

บทที่ 5

การแก้ปัญหาฯสภาพดินในชุมชนด้วยกลไกคุ้ม

5.1 บริบททางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของหมู่บ้านโนนสะอาด

หมู่บ้านโนนสะอาดเป็นหมู่บ้านที่เกิดจากการขยายตัวออกจากหมู่บ้านหนองเชียงชัย ตำบลป่าหawayนั่ง เดิมถูกเรียกว่า คุ้มน้อย เพราะแต่ก่อนเป็นส่วนหนึ่งของหมู่บ้านหนองเชียงชัย ต่อมาจึงมีการแยกออกมาตั้งเป็นหมู่บ้าน เริ่มแรกในการตั้งคื่นฐานของหมู่บ้านหนองเชียงชัย ต่อมาจึงเลือกทำเลที่ตั้งหมู่บ้านในบริเวณโโคกป่ากุ้ง ป่าหaway และป่าจิก ซึ่งเป็นที่ตั้งหมู่บ้านในปัจจุบัน เพราะเห็นว่าเป็นโโคกที่สะอาดสวยงาม และอยู่ใกล้กับที่นาของกลุ่มคนที่ออกมาก่อตั้งบ้านเรือน กลุ่มคนที่ออกมาก่อตั้งบ้านเรือนมีประมาณ 10 ครัวเรือน หลังจากนั้นมีผู้คนอพยพเข้าไปตั้งบ้านเรือนเรื่อยๆ บางคนทำพิเศษหนี้มาจากที่อื่นก็เข้ามาตั้งคื่นฐานอยู่ที่หมู่บ้านนี้ ทำให้หมู่บ้านมีสภาพลักษณะว่ามีคนไม่ดีอยู่ในหมู่บ้าน เมื่อตั้งหมู่บ้านได้ 3 ปีได้มีการตั้งผู้ใหญ่บ้าน โดยกำหนดเป็นผู้นำหมู่บ้านให้เป็นผู้ใหญ่บ้าน ปัจจุบันหมู่บ้านมีผู้ใหญ่บ้านคนที่ 7

สภาพเศรษฐกิจ

เดิมชาวบ้านประกอบอาชีพทำไร่ ทำนาเป็นหลัก อาชีพเดิมตั้งแต่การก่อตั้งหมู่บ้านคือ การปลูกปอ ทำการปลูกหลังจากสิ้นสุดเทศบาลส่งกรานต์ ปลูกมันสำปะหลัง ปลูกข้าวไร่ รับจ้างเลี้ยงไก่ และเผาถ่าน

เนื่องจากพื้นที่ทำการเพาะปลูกเดิมใช้พื้นที่ป่าที่อยู่ติดกับหมู่บ้านบนที่อุดเขาภูพานคำ สวนป่าโสกแต่ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ใช้เพื่อการเพาะปลูกมาตั้งแต่มีการตั้งหมู่บ้าน ต่อมาประมาณปี พ.ศ. 2530 ได้มีการประกาศพื้นที่ป่าสงวนทับพื้นที่ที่กำกินของชาวบ้าน โดยผู้นำของหมู่บ้านในขณะนั้นได้นำเอกสารมาให้ชาวบ้านเซ็นต์ซื้อยินยอม ซึ่งชาวบ้านเข้าใจว่าจะได้พื้นที่ครอบครองทำกินอย่างถูกต้อง แต่ในที่สุดชาวบ้านไม่ได้ออกสารสิทธิ์ในพื้นที่ที่กำกินและถูกหักออกจากที่กำกินเดิม พื้นที่บริเวณสวนป่าโสกแต่ในปัจจุบันเดิมเป็นพื้นที่ของชาวบ้านที่ได้ทำการปลูกพืชทำมาหากิน ปัจจุบันกรรมป่าไม้ได้เป็นพื้นที่สวนป่า ผลจากเหตุการณ์ดังกล่าว ทำให้ครอบครัวมีที่ดินทำกินลดลง จนไม่สามารถจะทำการผลิตได้พอเพียง จากการสัญญาพื้นที่ที่กำกินทำให้ชาวบ้านในหมู่บ้าน ปรับเปลี่ยนวิถีการทำมาหากิน โดยยึดอาชีพรับจ้างทั้งในหมู่บ้านหนองเชียงชัย(คุ้มใหญ่) และมีการอพยพเข้ามาในจังหวัด เช่น การไปรับจ้างทำอ้อยในจังหวัดกาญจนบุรี สุพรรณบุรี นครสวรรค์ บางส่วน ไปเป็นกรรมกร โรงงานไม้และเหล็กในเขต กรุงเทพมหานคร โรงงานทำรองเท้า ลานมัน อุ่ซ่องรอด ในจังหวัดชลบุรี โรงงานทำวัวล้วนนำ อะไหล่รถจักรยานยนต์ เครื่องไฟฟ้า ในเขตบางพลี

สมุทรปราการ เป็นจังหวัดในไร์กาแฟ เก็บผลกาแฟในเขตจ.ชุมพร และบางส่วนได้ไปรับจ้างทำงานในโรงงานที่ตั้งอยู่ในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น บางคนที่ไม่มีไปทำงานต่างจังหวัดก็ไปรับจ้างในพื้นที่ เช่น การปลูก การตัด การด้ายหลัก การซื้อขายหุ้น ในไร์ของนายทุนในหมู่บ้านที่ปลูกอ้อยจาก การส่งเสริมของโรงงานน้ำตาลในพื้นที่ จะเห็นได้ว่าวิถีชีวิตของชาวบ้านเปลี่ยนไปพิ่งพิงระบบเศรษฐกิจภายนอกมากขึ้น ทำให้บางครอบครัวกลับมาหมู่บ้านเฉพาะในช่วงงานสำคัญของหมู่บ้าน หรืองานบุญสำคัญของญาติพี่น้องเท่านั้น เวลาส่วนใหญ่ทำงานอยู่นอกหมู่บ้าน จึงทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างผู้คนลดน้อยลง มีความเป็นตัวของตัวเองมาก

จากการทำงานหนักในการทำงาน ทำให้เกิดการใช้ยาเพื่อบรรเทาความปวดเมื่อย ในอดีตมีการใช้ยาอี พารา ยาทัม ใจเบอร์ 5 เพื่อช่วยลดอาการเมื่อยล้าจากการทำงาน ปัจจุบันมีการใช้สารเสพติดประเภทยาขัน ยาบ้า ส่วนในกลุ่มที่ทำงานรับจ้างในไร์อ้อย ซึ่งต้องใช้แรงงานหนักทำให้มีการนำยาเสพติดเข้ามาใช้เพื่อช่วยในการทำงานให้ได้ปริมาณของเนื้องานเพิ่มมากขึ้น ตั้งแต่ปลูก ตัดบนขี้รถในระยะแรกของการเข้ามาของอ้อยมีการใช้ยาอี ยาทัม ใจ ยาบ้า หากไม่ได้ใช้ยาในการกระตุ้นจะทำให้ทำงานได้น้อย อารมณ์หงุดหงิด การเข้ามาของยาบ้าจะกระตุ้นจากกลุ่มแรงงานเอง หรือคนขับรถอ้อย บางส่วนจะมีการร้องขอจากแรงงานอ้อยให้เจ้าของอ้อยนำมาให้ มีการใช้กาแฟผสมเหล้าช่วยในการพิทักษ์ไม่ได้ เช่นเดียวกับการปลูกมัน แรงงานที่รับจ้างบุคคลมันสำปะหลังมีการใช้ยาอี ทัม ใจ ยาบ้า โดยผสมกับน้ำให้แรงงานดื่ม อนึ่งในอดีตช่วงปี 2526-2528 ชาวบ้านเคยใช้ยาอี ทัม ใจ กาแฟ และยาบ้าช่วยให้ทำงานโดยไม่รู้สึกเหนื่อย แรงงานต้องออกงานกลางคืน เช่น ออกไป้จันตุ๊กแกส่งขาย จะเห็นได้ว่า มีการใช้ยาเสพติดหลายประเภท เพื่อการทำงานในไร์นาและงานอาชีพอื่นๆ มาตั้งแต่ในอดีตแล้ว และเมื่อชาวบ้านไปทำงานต่างถิ่น จึงมีการนำยาบ้ามาใช้ในการทำงานและนำมาสู่หมู่บ้าน

สภาพด้านสังคม

ด้วยพื้นฐานตั้งแต่ตั้งหมู่บ้าน ที่มีคนจากหลายแหล่งเข้ามาอยู่ในชุมชน และ สภาพเงื่อนไขทางเศรษฐกิจที่ทำให้ต้องออกไป้ทำงานนอกชุมชน ทำให้สภาพความสัมพันธ์ภายในชุมชน ไม่แน่นแฟ้นมากนัก คงมีเฉพาะกลุ่มเครือญาติเท่านั้นที่ยังคงมีความสัมพันธ์กันอยู่ สภาพชีวิตในชุมชนจึงค่อนข้างจะเด่นชัดในเรื่องต่างคนต่างอยู่ไม่สนใจกัน นอกจากนี้ชุมชนยังยอมรับกับสภาพภัยภัยที่หมู่บ้านข้างเคียงกล่าวหาถึงหมู่บ้านตนเองว่า เป็นหมู่บ้านที่มีคนไม่ดีอยู่ด้วย ทำให้บ้านทอนกำลังใจที่จะทำอะไรมุ่งเพื่อการพัฒนาหมู่บ้าน และจากสภาพด้านเศรษฐกิจดังกล่าว ทำให้ครอบครัวส่วนมากไม่ได้อยู่พร้อมหน้าสมาชิก ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่ ลูกไม่ดีนัก หลายครอบครัวส่งเงินทองให้ลูก ขณะที่ทั้งพ่อแม่ต้องทำงานอยู่ต่างถิ่น บางครอบครัวทึ่งให้ลูกๆ ให้อยู่กับปู่ย่า ตายาย บางครอบครัวให้ลูกๆ อยู่กันตามลำพัง ซึ่งเป็นสภาพพื้นฐานของครอบครัวที่เสี่ยงต่อการนำลูกๆ ทั้งเด็ก และเยาวชน ไปสู่พฤติกรรมเสี่ยงเรื่องยาเสพติด การไม่ได้อยู่ด้วยกันอย่างพร้อมหน้าครอบครัวนี้ทำให้ลูกๆ ขาดโอกาสที่จะได้รับการอบรมสั่งสอนหรือได้รับคำปรึกษา เมื่อเด็กมีปัญหาเกิดไม่สามารถปรึกษาใครได้ อาจหาทางออกโดยการพึ่งพาเสพติด ขณะเดียวกันเด็กที่เข้าเรียนต่อใน

เมือง ก็ได้รับอิทธิพลทางด้านความคิด ความเชื่อจากกลุ่มเพื่อนในเมือง ทำให้เด็กไม่เชื่อฟังคำสั่ง สอนของพ่อแม่ ผู้ใหญ่ในครอบครัวเท่าที่ควร

ปัญหาความขัดแย้งภายในชุมชน

ความสัมพันธ์ในแต่ละกு่มตระกูลที่ผ่านมาจากการอดีตมีความขัดแย้งกันอยู่ ซึ่งเป็นผลมาจากการที่หมู่บ้านได้รับการสนับสนุนงานพัฒนาจากองค์กรนานาชาติเพื่อร่วมกันพัฒนา หรือในชื่อที่ชาวบ้านเรียกเป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไปว่า เด็กสาล ในปี พ.ศ. 2527 ช่วงระยะที่มีการสนับสนุนของเด็กสาลก็ปรากฏว่ามีปัญหาความขัดแย้งถึงขั้นมีการฟ้องร้องดำเนินคดีกับกลุ่มนบุคคลที่ทำให้เกิดความเสียหายกับเงินกองทุนของเด็กสาล หลังจากที่องค์กรนานาชาติฯได้ถอนตัวออกจากชุมชนกองทุนต่างๆ ได้สูญหายไปหมด คนในชุมชนเกิดความขัดแย้งเพิ่มขึ้น ชาวบ้านแบ่งเป็นกลุ่มอย่างชัดเจนระหว่างกลุ่มที่ต้องการพัฒนา กับกลุ่มที่ต้องการแสวงหาผลประโยชน์จากกองทุนที่เข้ามา โดยการไม่ส่งเงินทุนที่ต้องหมุนเวียน มีการทุจริตในการบริหารกลุ่มกองทุนต่างๆ นอกจากความขัดแย้งในเรื่องกองทุนของเด็กสาล ยังมีปัญหาอื่นคือ ช่วงระยะปี พ.ศ. 2538-2542 ที่มีการระบาดของยาเสพติดประเภทยาบ้ากลุ่มที่เป็นผู้ค้าในชุมชน ได้มีการขัดแย้งในการแบ่งผลประโยชน์ หลังจากที่มีการปราบปรามปราบปรามจากทางราชการทำให้ยาเสพติดลดลง กลุ่มที่เคยเป็นผู้ค้ายาเสพติดและมีเครมส่วนเกี่ยวข้องกับยาเสพติดได้เข้ามามีบทบาทในการเป็นฝ่ายปกคลองในชุมชนและฝ่ายบริหารในอบต. ทำให้เกิดความขัดแย้งชัดเจน ประกอบกับการแบ่งแยกวัดในชุมชน จะเห็นได้ว่าพลังความสามัคคีในชุมชนแทบจะไม่เหลืออยู่เลย เพราะมีปัญหาสืบเนื่องจากการจัดสรรผลประโยชน์ จะเห็นได้ว่า ความขัดแย้งในหมู่บ้านมีอยู่หลายกลุ่มมาก ผู้ใหญ่บ้านมีเรื่องขัดแย้งกับสมาชิกอบต. มีการร้องเรียนกันตลอดเวลา ครุภัยความขัดแย้งกับกับคนในชุมชนที่เป็นคนทำงานเด็กสาลมาก่อน นับว่าโครงสร้างทางสังคมของหมู่บ้าน เป็นโครงสร้างหลวม ทึ้งในระดับครอบครัว และระดับหมู่บ้าน

สถานการณ์ปัญหายาเสพติดของหมู่บ้านโนนสะอาด

ก่อนปี พ.ศ. 2535 ปัญหาการใช้ยาเสพติดยังไม่แพร่หลายทั่วไปในชุมชน การใช้ยาเสพติดจะเป็นการใช้ในกลุ่มแรงงานที่มีการใช้แรงงานมากและต้องการทำงานให้ได้ปริมาณมากและใช้ในการแก้ไขการปวดเมื่อยจากการทำงาน มีการใช้ยาเสพติดในหลายกลุ่ม เช่น มีการใช้ยาอีเพื่อช่วยให้ทำงานในตอนกลางคืนโดยไม่จงใจในการไปหาตุ๊กแกมจำหน่าย ในกลุ่มผู้รับจ้างตัดอ้อย ขี้น อ้อย มีการใช้ยาเสพติดประเภทยาบัน โดยเจ้าของไร่อ้อยจะเป็นผู้จัดหามาให้บางครั้งกลุ่มแรงงานจะเป็นผู้หาเอง บางส่วนจะมีการนำมาจากคนขับรถอ้อย สำหรับในกลุ่มผู้รับจ้างบุคคล มีการใช้ยาเสพติดประเภทยาบันและยาหันใบเบ้อร์ 5 ใช้ในการบรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกายจากการทำงาน ช่วงระยะเวลาดังกล่าวการระบาดของยาเสพติดประเภทสารระเหย ยังไม่มีที่แพร่หลาย การใช้ยาเสพติดในชุมชนจะใช้เฉพาะในกลุ่มแรงงานเท่านั้น

ต่อมาปี พ.ศ.2535-2540 มียาเสพติดประเภทสารระเหย สารระเหย ทินเนอร์ แพร์รานาดในกลุ่มเยาวชนเป็นจำนวนมาก เนื่องจากมีร้านค้าที่ขายยาเสพติดประเภทสารระเหยและสารระเหยในชุมชนทั้งบ้าน /non สะอาดและหน่องเชียงซุย ช่วงระยะเวลาการควบคุมเรื่องสารเสพติด ไม่เข้มงวด ร้านค้าโดยทั่วไปมีการขายโดยไม่มีข้อห้ามอะไร หลังจากสถานการณ์การใช้สารเสพติดประเภทสารระเหยเพิ่มมากขึ้นมากในบ้าน/non สะอาด ได้มีหน่วยงานของทางทหารเข้ามาช่วยดูแลและพัฒนาอยู่ในชุมชนเป็นเวลา 1 สัปดาห์ มีการนำเยาวชนในหมู่บ้านมาโภคุม และทำการบำบัดโดยการปฏิบัติธรรมและออกกำลังกายทุกเช้าเย็นในชุมชน กระตุนให้กับกลุ่มเยาวชนพัฒนาหมู่บ้าน ทำลายแหล่งซ่องสุมที่อยู่ในชุมชน จากการเข้ามาของหน่วยงานราชการดังกล่าวทำให้สถานการณ์ ปัญหาเยาวชนคืบขึ้นมาก หลังจากหน่วยงานดังกล่าวออกจาชุมชน ได้มีการกลับมาใช้ยาเสพติดประเภทสารระเหยขึ้นมาอีกเมื่อเดือน

ปีพ.ศ.2538-2540 ยาเสพติดประเภทยาบ้าได้แพร่ระบาดอย่างหนักในชุมชน/non สะอาด สาเหตุจากมีอุบัติเหตุที่ในหมู่บ้านเป็นผู้ค้าโดยมีผู้นำมาส่งให้ถึงชุมชนมีทั้งของสายตำราและสายพ่อค้าโดยนำยามาให้เมื่อถึงกำหนดระยะเวลาดังกลับมาเก็บเงินจากช่วงสถานการณ์ระยะนี้ มีการค้าขายกันมากและมีผู้ค้าในชุมชนเป็นจำนวนมากที่ถูกจับดำเนินคดี หน่วยงาน กอรมน. เข้ามาพัฒนาเป็นครั้งที่ 2 โดยนำกลุ่มเยาวชนเดินที่เคยเข้าร่วมครั้งแรกมาฝึกวิชาชีพและอบรมเรื่องยาเสพติดโดยเข้ามาอยู่ในชุมชน 1 สัปดาห์ ชุมชนให้ความร่วมมือกับทางราชการเป็นอย่างดี แต่หลังจากทางราชการออกไปสถานการณ์ก็กลับมาเหมือนเดิม สถานการณ์ช่วงนี้มีแรงงานจากชุมชนที่อยู่ในชุมชน/non สะอาด แรงงานในต่างจังหวัดที่ติดสารเสพติดประเภทยาบ้ากลับมาอยู่ในชุมชน เพราะไม่สามารถทำงานได้เนื่องจากมีปัญหาจากการเสพยาบ้านทำให้มีผลต่อระบบประสาท ผลกระทบจากการใช้สารเสพติดทำให้มีชาวบ้านใน/non สะอาดผูกคอตาย 1 คน เป็นลูกของผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านในปัจจุบัน

ปี พ.ศ. 2541 มีการปราบปรามยาเสพติดประเภทยาบ้าจากทางราชการ ทำให้มีอุบัติเหตุที่เป็นชายจากบ้านหินลาดได้เข้ามาหลบภัยกับสาขาเครื่องข่ายในหมู่บ้าน/non สะอาด

จากการปราบปรามเจ้าหน้าที่ทางราชการทำให้มีการนำโครงการใบไม้ร่วงมาใช้ปฏิบัติการที่หมู่บ้าน ได้มีการยิงอุบัติเหตุหมู่บ้านหินลาดที่เข้าหลบภัยใน/non สะอาดเสียชีวิตและเครื่องข่ายที่อยู่ในหมู่บ้าน/non สะอาด เป็นชายอยู่ในคุ้มครองลับ ได้รับบาดเจ็บสาหัสและมีการลอบยิงสมาชิกองค์กรบริหารส่วนตำบล คนปัจจุบันสาเหตุจากมีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ายาเสพติด หลังจากมีการปราบปรามยาบ้าอย่างหนักทำให้มีสารเสพติดประเภทกัญชาและสารระเหย เข้ามาทดแทน

ช่วงระยะเวลาดังกล่าวกลุ่มเยาวชนมีการใช้สารเสพติดประเภทสารระเหยเป็นจำนวนมาก มีผู้ปักครองบางส่วนสนับสนุนให้เยาวชนในปักครองนำไปขายในโรงเรียน เด็กเยาวชนที่ติดสารเสพติดประเภทสารระเหยบางส่วนต้องออกจากระบบการศึกษาเนื่องจากทางโรงเรียนไม่สามารถที่จะดูแลได้ หลังจากที่มีการปราบปรามจากทางราชการทำให้เกิดปัญหาครอบครัวขาดความอ่อน

ปี พ.ศ.2543 มีการยิงເອົ່ານີ້ຜູ້ຄ້າຍາເສພຕິດເປັນເພັດຫຼຸງເສີມຊື່ວິຕີໃນຄຸ້ມຮ່ວມໃຈພັນນາກລາຍເປັນສັບແຮກໃນຮະດັບຕຳມາລົ່າຫວາຍນັ້ນ ແລະມີການຈ່າທັນສັບໃນບ້ານໂນນສະອາດ ຄຸ້ມຄຣິວິລັຍ ສາເຫດຖາງການຂອງພາກສັບພົດປະເທດຍານີ້ ບຣິເວນທັນບ້ານທີ່ມີການຍົງເອົ່ານີ້ໃນປີ 2541 ຈາກສານການຟ້າກາລີເລືອດຕັ້ງຜູ້ໃໝ່ບ້ານໃນໜຸ່ມບ້ານໂນນສະອາດມີການໃຊ້ຍາເສພຕິດປະເທດຍານີ້ໃນການຫາເສີຍ

ປີ ພ.ສ. 2544 ມີທີ່ວ່າງຈານທັກເຊົາມາປົງບົດການໂຄງການຫຼຸມຫຼັນເຂັ້ມແໜຶງເຂົ້າມາອູ້ໃນຫຼຸມຫຼັນເປັນເວລາ 3 ວັນ ມີການອົບຮົມເກື່ອງກັບຍາເສພຕິດແລະວິຊາເສີມ ຈາກການເຂົ້າມາຂອງທາງຮາຊການທຳໃຫ້ສານການຟ້າດີຂຶ້ນຮະບະໜຶ່ງ ແຕ່ຫັນຈາກທີ່ເຈົ້າຫຼັກໄປກຸ່ມຍາເສພຕິດກີ່ເຂົ້າມາແໜ່ອນເດີມ ສາເຫດຖາງປະເທດສາຮະເຫຍັງນີ້ຢູ່ໃນກຸ່ມເຍວ່ານ

ປີ ພ.ສ.2545 ກຸ່ມເຍວ່ານຍັງມີການໃຊ້ສາເຫດຖາງປະເທດສາຮະເຫຍັງເຫຼື່ອຢູ່ແຕ່ໄນ້ຮຸນແຮງກາຍໃນຫຼຸມຫຼັນມີການເສີມຊື່ວິຕີຈາກການຜູກຄອດຕາຍທີ່ເປັນພົມາຈາກການໃຊ້ຍາເສພຕິດປະເທດສາຮະເຫຍັງ 1 ຮາຍ ອູ້ໃນຄຸ້ມທັນພົງພານ ໄດ້ມີການນຳສັນນາແວນທີ່ບຣິເວນສັນປ້າດນັ້ນ ເປັນເບີໂທຮອຍຕ່ອະຮ່ວງໜຸ່ມບ້ານໄສກແຕ່ ແລະ ໂນນສະອາດ ມີການເຊີ້ງຊູຍ 1 ຮາຍ ດາວວ່າມີສ່ວນເກື່ອງກັບຍາເສພຕິດ

ປາລາຍປີ 2545 ມີການນຳຍານີ້ເຂົ້າມາພັກໃນໜຸ່ມບ້ານໂດຍບຸກຄົດທີ່ນຳເຂົ້າມາເປັນນັ້ນອໍາຍຂອງເອົ່ານີ້ທີ່ຄູກຍິງໃນປີ 2541 ແລະເປັນຄູກເບຍຜູ້ຂ່າຍຜູ້ໃໝ່ບ້ານທີ່ຄູກຍິງຜູກຄອດຕາຍໃນປີ 2542 ປັຈຈຸບັນຄູກຂຶ້ນບັນຫຼຸດ ມີການທະເລາວິວທຽມຊັກຕ່ອຍຂອງເອົ່ານີ້ທີ່ຄູກຍິງປີ 2541 ໃນບ້ານຂອງຕັ້ງເອງສາເຫດຖາງການໄມ່ແປ່ງຍາເສພຕິດສໍາຫັນເສພກັນກຸ່ມທີ່ເຄີຍເສພຮ່ວມກັນ ມີການແຈ້ງຄວາມແລະນຳເຈົ້າຫຼັກທີ່ມາຈັນດໍາເນີນຄົດກັບກຸ່ມທີ່ຮຸນທໍາຮ້າຍ

ປີ.ສ.2546 ຕັ້ນປີວັນທີ 31 ມັງກອນ 2546 ມີການນຳສັພວັນຫຼຸ່ມຫຍາມແວນໃນແບຕປ້າດນັ້ນບຣິເວນເດີມທີ່ມີການນຳສັນນາແວນໃນປີ2542 ໂດຍວັນຫຼຸ່ມທີ່ຄູກນຳນາມແວນເປັນວັນຫຼຸ່ມທີ່ອູ້ໃນວັດທີ່ຮ່ວມຄຳ ເປັນຄົນບ້ານຫຼັກຄົມ ຈາກສານການຟ້າດັກລ່າວທຳໃຫ້ຫຼັກບ້ານມີຄວາມກລວກເກື່ອງກັນເຮືອງຍາເສພຕິດ ທັນຈາກທີ່ມີການປະກາດສັນນາກັບຍາເສພຕິດໃນຮ່ວງເດືອນກຸມພັນທີ່ລົງເດືອນແມ່ຍານກາຍໃນຫຼຸມຫຼັນໄມ້ມີສານການຟ້າດັກກັບຍາເສພຕິດປະເທດຕ່າງໆ

ຈາກ ປີ 2538-2545 ມີການຈັບຄົນທີ່ມີສ່ວນເກື່ອງກັບຍາເສພຕິດປະເທດຍານີ້ ກໍ່ລູ້ຈາໃນກຸ່ມຜູ້ໃໝ່ ຈຳນວນ 11 ຮາຍ ສໍາຫັນເຍວ່ານມີການຈັບເປັນຈຳນວນນາກສ່ວນນາກເກື່ອງກັບສາຮະເຫຍນບາງຄົນຄູກຈັບໄມ້ຕໍ່ກວ່າ 2 ຄົ້ງ ໃນຫົວໜ່ວຍທີ່ມີການຮະບາດຂອງຍາເສພຕິດມີການຈັງໄປເລື່ອງວ່າໂດຍ ໄກ້ເປັນສາຮະເຫຍນຮ່ວງພ່ອຕາກັນຄູກເບຍ

ເຈື້ອນໄຂທີ່ເກື່ອງກັບສານການຟ້າດັກຄວາມຮຸນແຮງຂອງປັນຍາເສພຕິດໃນກຸ່ມເຍວ່ານ

ເຈື້ອນໄຂກາຍໃນຫຼຸມຫຼັນ

1. **ຫາດພື້ນທີ່ທຳກິນ** ສານການຟ້າດັກຄວາມຮຸນແຮງຂອງປັນຍາເສພຕິດໃນຫຼຸມຫຼັນໂນນສະອາດເປັນທີ່ຮູ້ໂດຍທ້ວ່າໄປຂອງຄົນໃນຫຼຸມຫຼັນວ່າຄົນສ່ວນນາກໃນຫຼຸມຫຼັນເຄີຍມີສ່ວນເກື່ອງກັບຍາເສພຕິດ ຊື່ງເປັນເກີດກີ່ເປັນເພີຍການໃຊ້ຍາເພື່ອການທຳກິນ ແລະບຣິເວນການປວດເມື່ອຍາການທຳກິນ ຈາກທີ່ສາພຸນໃນຫຼຸມຫຼັນທີ່ມີຄວາມຍາການ ມີທີ່ທຳກິນນ້ອຍຍອ້ຍແລ້ວແລະໄດ້ຄູກປະກາດພື້ນທີ່ປ່າສງວນທັນພື້ນທີ່ທຳກິນ ທຳໃຫ້ບາງຄຣອນ

ครัวไนเมที่ทำกิน และกิจการอพยพแรงงานทำให้เด็กหรือเยาวชนที่มีผู้ปกครองอพยพแรงงานต้องอยู่กับปู่ย่าตายายไม่สามารถที่จะติดตามไปด้วยได้ เพราะอยู่ในระหว่างศึกษาและบางส่วนไม่ได้ศึกษาแต่ก็ยังเลิกเกินไปที่จะทำงานได้ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ดูแลเยาวชนแทนพ่อแม่ก็ทำให้เยาวชนบางส่วนไม่ค่อยเชื่อฟัง และไม่สามารถที่จะควบคุมพฤติกรรมเยาวชนได้ เป็นผลทำให้เยาวชนขาดความอบอุ่นและความเข้าใจ ในบางคนที่อพยพแรงงานไม่ค่อยได้กลับมาเยี่ยมบ้าน เยาวชนหรือเด็กที่อยู่ในชุมชนส่วนมากจะรู้จักกันและสนิทสนมกันมากกว่าที่ผู้ดูแลเด็กสนใจสนมกับตัวเด็กทำให้เกิดช่องว่างความสัมพันธ์ ทำให้ตัวเด็กไปกับเพื่อนรุ่นเดียวกันและเพื่อนที่เป็นรุ่นใหญ่ทำให้เกิดการเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

2.การมีผู้ค้าในชุมชน จากที่ชุมชนมีปัญหาเรื่องเศรษฐกิจทำให้บางส่วนมีการขายยาเสพติดในชุมชน เพราะเป็นอาชีพที่สามารถทำรายได้ได้ดี หากว่าการไปทำงานรับจ้างทำให้เกิดการแพร่กระจายยาเสพติดโดยทั่วไปในชุมชน มีผู้ค้ารายย่อยในชุมชนเป็นจำนวนมาก ผู้ปกครองบางส่วนที่เกี่ยวข้องยาเสพติดมีผลทำให้ลูกได้เรียนรู้พฤติกรรมเกี่ยวกับยาเสพติด และมีส่วนที่ทำให้เกิดการเกี่ยวข้องกับยาเสพติดในเวลาต่อมา จากการศึกษาพบว่าอัตราการเกิดของเด็กในชุมชนมีสูงและปัญหาการหายร่างแต่งงานใหม่ก็มีสูงตามไปด้วยส่วนหนึ่งเกิดมาจากการต้องคดีในเรื่องยาเสพติดทำให้มีผลกระทบกับเด็กทำให้ขาดความอบอุ่นในครอบครัว

3.ความขัดแย้งในชุมชน ในชุมชนเองโดยส่วนมากมีความสัมพันธ์ทางเครือญาติกลุ่มตระกูลอยู่แล้วแต่ก็ไม่สามารถที่จะควบคุมกันได้เท่าที่ควรเนื่องจากความขัดแย้งที่เกิดจากการแบ่งกลุ่มในชุมชนที่เกิดจากงานพัฒนา(เด็กสามาถ) และความขัดแย้งที่เกิดจากผู้นำในชุมชน ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนและวัดไม่สามารถที่ควบคุมพฤติกรรมของคนในชุมชนทำให้ส่งผลต่อเด็กและเยาวชนก็ไม่สามารถที่จะควบคุมได้

4.การมีกลุ่มการพนัน บ้านโนนสะอาดเป็นบ้านที่มีการเล่นการพนันเป็นประจำทำให้มีการเดินทางเข้าออกของคนในชุมชนหมู่บ้านอื่นทำให้มีการนำยาเสพติดเข้ามาในชุมชน

เงื่อนไขที่เกิดจากภัยนอกชุมชน

1.การอพยพแรงงาน จากการอพยพแรงงานของชุมชนที่เกิดจากปัญหาเศรษฐกิจในชุมชนเองทำให้ก่อกลุ่มผู้อพยพแรงงานที่เข้าสู่แรงงานในระบบโรงงานตามจังหวัดต่างๆที่อยู่รอบกรุงเทพซึ่งต้องทำงานเป็นกะบ้าง มีการทำงานล่วงเวลาบ้างทำให้มีการเกี่ยวข้องกับการใช้ยาเสพติดในการกระตุ้นเพื่อให้ทำงานได้ ประกอบกับเบตบริเวณที่ตั้งของโรงงานมียาเสพติดที่ราคาถูกหากได้จ่ายและมีการใช้ถือเป็นเรื่องปกติ ทำให้แรงงานบางส่วนที่ทำงานโรงงานมีการใช้ยา และหากมีการกลับมาเยี่ยมชุมชนครอบครัว บางส่วนมีการนำยาเสพติดเข้ามาในชุมชนด้วยในช่วงเทศกาลต่างๆ เช่น วันขึ้นปีใหม่ วันสงกรานต์ วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา เพื่อจำหน่ายเป็นค่าเดินทาง มีบางส่วนที่มีการอพยพบังหน้าว่าไปทำงานและกลับมาเยี่ยมบ้านและนำยาเสพติดเข้ามาในพื้นที่ทำให้กลุ่มเด็กและเยาวชนมีส่วนที่จะเกี่ยวข้องกับยาเสพติด การอพยพแรงงานก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้

สถานการณ์ยาเสพติดลดลงเนื่องจากกลุ่มที่อยู่พแรงงานบางส่วนคือกลุ่มที่มีการใช้ยาเสพติด ถึงแม้ว่าจะมีการลดลงแต่ก็ไม่ได้ทำให้ยาเสพติดหมดลง

2. การออกไปศึกษานอกชุมชน การศึกษาที่เป็นส่วนหนึ่งที่มีส่วนทำให้เยาวชนที่อยู่ในชุมชนมีส่วนเกี่ยวข้องกับยาเสพติด เนื่องจากมีบางส่วนที่ต้องออกไปเรียนในตัวเมืองโดยการสนับสนุนจากผู้ปกครอง โดยส่วนมากเป็นการศึกษาในระดับอาชีวศึกษา เด็กที่ไปเรียนส่วนหนึ่งได้พักอยู่ในเมืองและได้เพื่อนที่เป็นเด็กต่างดิ่นเหมือนกัน ทำให้ไม่ค่อยได้กลับบ้าน ในชุมชนไม่ค่อยมีเรื่องยาเสพติดแตกลับไปโล่งที่สถานศึกษา

3. โครงการนโยบายจากการราชการ และเงื่อนไขที่ส่งผลต่อชุมชนและเยาวชนที่มีผลต่อพฤติกรรมของคนในชุมชนคือ โครงการและนโยบายที่ทำให้คนในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับยาเสพติดกลัว ในอดีตมีการเข้ามาลงพื้นที่ของหน่วยทหารมีการจับเด็กและเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดมาฝึกอบรมในหมู่บ้านมีการจับโภนหัว อบรมศิลธรรม ในครั้งนั้นทำให้ปัญหาเด็ก沉迷การเสพติดมาฝึกอบรมในหมู่บ้านมีการจับโภนหัว อบรมศิลธรรม ในครั้งนั้นทำให้ปัญหาเด็ก沉迷การเสพติดลดลง แต่ก็ไม่นานก็กลับมาด้วยกัน หลังจากนั้นก็มีการเข้าของโครงการใบไม้ร่วงทำให้มีการเสียชีวิตและบาดเจ็บของผู้ค้าในชุมชนก็ส่งผลทำให้ ปัญหายาเสพติดลดลงในชุมชน แต่ในส่วนของเด็กและเยาวชนหลังจากโครงการได้เงินไปก็กลับมาด้วยกันและใช้สารเสพติดอีกเหมือนเดิม ปี 2546 หลังจากที่มีการประกาศนโยบายปราบปรามยาเสพติดทั่วประเทศ ประกอบกับการได้รับจากป.ส.มาทำกิจกรรมเดินเรารามในชุมชนทำให้ปัญหายาเสพติดลดลงอย่างมาก กลุ่มที่ดูแลเรายาเสพติดไม่มีความเคลื่อนไหวอะไร

จากการศึกษาจะเห็นว่าปัญหายาเสพติดไม่ได้หมดไปในชุมชนแต่จะมีการลดลงเพิ่มขึ้นตามแต่สถานการณ์ที่เข้ามาของโครงการหน่วยงานและนโยบายของทางราชการที่ได้กำหนดมาในแต่ละช่วงเวลา

กลุ่มผู้เสพยาเสพติด สามารถแบ่งกลุ่มเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับการเสพยาเสพติดได้ 3 กลุ่ม ได้แก่

1) กลุ่มคนหนุ่มรุ่นใหม่ในหมู่บ้าน ได้แก่ กลุ่มที่มีอายุค่อนข้างมากกว่า 30 ปีแต่ยังเป็นโสด เนื่องจากไม่แต่งงาน หรือ เนื่องจากครอบครัวล้มเหลวเพราะบ่ารำงเนื่องจากปัญหายาเสพติดประกอบกับในหมู่บ้านมีสถานการณ์ยาเสพติดค่อนข้างแพร่หลาย มีการใช้ยา และพัฒนามาเป็นผู้ค้ารายย่อย จึงเชื่อมโยงกับหมู่บ้านอื่น ทำให้มีการขายกันอย่างเสรีขาดการควบคุม เพราะมีชาวบ้านบางส่วนที่ไปทำงานต่างดิ่นแล้วนำยากลับมาในชุมชนด้วย ประกอบกับชาวบ้านรับรู้ว่าไม่เป็นปัญหาเป็นเรื่องปกติ ชนิดของยาที่เสพเป็น เหล้า สารระเหย และ ยาบ้า ซึ่งในเรื่องยาบ้า เป็นทั้งผู้เสพและผู้ค้ารายย่อย ขึ้นกับระดับความรุนแรงที่ติดยา ส่วนหนึ่งของคนกลุ่มนี้ใช้ยาเพราติดยาแล้วบางส่วนใช้ยาเพื่อให้สามารถทำงานได้มาก

2) กลุ่มรุ่นกลาง ประกอบด้วยเยาวชนที่ไปทำงานนอกหมู่บ้านและ จังหวัดชลบุรี ระยะเป็นต้น เป็นการทำงานในโรงงาน ในกลุ่มนี้มีการเสพยา เริ่มจากบุหรี่ เหล้า สารระเหย และ ยาบ้า

เมื่อกลับมาบ้านจึงนำยาบ้าเข้ามาเพื่อการขายด้วย เพราะเชื่อว่าเป็นแหล่งหารือช่องทางในการแสวงหารายได้ นอกจากนี้กลุ่มนรุ่นกลางยังมีกลุ่มนักเรียนในสถานศึกษา ซึ่งเป็นนักเรียนสายอาชีวะ กลุ่มนี้จะеспั้งแต่บุหรี่ เหล้า สารระเหย และ ยาบ้า โดยรวมกลุ่มเสพทั้งในหมู่บ้านและรอบๆหมู่บ้านอย่างไรก็ตามแม้ว่า สถานการณ์ยาเสพติดของหมู่บ้านจะเห็นเรื่องนี้เป็นปกติแต่พ่อแม่เยาวชนกลุ่มนี้ก็ไม่ยอมรับว่าถูกเสพยาเพราะรู้สึกว่าทำให้ตนเองต้องขับอาย

3) กลุ่มนรุ่นเล็ก ได้แก่ กลุ่มนักเรียนประถมศึกษา ที่มีพื้นฐานมาจากครอบครัวที่มีประวัติเรื่องการใช้ยา หรือ พ่อแม่ไปทำงานต่างถิ่น ปล่อยให้เด็กอยู่ในการดูแลของพี่ๆ หรือญาติ เด็กกลุ่มนี้จะมีโอกาสทดลองใช้ยา ซึ่งเริ่มจากบุหรี่ เหล้าและสารระเหย ซึ่งเหล้าและบุหรี่พบว่ามีการใช้น้อยในกลุ่มนี้ ส่วนหนึ่งของการใช้ยาเป็นผลจากการ เชื่อมต่อระหว่างกลุ่มนี้กับกลุ่มนรุ่นกลาง เด็กบางคนถูกใช้เพื่อส่งยา จึงได้มีโอกาสได้เห็นและได้ลอง เป็นที่น่าสังเกตว่า ในกลุ่มนรุ่นเล็กนี้เริ่มพัฒนาการระดับตนเองไปใช้การคุ้มสารระเหยมากขึ้น

การเข้าสู่กระบวนการเสพยาเสพติดของเยาวชนพบว่ามีโอกาสเข้าสู่การเสพได้หลายช่องทาง ตั้งแต่ครอบครัวมีปัญหาเรื่องภาวะเศรษฐกิจ ทำให้ต้องทำงานรับจ้างโดยเฉพาะการรับจ้างตัดอ้อย ขึ้นอ้อย จึงใช้ยาเพื่อกระตุ้นให้ทำงานได้มาก ทนต่อการทำงานหนัก และจากเงื่อนไขทางเศรษฐกิจทำให้บางครอบครัวที่ไปทำงานต่างถิ่นใช้วิธีการจำหน่ายยาบ้า เป็นช่องทางหารายได้ ซึ่งเมื่อกลับสู่ชุมชนก็นำมาจำหน่ายด้วย เมื่อภาพการแพร่หลายของการเสพในกลุ่มผู้ใหญ่ในชุมชนมีมากขึ้น ทำให้ยาห่าง่าย ดังนั้น กลุ่มเด็กและเยาวชนจึงเข้าถึงได้ง่ายและเริ่มทดลองใช้จากการเห็นตัวอย่างจากกลุ่มผู้ใหญ่พ่อแม่ การขยายการใช้ยาแพร่หลายมากขึ้นทั้งในกลุ่มนักเรียน และกลุ่มผู้ใช้แรงงาน การทดลองเสพเพราจะทำให้สนุกสนาน

สาเหตุของการเสพยาเสพติดในบ้านโน่นสะoda เกี่ยวข้องกับความอยากรู้อยากลองและการเลียนแบบพฤติกรรมของเยาวชน ซึ่งสาเหตุสำคัญอย่างหนึ่งเป็นเพราะสภาพพื้นฐานของหมู่บ้านที่ขาดกลไกการควบคุมปัญหาเนื่องจากผู้นำที่มีประวัติเกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าว จากสภาพแวดล้อมของหมู่บ้านทำให้ชาวบ้านรับรู้ว่าเป็นปัญหาปกติไม่รู้สึกว่าจะต้องให้ความสนใจพิเศษ เป็นความเครียดซึ่งกับสถานการณ์

ความเชื่อเกี่ยวกับยาเสพติด ในกลุ่มที่ทำงานแล้วใช้ยาเพราเชื่อว่าการกินยาบ้า จะทำให้อุดทันต่อการทำงานหนัก ทำงานได้ในระยะเวลานาน สามารถบรรเทาอาการปวด ในกลุ่มเยาวชนรุ่นกลาง และรุ่นเล็ก เชื่อว่าการเสพยาจะทำให้ไม่ง่วงนอน ไม่กลัว ใจอีกเหมือน

5.2 เหตุผลของการเลือกกลไกคุ้มในการแก้ปัญหาฯสภาพดี

1) มีประวัติความขัดแย้งในชุมชน โดยมีสาเหตุจากการแย่งชิงการเป็นผู้นำในชุมชน บทบาทในการจัดการทรัพยากรที่ลงมาสู่ชุมชน ทั้งบประมาณจากภาครัฐ และภาคเอกชน ทำให้เกิดการจัดสรรงรัฐทรัพยากรที่ไม่เป็นธรรมส่งผลต่อปัญหาความสัมพันธ์ของคนในชุมชน และทำให้เกิดปัญหาความร่วมมือของคนในชุมชน จากสถานการณ์ปัญหากลไกหมู่บ้านทำให้ชุมชนไม่มีพลังในการควบคุมดูแลหรือการพัฒนาหมู่บ้าน

2) ปัญหาด้านเศรษฐกิจ นโยบายการปิดป้ำทำให้เกิดการสูญเสียที่ทำกิน เกิดการอพยพแรงงานต่างดิน (ชลบุรี, กทม.) แบบประจำ ทำให้ความผูกพันของคนต่อชุมชนไม่แน่นแฟ้น เกิดบรรยายกาศต่างคนต่างอยู่

3) ฐานความสัมพันธ์ระบบเครือญาติและกลุ่มย่อยยังพอ มีสถานะและบทบาทในการช่วยเหลือเกื้อกูลกันได้ พอดีที่จะเป็นกลไกในการทำหน้าที่ควบคุม ดูแล แก้ไขปัญหารื่องยาเสพติดได้ ซึ่งคุ้มคือ ความสัมพันธ์ในระบบเครือญาติที่มีอยู่เดิม ซึ่งมีการตั้งบ้านเรือน อยู่ใกล้กันเป็นกลุ่มคุ้มตามธรรมชาติ ไม่ได้มีการจัดตั้งหรือรับรองจากทางราชการ แต่ในปัจจุบันคุ้มเดิมถูกจัดปรับจากความสัมพันธ์เครือญาติเดิมมาสู่ระบบการเป็นตัวแทน ที่มีบทบาทหน้าที่ในเรื่องยาเสพติดการพัฒนาหมู่บ้าน และเรื่องอื่น ๆ ที่ถูกกำหนดตามนโยบาย

คุ้มที่ถูกจัดโครงสร้างจากทางราชการมีบทบาทหน้าที่เพียงการรายงานสภาพการณ์นำไปสู่ การแก้ปัญหาจากภายนอกทำให้ขาดการมีส่วนร่วม ของคนในคุ้มในการหนุนช่วยเพื่อแก้ปัญหาจากภายนอก ที่มีวิจัยเห็นว่าการปรับบทบาทของคุ้มเพื่อให้คุ้มได้ทำหน้าที่ในการเสริมสร้างความร่วมมือนำเสนอความคิดเห็น เพื่อหารูปแบบและวิธีการในการแก้ปัญหาร่วมกัน

5.3 บทบาทของกลไกคุ้มในการแก้ปัญหาฯสภาพดี

1. การก่อตั้งกลไกคุ้ม

สืบเนื่องจากลักษณะด้านเศรษฐกิจ และ สังคมของหมู่บ้าน ที่นำไปสู่ความบีดเหนี่ยวทางสังคมในหมู่บ้านที่ไม่แน่นแฟ้นมากนัก ทำให้เป็นข้อจำกัดในการปฏิบัติการในลักษณะภาพรวมของหมู่บ้าน ประกอบกับ เมื่อที่มีวิจัย นำแผนงาน และกิจกรรมโครงสร้างที่เกิดจากการประชุมตัวแทนหมู่บ้าน เข้ามาให้ชุมชนร่วมพิจารณาถึงความเป็นไปได้ในการทำกิจกรรมตามยุทธศาสตร์ในที่ประชุมหมู่บ้าน ผลการพิจารณาที่ประชุมมีความเห็นว่า หมู่บ้านคงไม่สามารถดำเนินกิจกรรมในลักษณะภาพรวมทั้งหมู่บ้านได้ แต่ถ้าเป็นการทำงานกับเฉพาะกลุ่มที่มีความพร้อมสามารถเกิดขึ้นได้ ดังนั้น เมื่อที่มีวิจัยพิจารณาข้อมูลชุมชนและข้อเสนอแนะของที่ประชุม จึงเห็นว่า ควรจะทดลองใช้กลไกคุ้มในการจัดการปัญหาของเยาวชนในหมู่บ้าน โดยเฉพาะปัญหารื่องยาเสพติด

เนื่องจากมีข้อมูลจากการศึกษาชุมชนยืนยันว่า มีบางคุณของหมู่บ้านที่ยังมีความเป็นเครือญาติกัน และมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน และไม่เป็นกลุ่มที่อยู่ในประเด็นความขัดแย้งของหมู่บ้าน และที่สำคัญกลุ่มคนเหล่านี้ตระหนักรู้ต่อสภาพปัญหาของเยาวชน เห็นความสำคัญว่าจำเป็นต้องแก้ไขปัญหา และเป็นกลุ่มที่อยากรอกรมาทำงานเพื่อชุมชน ดังนั้นจึงได้ทดลองใช้กลไกคุณในการจัดการปัญหาของเยาวชนในเรื่องยาเสพติด

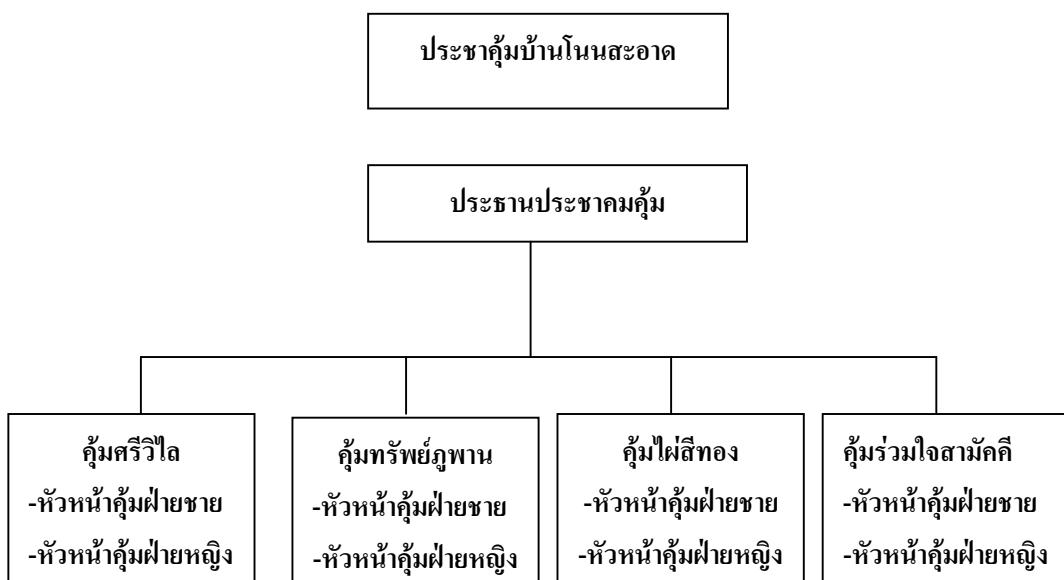
การก่อเกิดของกลไกคุณ เริ่มจากความสัมพันธ์ในระบบเครือญาติที่มีอยู่เดิม กลุ่มเครือญาติเดียวกันจะมีการตั้งบ้านเรือน หรือขยายบ้านเรือนออกไปอยู่บริเวณใกล้เคียงกัน เช่น เมื่อลูกออกเรือน พ่อแม่จะแบ่งที่ดินในบริเวณใกล้เคียงให้เพื่อปลูกบ้าน ดังนั้นคุณจึงเป็นการเกาะกลุ่มกันแบบธรรมชาติ ไม่ได้มีคำสั่งจัดตั้ง หรือการส่งเสริมจากหน่วยงานใด เดิมในหมู่บ้านก็แบ่งเป็นคุ้มๆ เพื่อทำกิจกรรมร่วมกัน โดยเฉพาะในอดีตมีการแบ่งบ้านทำบ้องไฟจากแต่ละคุ้มเพื่อประกวดกัน ซึ่งยังคงปฏิบัติอยู่จนถึงปัจจุบัน ต่อมาคุ้มได้ถูกนำมาใช้เพื่ออำนวยความสะดวกในการเก็บเงินสมบทงานบุญของหมู่บ้าน การใช้กลไกคุณมีข้อดีคือ มีพื้นที่ในการดูแลและควบคุม อันจะให้มีการปักครองดูแลกันอย่างทั่วถึง มีการช่วยเหลือกันภายในคุ้ม เดิมหัวหน้าคุ้ม เป็นบุคคลที่ชาวบ้านในคุ้มในความไว้วางใจ ซึ่งมักจะเป็นแทนของกลุ่มเครือญาติในคุ้มนั้นๆ

ต่อมาเมื่อทางราชการกำหนดโครงการสร้างประชาคมคุ้มให้กับแต่ละหมู่บ้าน ทำให้คุ้มเดิมของหมู่บ้านถูกกำหนดบทบาทหน้าที่ใหม่ ตลอดจนกำหนดบุคคลเพื่อทำหน้าที่ใหม่ด้วย

ปัจจุบันกลไกคุ้มเดิมถูกนำมาปรับใหม่ จากเดิมที่ใช้ระบบความสัมพันธ์ทางเครือญาติ มาเป็นการใช้ระบบคัดเลือกตัวแทนคุ้ม มีบทบาทหน้าที่ในเรื่องยาเสพติด การพัฒนาหมู่บ้าน และเรื่องอื่นๆ ที่ถูกกำหนด หรือมีคำสั่งมาจากหน่วยงานราชการ

2. โครงสร้างองค์ประกอบ/บทบาทหน้าที่ของกรรมการคุ้ม

โครงสร้างประชาคมคุ้มบ้านโนนสะอาด มีดังนี้

โครงสร้างคุณที่หน่วยงานราชการกำหนดให้เป็นทำหน้าที่ตามคำสั่งหรือนโยบายของภาครัฐ เป็นส่วนใหญ่ เรื่องที่นักอภิ奈กานนโยบายของทางราชการแล้ว จะไม่คิดว่าเป็นหน้าที่ของตน บทบาทที่ถือเป็นหน้าที่หลักของกรรมการคุณ คือ การรายงานสถานการณ์ปัญหาในเรื่องต่างๆ ผ่านระบบตัวแทนไปยังหน่วยงานราชการเพื่อทราบและเข้ามาดำเนินการแก้ไขปัญหาในหมู่บ้าน การดำเนินการดังกล่าวเป็นการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากความคิดของบุคคลภายนอกซึ่งไม่ได้มาร่วมรับรู้เชิญกับปัญหาที่แท้จริงซึ่งเดียวกันกับชาวบ้าน ดังนั้นการดำเนินการแก้ไขปัญหาที่ถูกสั่งการมาจากหน่วยงานราชการจึงขาดการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ในคุณ และไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างแท้จริงหรืออย่างยืน ดังนั้นจะเห็นว่ากลไกคุณที่สร้างขึ้นมาไม่สามารถตอบสนองกับปัญหาและความต้องการของชาวบ้าน จากเงื่อนไขดังกล่าวนำมาสู่การปรับเปลี่ยนในการใช้กลไกคุณตามแนวคิดในการแก้ปัญหารือเรื่องยาเสพติดในชุมชน โดยมีการปรับโครงสร้างและบทบาทหน้าที่ของกรรมการคุณใหม่

การประชุมกลุ่มย่อยแบ่งตามคุณ จำนวน 4 คุณ แต่ละคุณกำหนดแนวทางปฏิบัติและกิจกรรมภายในคุณซึ่งสรุปได้ดังนี้

- แต่งตั้งคณะกรรมการหมู่บ้าน คณะกรรมการคุณ ตามโครงสร้างและสัดส่วนดังกล่าว ข้างต้น กำหนดบทบาทหน้าที่ของกรรมการคุณ
- ให้มีการประชุมภายในคุณ
- ให้ประชาคมคุณทำหน้าที่ สอดส่องพฤติกรรมผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ออกระเบียน หรือมาตรการควบคุม คณะกรรมการคุณและสมาชิกคุณต้องช่วยกันสอดส่องดูแลพฤติกรรมของคนในคุณตนเอง มีการเดินเรวยาน หากพบเห็นผู้ใดมีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้ตักเตือนบุคคลดังกล่าว และแจ้งให้กับพ่อแม่ผู้ปกครองทราบ ทำบันทึกพฤติกรรมที่ใช้ยาเสพติด หากว่ากล่าวตักเตือนแล้วยังไม่เชื่อฟัง ยังมีพฤติกรรมเสพหรือค้ายาเสพติดอยู่ให้แจ้งต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจให้มาดำเนินการตามกฎหมาย

- มีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องยาเสพติดแก่ พ่อแม่ผู้ปกครอง และเยาวชน
- จัดอบรมอาชีพให้กับกลุ่มเยาวชนที่ว่างงานและหาตลาดรองรับผลผลิตของกลุ่ม
- จัดให้มีการแข่งขันกีฬาเพื่อใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
- นำผู้ติดยาเสพติดในชั้นรุนแรงไปบำบัดรักษากา
- ศึกษาดูงานหมู่บ้านที่มีการพัฒนาและปลดยาเสพติดเพื่อนำวิธีการของเขามาปรับใช้ในหมู่บ้าน

โครงสร้างกรรมการคุณที่ปรับใหม่ ประกอบด้วย

- หัวหน้าคุณฝ่ายชาย 1 คน หัวหน้าคุณฝ่ายหญิง 1 คน
- กรรมการกลุ่มอาชญากรรม 4 คน

- กรรมการกลุ่มวัยกลางคน 3 คน
- กรรมการกลุ่มเยาวชน 4 คน

ในแต่ละคุ้มมีสมาชิกจำนวน 39-45 หลังคาเรือน ดังนั้นสัดส่วนของกรรมการคุ้มต่อสมาชิกคุ้ม คือ กรรมการคุ้ม 1 คน ต้องคูแลสมาชิกคุ้มจำนวน 3-4 ครัวเรือน

กรรมการทุกกลุ่มมาจาก การตัดเลือกของสมาชิกในคุ้ม ซึ่งองค์ประกอบของกรรมการคุ้มที่ประกอบด้วย

- 1) พ่อแม่ผู้ปกครองและเยาวชนที่ครอบครัวไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด มีความเสียสละ มีความพร้อมและมีความสามารถในการทำงาน ในกลุ่มนี้มี օสม.ด้วย
- 2) พ่อแม่ผู้ปกครองที่มีลูกหลานเกี่ยวข้องกับยาเสพติด
- 3) บุคคลที่เคยอยู่เกี่ยวกับยาเสพติด
- 4) บุคคลที่ไม่ค่อยให้ความสนใจกับหมู่บ้าน ไม่ค่อยเข้าร่วมกิจกรรมหมู่บ้าน
- 5) เยาวชนบางคนเป็นผู้ที่เคยมีพฤติกรรมการใช้ยาเสพติด

เป็นที่น่าสังเกตว่าบุคคลที่ถูกคัดเลือกให้เป็นกรรมการคุ้มนั้น มีทั้งเยาวชน และ ผู้ใหญ่ ที่ เป็นผู้นำไม่เป็นทางการที่ชาวบ้านยอมรับ และเป็นมิตรอบครัวที่ดี เป็นแบบอย่างได้ เพราะมีความพร้อมจะทำงานกับชุมชน ขณะเดียวกันก็มีกรรมการคุ้มที่มาจากครอบครัวที่สมาชิกมีพฤติกรรมยุ่งเกี่ยวกับการเสพยาเสพติด ทั้งนี้ เพราะชาวบ้านเชื่อว่าต้องดึงให้คนกลุ่มนี้มาอยู่ในสายตา และเป็นการใช้กฎสังคมบังคับให้คนกลุ่มนี้ต้องประพฤติดตามเป็นแบบอย่างก่อนที่จะไปควบคุมผู้อื่น และคาดหวังให้กรรมการเหล่านี้ไปควบคุมลูกหลานของตนที่มีพฤติกรรมเสพยาเสพติดเป็นกรณีพิเศษ ส่วนเยาวชนเองเมื่อได้รับมอบหมายหน้าที่ให้เป็นกรรมการก็หยุดพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติด หรือพฤติกรรมก่อความไม่สงบในหมู่บ้าน การตั้งกรรมการคุณนี้ เกิดขึ้นในช่วงเวลาใกล้ๆกัน

บทบาทหน้าที่ของกรรมการคุ้มยุคใหม่ เริ่มแรกคือ สอดส่องคูแลความสงบเรียบร้อยโดยเฉพาะการรวมกลุ่มของเยาวชน หรือบุคคลในการเสพยาเสพติด ว่ากล่าวตักเตือนลูกหลานของครอบครัวใดๆเมื่อเห็นว่ามีพฤติกรรมไม่เหมาะสม ทั้งเรื่องยาเสพติด การขับรถมอเตอร์ไซด์เสียงดัง หรือแม้แต่การรวมกลุ่มทะเลวิวาทได้ โดยที่ครอบครัวนั้นต้องไม่โกรธ สร้างความตระหนักรถึงพิษภัยของยาเสพติด ให้ความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องยาเสพติด ให้คำปรึกษาหารือเกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหาและหาแนวทางแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นมาในคุ้ม และสนับสนุนกิจกรรมภายใต้คุ้ม เสริมสร้างความสัมพันธ์ของคนในคุ้ม ต่อมากิจกรรมการคุ้มมีบทบาทหน้าที่เพิ่มขึ้น เพราะผู้นำชุมชนตลอดจนเจ้าหน้าที่ของทางราชการ ใช้ให้เก็บรวบรวมข้อมูลให้ในบางครั้ง อย่างไรก็ตามคุ้มในบทบาทใหม่ก็ยังคงทำหน้าที่เดิมอยู่ เช่น รวมกลุ่นในคุ้มทำบุญบ้องไฟ หรือแม้แต่บทบาทด้านการพัฒนาหมู่บ้านด้านกายภาพ

3. กระบวนการทำงานของคุ้ม และผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้น

ก่อนที่จะมีการจัดตั้งกลไกคุ้มขึ้น ในหมู่บ้านมีสถานการณ์ปัญหาด้านยาเสพติดค่อนข้างรุนแรง ผู้นำหมู่บ้าน เด็ก เยาวชน ผู้ใหญ่วัยแรงงาน ล้วนแล้วแต่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด จนในทศวรรษของชาวบ้านรับรู้ว่าสถานการณ์ปัญหาดังกล่าวอย่างเป็นธรรมชาติ จนทางราชการโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจเข้ามาช่วยแก้ปัญหา จัดตั้งเป็นหมู่บ้านด้านยาเสพติด แต่ไม่ได้ทำให้สถานการณ์เรื่องยาเสพติดคลี่คลายลง ดังนั้นจึงมีการปรึกษาหารือกันในกลุ่มผู้นำ มีมติให้จัดทำโครงการชุมชนเข้มแข็งในหมู่บ้าน โดยเชิญวิทยากรทารามาดำเนินการ จนนำไปสู่การตั้งมาตรฐานการเกี่ยวกับยาเสพติด เช่น ถ้าหากมีบุคคลภายนอกมาขายยาเสพติดในหมู่บ้านถ้าหากจับได้จะถูกปรับ 5,000 บาท หากเป็นคนในหมู่บ้านขายเพื่อนบ้านจะไม่ให้ความช่วยเหลือใดๆ หลังจากนั้นมีการพื้นฟู้านวัฒนธรรม อาชีพ กลุ่มเยาวชน เพื่อให้การแก้ปัญหาเป็นไปอย่างยั่งยืน เพราะเชื่อว่าบุคคลที่เคยเกี่ยวข้องกับการเสพยาเสพติดเมื่อมีอาชีพ มีงานทำแล้วจะได้ไม่หันกลับไปมีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติดอีก แต่สภาพปัญหายาเสพติดในกลุ่มเยาวชนก็ยังไม่ดีขึ้น

ดังนั้นเมื่อเริ่มปฏิบัติการการใช้กลไกคุ้มในการแก้ปัญหา จึงได้เลือกทำงานกับคุ้มที่มีความพร้อมมากที่สุด คือ คุ้มร่วมใจพัฒนา เนื่องจากเป็นคุ้มที่มีขนาดเล็กมีครอบครัวสมาชิกในคุ้มเพียง 35 ครอบครัว ภายในคุ้มสมาชิกมีความสัมพันธ์กันเชิงเครือญาติ เป็นคุ้มที่มีบุกบาทในทางการพัฒนาหมู่บ้าน สภาพพื้นฐานด้านเศรษฐกิจของครอบครัวค่อนข้างดี ลูกหลานมีงานทำ และเรียนหนังสือ เยาวชนในคุ้มที่มีพฤติกรรมยุ่งเกี่ยวกับการใช้สารระเหยมีเพียง 5 คนซึ่งเป็นจำนวนน้อยกว่าคุ้มอื่นๆ ส่วนพฤติกรรมของเยาวชนเรื่องอื่นๆ ไม่เด่นชัดว่าอยู่เกี่ยวกับยาเสพติด

เมื่อกรรมการคุ้มมีการก่อตั้งอย่างชัดเจนแล้ว จึงมีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดการปัญหาโดยชุมชนและเยาวชน โดยเชิญวิทยากรจากกลุ่มใบชะโนด จาก อ.บ้านดุง จ.อุดรธานี มาช่วยจัดเวทีแลกเปลี่ยนให้ ในหัวข้อเรื่อง สถานการณ์ปัญหายาเสพติดในหมู่บ้าน ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน วิธีแก้ปัญหาและผลการแก้ปัญหายาเสพติด ข้อตกลงร่วมกันของคนในชุมชน เยาวชนกับประสบการณ์การป้องกันตนเองจากยาเสพติด ผลจากการจัดเวทีในครั้งนี้ทำให้ชุมชนได้รับรู้บทเรียน ประสบการณ์จากการแลกเปลี่ยนความรู้ แต่ยังไม่มีผลในการนำไปปฏิบัติในชุมชน

เช่นเดียวกับการร่วมปรึกษาหารือกับเครือข่ายเยาวชนระดับตำบล เพื่อหาลู่ทางในการพัฒนากิจกรรมอาชีพในกลุ่มเยาวชนของหมู่บ้าน แต่ก็ยังไม่ค่อยมีความชัดเจนถึงทิศทางการดำเนินกิจกรรม ประกอบกับเยาวชนในหมู่บ้านส่วนมากเข้าฯ-ออกฯ ในหมู่บ้านเพราะทำงานต่างๆ จึงยังขาดแganนำ

ผลของการทำงานของกรรมการคุ้ม ทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ลดพฤติกรรมลง โดยเยาวชนรุ่นใหม่ที่เคยรวมกลุ่มเสพกัญชาในหมู่บ้านกลับพบว่ามีการเสพลดลง แล้วหันมาจับกลุ่มคู่มีสุราแทน นอกจากนี้พ่อแม่ที่เป็นกรรมการคุ้มและลูกมีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ก็เตือนและคุ้มเข้มกับพฤติกรรมของลูกตนอย่างมากขึ้น นอกจากนี้กรรมการได้มีการพูดคุย บอกกล่าวผู้ปัก

ครองที่มีลูกหลานเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ขับรถเสียงดัง ดื่มเหล้า ผู้ปกครองยอมรับมากขึ้น เนื่องจากลูกหลานของตนมีพฤติกรรมเช่นนั้นจริง มีเพียงบางคนเท่านั้นที่ไม่อยากให้กรรมการคุ้มมาอยู่เกี่ยวกับลูกของตนเอง มีการตักเตือนกลุ่มเยาวชนที่มีพฤติกรรมดังกล่าว เกิดการเข้าฟังและหยุดพฤติกรรมเป็นบางครั้ง เป็นที่น่าสังเกตว่า กรรมการคุ้มที่เป็นตัวแทนเยาวชนไม่ค่อยได้ทำหน้าที่ของตนเองเนื่องจากไม่ได้อยู่ในหมู่บ้านประจำ ไปทำงานนอกหมู่บ้าน

จะเห็นได้ว่ากลไกคุ้ม ทำงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์การป้องกัน เป็นหลัก ผลจากการทำงานของกลไกคุ้ม ทำให้สามารถได้รับรู้ปัญหาร่วมกัน ช่วยเหลือ สอดส่องดูแลบุตรหลานในคุ้ม ไม่ให้ไปอยู่กับยาเสพติด เมื่อเห็นลูกหลานใครมีพฤติกรรมก่อช่ำภัยกันเดือน การยอมรับของเยาวชนและของพ่อแม่ผู้ปกครองหลังจากที่ได้รับการตักเตือนเป็นปัจจัยสำคัญทำให้แก้ไขปัญหายาเสพติดได้สำเร็จ ประกอบกับมีนโยบายของรัฐบาลที่มุ่งทำสังคมกับยาเสพติด ตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 29/2546 ในช่วงระยะเวลา 3 เดือน ทำให้เยาวชนมีการปรับปรุงตัวเอง มีพฤติกรรมดีขึ้น

อย่างไรก็ตามกลไกคุ้ม ก็ยังไม่มีการปฏิบัติการที่เด่นชัดเป็นรูปธรรม มีเพียงการทำหนดบทบาทหน้าที่ใหม่ และตอกย้ำเรื่องของข่ายบทบาทหน้าที่ที่ชุมชนต้องการให้กรรมการคุ้มดำเนินการ และมีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้เรื่องการจัดการปัญหาชุมชนในเวทีแลกเปลี่ยนกับกลุ่มใบชะโนด จะเห็นได้ว่าในส่วนของยุทธศาสตร์การสร้างความร่วมมือนั้น กลไกคุ้มยังไม่มีบทบาทชัดเจนในการสร้างความร่วมมือในระดับหมู่บ้านหรือระหว่างกลุ่มต่างๆ ในชุมชน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเงื่อนไขความขัดแย้งภายในชุมชนที่เป็นข้อจำกัด

มีข้อที่น่าสังเกต คือ การทำงานของกลไกคุ้มนั่นว่า มีส่วนสะท้อนความพยายามในการแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนในระดับชุมชนเพรากรรมการคุ้มก็จะบอกกล่าว ตักเตือนลูกๆ ของสมาชิกโดยตรง และที่สำคัญกลไกดังกล่าวยังสะท้อนให้เห็นว่าชุมชนยอมรับสภาพความรุนแรงของปัญหายาเสพติดในพื้นที่ และเห็นว่าเป็นหน้าที่ที่ทุกคนจะต้องร่วมมือในการแก้ปัญหา เป็นการดึงปัญหาที่อยู่ในระดับบุคคลหรือครอบครัว ออกมาระบุปัญหาของส่วนร่วม

4. ทัศนคติของการดำเนินงานของคณะกรรมการคุ้ม

ทัศนคติของชาวบ้านต่อการดำเนินงานของกรรมการคุ้ม ชาวบ้านมองว่าคณะกรรมการมีจำนวนมาก สามารถช่วยกันสอดส่องดูแลพฤติกรรมของสมาชิกคุ้มได้อย่างทั่วถึง หรือพูดกันในภาษาชาวบ้านว่า “ มีคนเป็นหูเป็นตามากขึ้น ถ้าคนหนึ่งไม่เห็น อีกคนหนึ่งก็ต้องเห็น ” และการที่เลือกเอาครอบครัวที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดเข้ามาเป็นกรรมการ ชาวบ้านเชื่อว่าสามารถทำให้ครอบครัวนั้นหยุดพฤติกรรมการยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดได้ เนื่องจากจ้องทำด้วยเหมาะสมในฐานะกรรมการคุ้มที่ต้องมีบทบาทตามที่ชุมชนกำหนด เมื่อไม่มีผู้ยุ่งเกี่ยวแล้ว ยาเสพติดก็จะหมดไป

ในทัศนะของผู้นำ เห็นว่า กรรมการคุ้มเข้ามาช่วยแบ่งเบาภาระหน้าที่ มีแนวร่วมในการสอดส่องดูแลเพิ่มขึ้น เพราะผู้ใหญ่บ้านคนเดียวดูแลลูกบ้านได้ไม่ทั่วถึง ประกอบกับผู้ใหญ่บ้านเองก็มีความขัดแย้งกับคนในหมู่บ้านบางกลุ่มด้วย ซึ่งอาจเป็นข้อจำกัดในการทำงาน

กลุ่มเยาวชนที่เคยมีพฤติกรรมอย่างเกี่ยวกับปัญหาฯลฯ เสนอให้เห็นว่า มีความเกรงกลัว คณะกรรมการคุ้ม มีการระมัดระวังพฤติกรรมการใช้ยาเสพติด และการก่อความไม่สงบในหมู่บ้าน ทำให้ทุกคนเห็นว่าพฤติกรรมต่างๆเหล่านี้ลดลง เยาวชนรุ่นก่อนใหญ่ที่เคยมีประสบการณ์ในการใช้ยาเสพติดได้สร้างความเข้าใจให้กับกลุ่มผู้ใหญ่ว่า คนที่ดิจิทัลเลิกยา กจะเลิกกันในวันสองวัน ไม่ได้ ต้องใช้เวลา อย่างให้ผู้ใหญ่เข้าใจธรรมชาติตรงนี้ด้วย เยาวชนกลุ่มนี้หันไปคุ้มสุราแทน ซึ่งกรรมการคุ้มก็ตื่อนว่าควรจะดำเนินการให้น้อยลง ส่วนในกลุ่มเยาวชนที่เคยขับรถปรับแต่งทำสียิ่งดัง ก็ปรับแต่งรถใหม่ไม่ให้สียิ่งดังรบกวนชาวบ้าน

ในกลุ่มคณะกรรมการคุ้มเอง คิดว่าตนเองสามารถทำให้พฤติกรรมการใช้ยาเสพติดในหมู่บ้านลดลงและหายไป แต่ไม่ทราบว่าเยาวชนไปเสพที่อื่นหรือไม่

ทั้งนี้และทั้งนี้จากการดำเนินงานโดยกลไกคุ้มนี้ทำให้ทุกคนในหมู่บ้านหันมาสนใจกิจกรรมการประชุมของคุ้ม และความเคลื่อนไหวเรื่องต่างๆ ในหมู่บ้านเพิ่มขึ้น

5.3 เงื่อนไขที่มีผลต่อกระบวนการทำงานของกลไกคุ้ม

การใช้กลไกคุ้มในการแก้ไขปัญหา จะเห็นว่าทุกคน ทุกกลุ่ม ทุกเพศ ทุกวัย ในคุ้ม ได้รับการให้ความสำคัญทั้งสิ้น จะเห็นได้ว่า หัวหน้าคุ้มมีทั้งฝ่ายชายและฝ่ายหญิงเป็นการให้เกียรติและยอมรับฟังความคิดเห็นจากเพศหญิง ผู้อาวุโสได้รับความเคารพนับถือ มักจะเป็นที่ปรึกษา ให้คำแนะนำ แนวทางในการดำเนินการเรื่องต่างๆ รวมทั้งว่ากล่าวตักเตือนเยาวชนที่มีพฤติกรรมในทางที่ไม่ถูกไม่ควร เยาวชนได้รับการคัดเลือกเข้ามาร่วมเป็นกรรมการคุ้ม สามารถแสดงความคิดเห็นได้เท่าเทียมกับผู้ใหญ่แต่ในทางปฏิบัติยังไม่ค่อยมีโอกาสเนื่องจากไปทำงานนอกหมู่บ้าน กรรมการคุ้มเองยอมรับฟังความคิดเห็นจากคนอื่น เมื่อมีคนมากองกว่าลูกหลวงคนสองมีพฤติกรรมเกี่ยวกับยาเสพติด ไม่ได้แสดงอาการไม่พอใจทั้งยังรับไปว่ากล่าวตักเตือนลูกหลวงคนสองอีกด้วย

การร่วมมือร่วมใจของทุกฝ่ายจะท่อนให้เห็นถึงการยอมรับในการดำเนินการของกลไกคุ้ม ว่าจะนำมาซึ่งการแก้ไขปัญหาฯลฯ และปัญหาอื่นๆ ในหมู่บ้านได้ ซึ่งเงื่อนไขสำคัญที่ทำให้กลไกคุ้มทำงานได้นั้น ได้แก่

- 1) องค์ประกอบของกรรมการคุ้ม จะเห็นได้ว่า กรรมการคุ้มมาจากบุคคลทั้งที่มีความตั้งใจที่จะทำงานแก้ไขปัญหา และบุคคลที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา การดึงบุคคลกลุ่มหลังเข้ามาร่วมงานโดยให้บทบาทที่จะสอดส่องดูแล นับว่าเป็นยุทธวิธีที่จะใช้มาตรการของสังคมควบคุมพฤติกรรมของบุคคลกลุ่มดังกล่าวให้อยู่ในสายตา และเตือนภัยที่เป็นแรงจูงใจที่จะกระตุ้นให้บุคคลกลุ่มที่มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมสมต้องปรับพฤติกรรมตนเอง เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในสายตาของชาวบ้าน และอยู่

ในฐานะที่ต้องเป็นผู้ควบคุมผู้อื่น นับว่าเป็นการใช้มาตรการทางสังคม อีกลักษณะหนึ่ง แม้ว่าจะยังไม่สามารถดำเนินการที่จะนำไปสู่การลดความรุนแรงของปัญหายาเสพติดได้ทั้งหมด แต่ก็ทำให้ผู้ที่มีพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดลดพฤติกรรมลงได้บางส่วน

2) การยอมรับบทบาทของกรรมการคุ้ม เนื่องจากพื้นฐานด้านเศรษฐกิจและสังคมของหมู่บ้าน ทำให้ภาพความสัมพันธ์ภายในชุมชนระดับหมู่บ้านไม่ดีนัก การที่กลไกคุ้ม เริ่มงดงามจากคุ้ม ที่มีความเด่นชัดในเรื่องตัวผู้นำ และเป็นคุ้มที่มีความสัมพันธ์โดยระบบเครือญาติที่ชัดเจน จึงทำให้การทำหน้าที่ในฐานกรรมการคุ้มดำเนินไปได้ด้วยดี ดังนั้นชาวบ้านในหมู่บ้าน รวมทั้งสมาชิกคุ้ม เห็นถึงบทบาทของกรรมการคุ้มที่จริงจังในการทำหน้าที่ โดยเฉพาะกล้าที่จะเตือนเยาวชนลูกหลาน ของครอบครัวอื่นที่มีพฤติกรรมเสพยาเสพติด โดยที่พ่อแม่ของเยาวชนไม่โกรธ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการยอมรับบทบาทของกรรมการคุ้ม

3) ความพลวัต(dynamic) ของเยาวชน เนื่องจากนี่ที่เป็นข้อจำกัดของการทำงานโดยกลไกคุ้มก็คือ การที่เยาวชนของหมู่บ้าน มีความเป็นพลวัตสูง เพราะเยาวชนบางส่วนไปทำงานต่างถิ่น ไม่มีความสัมพันธ์กับชุมชน หรือเมื่อถูกชุมชนกดดันเรื่องพฤติกรรมการเสพยา ก็จะออกไปทำงานนอกชุมชนชั่วคราว ทำให้ไม่ทราบว่ายังอยู่เกี่ยวกับยาเสพติดอยู่หรือไม่ แต่ก็พบว่า เมื่อกรรมการคุ้มทำหน้าที่ชัดเจนขึ้น ทำให้เยาวชนบางส่วนที่ยังอยู่ในหมู่บ้าน ได้เข้ามาร่วมกิจกรรมชุมชน เพื่อทราบความเคลื่อนไหวของหมู่บ้านเกี่ยวกับการจัดการปัญหา

5.4 แนวทางในการพัฒนากลไกคุ้มให้เข้มแข็ง

- กลไกคุ้มสามารถควบคุมสถานการณ์ผู้ค้า ผู้เสพ ในหมู่บ้านชุมชนได้ แต่ทั้งนี้ควรมีการพัฒนาให้เกิดการทำกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดผลที่ยั่งยืนต่อไป
- การทำงานร่วมกับกลุ่มเยาวชนค่อนข้างยาก มีเงื่อนไขและข้อจำกัดหลายๆ อย่าง เพราะฉะนั้นควรเริ่มต้นทำกิจกรรมในกลุ่มเยาวชนรุ่นเล็กก่อน เพราะเป็นกลุ่มที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านตลอด

บทที่⁶

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

6.1 แนวคิดการทำงาน

แนวคิดการทำงานเป็นการวิจัยปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) มุ่งให้เกิดการพัฒนาตนขององค์กรและชุมชน โดยองค์กรหรือชุมชนจะต้องวิเคราะห์และทำความรู้จักตนเองและร่วมมือกับนักวิจัยในการกำหนดเป้าหมาย การแก้ปัญหาและพัฒนานักลุ่มเป้าหมายที่เราทำงานเป็นหลักคือเยาวชน และกลไกแวดล้อมตัวเยาวชน เช่นผู้ปกครอง คุณ กลุ่ม ชุมชน เป็นต้น สำหรับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นเยาวชนนั้นมีความหลากหลาย เยาวชนรุ่นเล็ก-กลาง-ใหญ่ในแต่ละหมู่บ้าน แต่ละรุ่นมีการเดินทางและมีอิทธิพลทางความคิดต่อกันในทุกเรื่อง มีการถ่ายทอดดึงไปได้ทุกกลุ่มและเปลี่ยนรุ่นและกลุ่มที่ตนเองอยู่ตามความสนใจของเยาวชน เยาวชนจำนวนหนึ่งอาจจะคงค้างทั้งกลุ่มที่สภาพและกลุ่มใดๆ ในทุกรุ่นจะมีเยาวชนกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด เยาวชนที่ทดลองใช้เป็นครั้งคราวในการทำงานหรือเพื่อความสนุกสนานและเยาวชนที่ใส่ฯ จากการจัดค่ายของทีมวิจัยพบว่าธรรมชาติหรือมุ่งมองของเยาวชนจะไม่ได้แยกหรือกีดกันเด็กที่ติดยาออกไปหรือตอกย้ำยังคงสัมพันธ์กันตามปกติตามความสนใจของเขา ดังนั้นกลุ่มเป้าหมายที่เป็นเยาวชนที่ทีมวิจัยทำงานด้วยจะทำงานในภาพรวมและมีกลุ่มเป้าหมายที่ติดยาซ่อนอยู่ภายใน

ทัศนะของการทำงาน มุ่งเน้นศึกษาสถานการณ์จากชุมชน หนุนเสริมการมีส่วนร่วมในการเสนอรูปแบบวิธีการแก้ปัญหา เน้นกระบวนการสร้างความเข้าใจ การให้ความรู้ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ความคิด ความเชื่อของคนในชุมชน

เน้นการแก้ไขปัญหาจากภายใน ตัวเยาวชน กลุ่มเยาวชน เป็นผู้ร่วมมือแก้ไข อาศัยกลไกที่มีอยู่ในชุมชน วิธีการธรรมชาติ ให้ชุมชนมีบทบาทร่วมกันแก้ไขปัญหา ให้หน่วยงานภายนอกมีบทบาทในการสนับสนุนโดยให้ข้อมูล ความรู้

6.2 บริบทแวดล้อมของพื้นที่

พื้นที่ที่ศึกษา ประชากรประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ ทำไร่อ้อย ทำนา ทำสวน เช่น มะเขือเทศ แตงกวา ปลูกหม่อนเลี้ยงไก่ เลี้ยงโค กระเบื้อง รองลงมาได้แก่ อาชีพรับจ้างแรงงาน แรง

งานในกลุ่มนี้ส่วนใหญ่เป็นวัยกลางคนไปจนถึงคนชรา อาชีพรับจ้างในภาคเกษตรกรรม เช่น รับจ้างปักคำ เก็บเกี่ยวข้าว รับจ้างตัดอ้อยทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่ อาชีพรับจ้างมีทั้งแบบไปเข้าเย็นกลับในโรงงานอุตสาหกรรมในอำเภอเมืองไกล์เคียง การที่ในชุมชนมีคนย้ายถิ่นไปทำงานต่างถิ่น จึงทำให้มีช่องทางนำยาเสพติดโดยเฉพาะยาบ้า เข้าออกในชุมชน คือหลังที่กลับมาจากไปตัดอ้อย หรือทำงานโรงงานในต่างจังหวัด กรุงเทพมหานคร มักจะนำยาเสพติดกลับมาด้วย ซึ่งเป็นการนำเข้ามาโดยตรงขณะเดียวกันพ่อแม่ไปทำงานต่างถิ่น ทำให้มีรายได้ส่งกลับให้กับลูกหลานใช้จ่าย แต่เนื่องจากลูกหลานไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด ทำให้เด็กน้ำเงินไปใช้ในสิ่งที่ฟุ่มเฟือย รวมทั้งซื้อยาเสพติดมาเสพด้วย พ่อแม่ผู้ปกครองมีความต้องการให้ลูกได้รับการศึกษาสูง พยายามหาเงินส่งลูกเรียนและยังมีค่านิยมส่งลูกเข้ามาเรียนในเมือง มีเด็กที่จบการศึกษาภาคบังคับบางส่วนเท่านั้น ได้ศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษา และบางส่วนนิยมเข้าไปเรียนต่อในตัวเมืองขอนแก่น จึงเป็นช่องทางหนึ่งให้เลี้ยงต่อปัญหายาเสพติดด้วย

สถานการณ์เรื่องยาเสพติดในอำเภอและในตำบลเป้าหมายพบว่ามีการดำเนินงานหลายอย่างในพื้นที่เป้าหมาย เพื่อแก้ปัญหายาเสพติดในพื้นที่ ซึ่งไม่เน้นเฉพาะกลุ่มเยาวชน ภาครัฐได้ดำเนินการหลายอย่างในพื้นที่ บางกิจกรรม ส่งผลโดยตรงต่อผู้ค้า ผู้เสพ ทำให้การแพร่ระบาดลดลง บางกิจกรรม มีผลทางอ้อมให้ชุมชนตื่นตัว เข้ามามีส่วนร่วมในการสอดส่องความเคลื่อนไหวการแพร่ระบาดของยาเสพติดชุมชนด้วย การดำเนินกิจกรรมเหล่านี้ เป็นเพียงการสร้างกระแสให้เกิดความตื่นตัว เมื่อเวลาผ่านไปความสนใจของชุมชนต่อปัญหาลดลง บริบทนโยบาย 29/46 ในช่วง 3 เดือน ได้มีการสั่งการจากทางอำเภอให้คนในชุมชนร่วมงานกับภายนอกที่เข้ามาทำงานเกี่ยวกับปัญหายาเสพติด และให้มีเจ้าหน้าที่สำรวจมาประจำรับผิดชอบในแต่ละหมู่บ้านและเข้ามาตรวจสอบในชุมชนบ่อยขึ้น ทางอำเภอออกมาประชุมในพื้นที่หมู่บ้านบ่อยขึ้น เกิดสถานการณ์การนำเสนอที่อื่นมาเข้าในพื้นที่ตำบลให้ประชาชนเกรงกลัว มองบริบทนโยบาย 29/46 ส่งผลให้โครงการวิจัยมีโอกาสที่ได้ข้อสรุปคลาดเคลื่อน การเริ่มต้นการจัดการปัญหายาเสพติดดำเนินการมาหวาน แต่การเข้าไปทำงานกับกลุ่มเป้าหมายนั้นยังไม่บรรลุกับกลุ่มเป้าหมาย เมื่อนโยบาย 29/46 นโยบายนี้กระทบโดยตรงความแรงของสถานการณ์ยาเสพติดที่มีอยู่ในพื้นที่ที่มีอยู่ ซึ่งมีผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบ ผลบวกคือโครงการวิจัยจับต้องตัวเขาeasyขึ้นทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดออกมาระดับหนึ่งหรือเข้าร่วมกิจกรรมกับโครงการและเกิดการยอมรับปัญหามากขึ้นทั้งตัวคนเสพ ครอบครัว และผู้นำ ผลผลกระทบต่อโครงการคือชาวบ้านบางคนคิดว่านักวิจัยเป็นสายสืบซึ่งต้องใช้เวลาในการทำความเข้าใจกับผู้เกี่ยวข้อง คนทำงานในพื้นที่บางคนกลัวว่าจะได้รับอันตราย ผลของนโยบายที่เกิดขึ้น

สามารถลดความรุนแรงของยาเสพติดในพื้นที่ได้แต่ไม่ได้หมายความว่าปัญหาหมดไป คุณบางพวง ทำการค้าเงินเขียน หรือคนที่ติดยามากจึงหนีออกจากพื้น

ความคิดเห็นของผู้นำชุมชน “นโยบาย 3 เดือนทำให้คนที่เสพเปลี่ยนจากในหมู่บ้านไปอยู่ที่อื่น และมีเครือข่ายแบบธรรมชาติ ไม่เป็นเป้าจับ จากเป้าหมายเดิมที่เป็นกลุ่มอยู่ในชุมชนถ้าคนในชุมชนถูกกวนก็ออกไปทำงานต่างจังหวัด จะเหตุการณ์คล้ายแล้วจึงค่อยออกมา”

สำหรับสาเหตุที่เยาวชนติดยาเสพติด คือ ส่วนหนึ่งมาจากตัวเยาวชนเองที่อยู่ในวัยอย่างรุ่นยากล่อง อยากได้รับการยอมรับจากหมู่เพื่อนและค่านิยมของกลุ่ม หรือมีการดูถูกและถูกห้าม รวมถึงพฤติกรรมเสพติดที่สืบทอดกันมา ค่านิยมที่สืบทอดกันมา เช่น การใช้สิ่งของฟุ่มเฟือย ค่านิยมบริโภคนิยม รวมถึงพฤติกรรมการใช้ยาเสพติดด้วย คนที่เรียนในเมืองอาจมีความต้องการที่จะเข้าใจกันในครอบครัวทำให้เยาวชนหันมาเรียกร้องความสนใจจากคนอื่น ทำให้เยาวชนบางส่วนจึงหันมาแก้ปัญหาด้วยการพึ่งยาเสพติด ใช้ยาเสพติดดังแต่อายุ 10-11 ปีโดยทุกชนิด(บุหรี่ กาว กัญชา สารระเหย หาซื้อจ่ายจากในเมืองและผู้ใหญ่ในหมู่บ้าน) และเคยพยายามเลิกใช้ยาแต่ต้องกลับมาสูบอีกใช้หลังอาหารและดื่มเหล้าตาม บางครอบครัวเมื่อลูกหลานติดยาแล้วไม่ยอมรับว่าลูกตนเองเสพ ทำให้ยากที่จะแก้ไข สาเหตุอีกส่วนหนึ่งคือสภาพแวดล้อม พ่อแม่ไปทำงานต่างจังหวัด ฝักถูกไว้กับญาติให้ช่วยเลี้ยงดูให้ ซึ่งอาจดูแลได้ไม่เต็มที่ หรือขาดความใกล้ชิดและไม่เข้าใจเด็กเท่าที่ควร ทำให้เด็กมีโอกาสที่จะไปใช้ยาเสพติดได้ มีการซักชวนกันไปเสพยาเสพติด

ปัญหายาเสพติดถือว่าเป็นปัญหาที่สำคัญและรุนแรงในพื้นที่ตำบล บางหมู่บ้านสามารถใช้กลไกระบบอาชูโซว่ากล่าวตักเตือนให้เด็กเชื่อฟังได้ แต่หลายหมู่บ้านไม่สามารถใช้กลไกในชุมชนได้ดังนั้นผลกระทบที่เห็นตามมาหลังการใช้ยาเสพติดคือ การทะเลาะวิวาทในกลุ่มเยาวชนต่างหมู่บ้าน การลักขโมยเงินทองของมีค่าเพื่อนำเงินไปซื้อยาเสพติด เริ่มจากขโมยของในครอบครัวตนเองก่อน แล้วถึงไปขโมยครอบครัวอื่น เนื่องจากตนเองมีรายได้น้อยไม่พอซื้อยา หรือในกลุ่มนักเรียนคือไม่มีรายได้เป็นของตนเองเลยจึงต้องหาเงินด้วยเพื่อซื้อยาเสพติด

เมื่อคณะผู้วิจัยได้ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลชุมชนแล้วได้จัดให้มีการประชุมผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภากองค์การบริหารส่วนตำบล ตัวแทนเยาวชน ประธานคุณ กำนัน กรรมการหมู่บ้าน ของหมู่บ้านในตำบลเป้าหมาย โดยมีครู/อาจารย์ และ พระสงฆ์จากวัดในหมู่บ้านเข้าร่วมด้วย เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายข้างต้นมีโอกาสตรวจสอบการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาชุมชน ขณะเดียวกันก็ใช้ข้อมูลที่มีวิจัยนำเสนอเพื่อช่วยกันระดมสมองในการกำหนดยุทธศาสตร์ของตำบล เพื่อแก้ปัญหายาเสพติดในกลุ่ม

เยาวชนต่อไป กิจกรรมในขั้นตอนนี้ ดำเนินการที่อบต.ป่าหวานนั่ง ใช้การประชุมกลุ่มย่อย ทำให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ของตำบลที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของผู้แทนกลุ่มต่างๆ ในแต่ละหมู่บ้าน ดังนี้

ยุทธศาสตร์ของตำบลเพื่อป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติดในกลุ่มเยาวชน ประกอบด้วย

1. การป้องกันและฟื้นฟู ให้ความสำคัญกับ เยาวชน การป้องกันและฟื้นฟูต้องทำร่วมกับผู้นำ ผู้ปกครอง ครู และกลุ่มเยาวชน

2. การสร้างความร่วมมือ ชาวบ้านทุกคนต้องร่วมมือเพื่อป้องกันปัญหา ผู้นำต้องช่วยผลักดัน ร่วมมือให้ดีขึ้น ความหลากหลายของประสบการณ์บุคคล ที่นำมาแลกเปลี่ยนกันจะช่วยป้องกันปัญหา

3. การพัฒนาความรู้ หาความรู้ วิธีการเพื่อป้องกันปัญหายาเสพติด นำความรู้ ภูมิปัญญา มาสู่ ความร่วมมือ ให้เกิดแนวคิดในการแก้ปัญหา เริ่มต้นที่การพัฒนาผู้นำ ผู้ปกครอง ต้องมีความรู้และบอก สอนลูกหลาน ได้

6.3 ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยในเรื่องกลไกแต่ละอย่างเพื่อใช้ในการพัฒนาต่อไป

ผลการวิจัยในเรื่องกลไกแต่ละอย่างเพื่อใช้ในการพัฒนา มีดังนี้

1. การใช้เครือข่ายเยาวชนระดับตำบลในการแก้ไขปัญหายาเสพติด

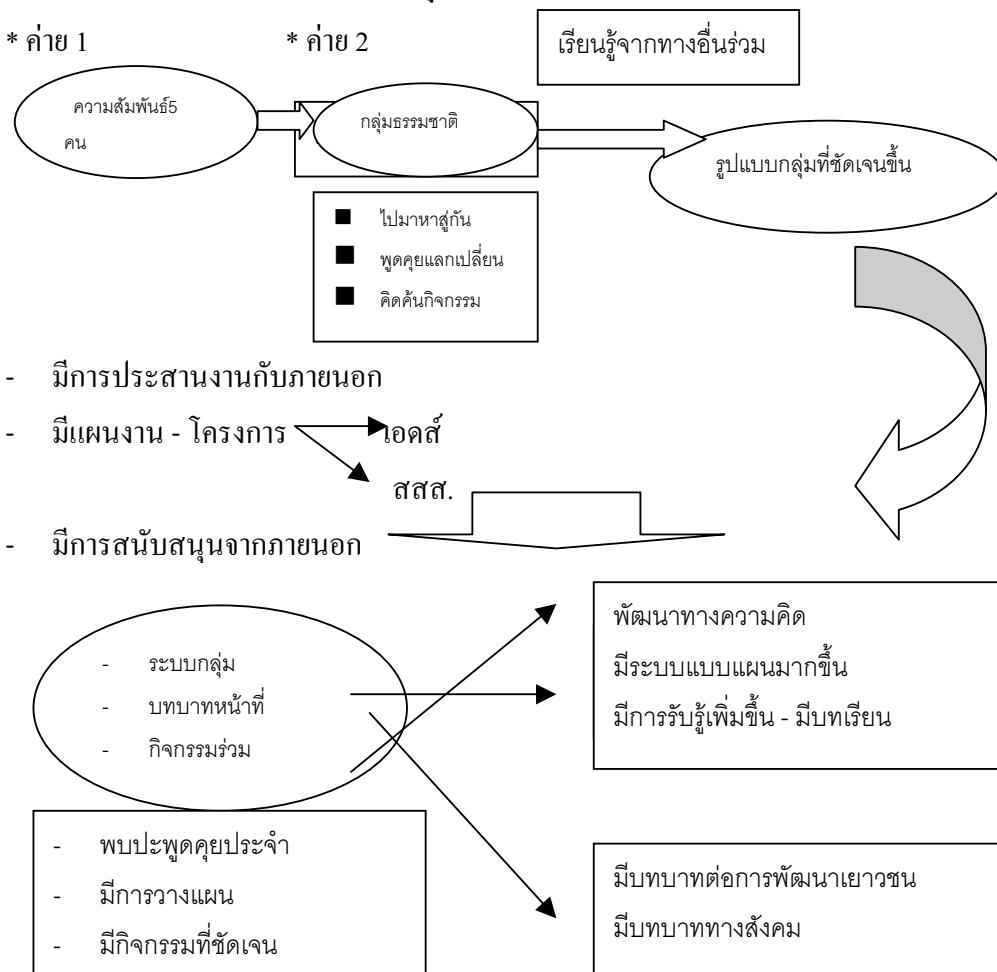
เนื่องจากกลุ่มเยาวชนในแต่ละหมู่บ้านทดลอง ไม่มีตัวบุคคลทำงานชัดเจน มีการจัดตั้งกลุ่ม แต่ไม่มีมีกิจกรรมการเคลื่อนไหวใดๆ และจากที่โครงการวิจัยได้จัดค่ายศึกษาข้อมูลและพัฒนาศักยภาพเยาวชนเพื่อคืนหัวแก่นนำ 2 ครั้ง และได้มองเห็นตัวเยาวชนในการทำงานทุกหมู่บ้าน โครงการฯ ได้มีกิจกรรมที่ต่อเนื่องตลอด ทั้งในลักษณะที่ไม่เป็นทางการ และการจัดกิจกรรมพัฒนาเยาวชนอื่นๆ ตามความคิดเห็น/ความต้องการของเยาวชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเยาวชนเป็นผู้ดำเนินการเอง ที่มีวิจัยเป็นผู้กระตุ้นสนับสนุนอย่างใกล้ชิด

แผนงานพัฒนาเยาวชนของเครือข่ายเยาวชนตำบล (มกราคม- เมษายน 2546)

1. กิจกรรมสัมพันธ์กับเยาวชนในหมู่บ้านต่างๆ
2. ประชุมแกนนำเยาวชนในเครือข่ายเดือนละ 1 ครั้ง
3. ค่ายอบรมเสริมสร้างและพัฒนาแกนนำเยาวชน 1 ครั้ง (มกราคม 2546)
4. แกนนำเยาวชนจัดค่ายเองให้กับพี่น้องในตำบล 1 ครั้ง (กุมภาพันธ์)
5. ลงพื้นที่พูดคุยและแลกเปลี่ยนกับเยาวชนในหมู่บ้านทดลอง (โภนสะอด โสกແຕ້ สว่าง) ในเรื่องปัญหาของเยาวชนและหาแนวทางแก้ไขร่วมกัน)

6. ปฏิบัติการในหมู่บ้านทดลอง(โฉนดสะอาด โสกແຕ່ ສວ່າງ)เพื่อให้เยาวชนได้ร่วมกันแก้ปัญหาของตนเอง
7. จัดประชุมสรุปการทำปฏิบัติการแก้ปัญหาเยาวชนในแต่ละหมู่บ้าน(โฉนดสะอาด โสกແຕ່ สວ່າງ)
8. ประชุม世人เพื่อแลกเปลี่ยนการทำางานและถอดประสบการณ์ของเยาวชนในบ้านทดลอง 3 หมู่บ้าน
9. งานรณรงค์ต่อต้านยาเสพติดพร้อมกันทั้งเครือข่าย 5 หมู่บ้าน/และงานระดมทุนเพื่อส่งเสริมกิจกรรมการพัฒนาเยาวชนต่อไป

กระบวนการที่ทำให้เกิดการรวมกลุ่มของเยาวชน

กิจกรรมหลักๆจะมีลักษณะไม่เป็นทางการพบปะพูดคุยทำอาหารกินร่วมกันผลักดันเป็นเจ้าภาพโดยมีการสนับสนุนจากผู้ปกครองของแก่นนำ ผู้เช่าผู้แก่ของชุมชน แต่จะมีเนื้อหาสาระ เป็นการประชุมทั้งวงแผนงาน เตรียมการดำเนินงาน และสรุปผลกิจกรรมทุกกิจกรรม โดยกลุ่มเยาวชน เป็นผู้เตรียมวาระการประชุม/และจดบันทึกการประชุมอย่างมีระบบ มีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม คณะทำงานที่รับผิดชอบจัดทำบัญชีของเครือข่าย กิจกรรมในระยะแรกเป็นการหมุนเวียนไปช่วยเหลืองานประเพณีของครอบครัว/และชุมชนในกลุ่มเครือข่ายหลายหมู่บ้าน เป็นลักษณะช่วยแรงงานบ้าง ด้านการแสดงดนตรี/หมอลำที่สนุกสนานมีสาระจนไม่ได้เสียเงินจ้างคนตระ圭ราแพง เยาวชนจะจัดกิจกรรมระดมทุน จัดดนตรี ถ่ายภาพนิติในหมู่บ้าน จัดดนตรีเปิดหมวดในจังหวัดขอนแก่น เป็นต้น เครือข่ายเยาวชนได้ขยายตัวเป็นเครือข่ายเยาวชนเพื่อการพัฒนา หรือกลุ่มคืนโภค ขณะที่ทำกิจกรรมภายในกลุ่มภายใต้พื้นที่ได้ประสานทำกิจกรรมร่วมกับเครือข่ายเยาวชนสิ่งแวดล้อมเมือง ร่วมกับกลุ่มก้อนกรวด ระยะ 10 ปี สกอ. ที่กทม. นอกจากนี้ได้ไปเป็นวิทยากรกระบวนการให้กับกลุ่มเยาวชนในจังหวัดพิษณุโลก ทีมวิจัยได้ใช้กลไกเครือข่ายเยาวชนดำเนินป่าหวยนั่งในการเข้าไปกระตุ้นเยาวชนในพื้นที่ทดลองให้ทำกิจกรรมเพื่อป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในหมู่บ้านของตน กิจกรรมที่ดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ดำเนินโดยจะเน้นหนักในหมู่บ้านทดลอง 3 บ้านตามความพร้อมของเยาวชนแต่ละหมู่บ้าน และกิจกรรมในระดับดำเนินที่เป็นของเครือข่ายเยาวชนฯที่ดำเนินการโดยเยาวชนและชุมชน เช่นค่ายพัฒนาศักยภาพแก่น้ำด้านยาเสพติดและสิ่งแวดล้อม กิจกรรมรณรงค์วันเอดส์โลก กิจกรรมรณรงค์เรื่องยาเสพติดระดับดำเนิน กิจกรรมอบรมการสื่อสารเรื่องเอดส์และเพศศึกษาให้กับเยาวชนทั้งในโรงเรียน และในชุมชน 2 ครั้ง กิจกรรมที่จะดำเนินการต่อไปจะเป็นการจัดค่ายพัฒนาแก่น้ำซึ่งได้รับการสนับสนุนจากการยูนิเซฟ และกิจกรรมด้านสุขภาพและอาชีพ ซึ่งได้รับการสนับสนุนจาก (สสส.) เป็นต้น

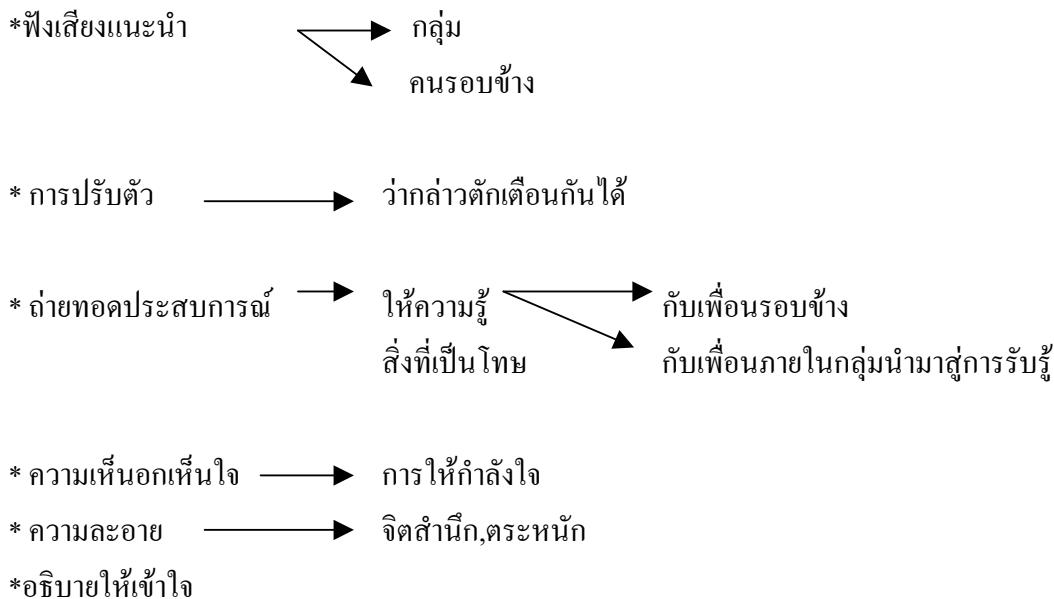
กระบวนการทำงานของกลุ่มเยาวชน

การทำงานกลุ่มในเรื่องยาเสพติดมีวิธีการทำงานที่นำมาใช้หลายรูปแบบทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมดึงขึ้นการละอาย ความหลากหลายวิธีการมันได้พิ่งพาระบบทุ่ม

* ความเอาใจใส่ → เป็นแบบอย่าง

* เอาใจใส่กันเบิ่งແຍງกัน → ความห่วงใย

* เกรงใจผู้อื่น

จากการปฏิบัติการในพื้นที่เป้าหมาย กลุ่มเยาวชนเป็นแกนหลักทำให้เกิดความสัมพันธ์กันในกลุ่มแนวโน้มมากขึ้นพร้อมที่จะต้อนรับคนใหม่ตลอด แกนนำเยาวชนที่เคยใช้ยาเสพติดจำนวน 3 คน ได้มีการถ่ายทอดบทเรียนประสบการณ์และพิยภัยของยาเสพติดให้กับสมาชิกภายในกลุ่ม วัฒนธรรมของกลุ่มพี่คูณเองใช้วิธีการเอาใจใส่และอธิบายเหตุผลให้เข้าใจ นำมาสู่การเป็นแบบหน้าที่ และร่วมมือกันทำงานหน้าที่ที่ตัวเองได้รับผิดชอบ ทำให้มีกระบวนการการทำงานเป็นกลุ่มมากขึ้นเป็นระบบ มีฝ่ายต่างๆ ฝ่ายบริหารจัดการตรวจสอบกันและการกระจายงาน ระบบเก็บ ระบบส่ง กิจกรรมของกลุ่มเกิดจากการร่วมคิดของเยาวชนเอง แกนนำเยาวชนให้ความเห็นว่า

“การทำงานกลุ่มเราต้องมีความคิดเห็นไม่ได้มีคนมาสั่ง ต้องทำเอง กิจกรรมที่เกิดขึ้นเป็นความสมัครใจ อาสาสมัครของคนในกลุ่มคิดร่วมกัน วางแผนร่วมกันว่ากิจกรรมจะมีอะไรบ้าง ใครจะรับผิดชอบงานอะไร ผู้ใหญ่บ้านหรือนายอำเภอไม่สามารถบอกให้เราทำได้”

“เกิดบทเรียนจากการทำกิจกรรมแต่ละครั้ง เห็นข้อดี ข้อเสีย ลิ่งที่จะปรับปรุง”

“มีการแลกเปลี่ยนความคิดการทำงานกับกลุ่มต่างๆ ในโซนด หลากหลาย สามารถเสริมสร้างแนวคิด ความรู้ได้จากการเดินทางไปร่วมกิจกรรมกับกลุ่มอื่น”

การทำค่ายเสริมความรู้ความเข้าใจเป็นวิธีการที่กลุ่มน้ำพัฒนาเยาวชนเรื่องยาเสพติดบทบาทในเยาวชน ทำให้มีพฤติกรรมละอาย มีจิตสำนึก

ผลการจัดการปัญหาฯสภาพดี

กระบวนการการทำงานกลุ่มดังกล่าวส่งผลให้กลุ่มเครือข่ายเยาวชนดำเนินที่เป็นผู้ที่ติดยาถึง 3 คนในจำนวนนี้ 1 คนซึ่งมีประวัติติดยาจนต้องออกจากโรงเรียนกลางคันเมื่อเรียน ม.4 แต่เมื่อทำกิจกรรมกับกลุ่มเครือข่ายเยาวชน ไประยะหนึ่งสามารถมีแรงจูงใจที่จะเรียนต่อ และสมัครเข้าเรียนสายอาชีพได้ที่วิทยาลัยเทคนิค ส่วนอีก 2 คนเลิกใช้ยาและไปมีครอบครัว 1 คน อีก 1 คนไปเป็นพ่อ เกณฑ์ในช่วงที่สิ้นสุดการปฏิบัติการ

หัวข้อที่ 1 ก่อนเข้าร่วมโครงการ

“....สังสารคนเสพยาพอสูบชา ความแสวงหาที่เหลือเชื่อ อย่างไรก็เล่นฟันดาบร้องโหกเหาก อย่างช่วยแต่ไม่รู้จะทำอย่างไร”

“....ไม่รังเกียจ เพราะเป็นเพื่อน มีแต่เตือนไม่ให้ทำ แต่เขาเก็บข้อมูลมาไว้- เดี๋ยวลองดูเชยๆ -ลงไว้ลองมาก็เลยติด”

“....ช่วงหลังเพื่อนคนนี้ มักกลับมาจากกรุงเทพฯกลับตัวกลับใจได้ก็เดือนผ่านว่าอย่าไปลองกับเพื่อน นะ ไอ้พวกกัญชา กาว แต่พอเก็บกับเพื่อนพากันอยู่แต่ไม่ได้ลองด้วย เพื่อนเคยพูดให้ฟังว่าพ่อแม่ของเขามีความเชื่อถืออย่างมาก แต่ก่อนมันคิดว่าอย่างเท่และอีกส่วนพ่อแม่ชอบดูมันเวลาอยู่บ้านนี่เที่ยวนันก็เลยหนีไปเล่นกับเพื่อนไม่กลับบ้านเลย พากันไปเลี้ยงนาชาวんกันด้วยกันก็เลยติด”

หลังเข้าร่วมโครงการ

“รู้จักพิษภัยของยาเสพติดมากขึ้น แล้วก็มองว่าปัญหาฯสภาพดีเป็นปัญหาของหมู่บ้าน โครงการวิจัยเข้ามาร่วมแก้ปัญหาได้แต่เป็นบางส่วน เพราะเด็กน้อยทุกวันนี้ไม่เชื่อฟัง กิดว่าต้องปราบคนค้าไม่ให้มีจะช่วยแก้ปัญหาได้”

“ ผมคิดว่าการออกฤทธิ์รุนแรงที่สุด กัญชาทำให้ประสาทหลอน ผมรู้มาจากตอนไปฟังพวกรีจัดค่าย หาดหินกองมันน่ากลัว ยิ่งมาเห็นคนพูดตอนติดม้าพมฟังแล้วเห็นภาพตอนเขาเล่าว่ามีคนม้าใส่เส้นแล้วประสาทหลอนผมว่าม้าก็รุนแรงมาก แต่ก่อนผมไม่คิดว่ามันจะร้ายแรงขนาดแควบ้านแต่ก่อนสูบไม่เห็นอะไรคาดแต่ถ้าไม่ได้สูบอารมณ์จะเสียหมดก็ไม่เห็นมีอะไรมากกว่านี้แต่เดี๋ยวนี้ผมเข้าใจพิษภัยของมันมากขึ้น”

หัวข้อที่ 2 ก่อนเข้าร่วมโครงการ

“ กิดว่าคนติดยาเป็นคนน่ารังเกียจ เข้ากับคนยากเวลาเห็นคนติดยาเดินผ่านอยากร่านี้ไปห่างๆ กลัวในใจว่า “ม่ากุชะหนอ”

“ພວກສູນກັບໝູ້ໆ ໄນ ນ່າກລັວພວກນີ້ອາຮມຜົດຕາຫວານທີ່ງວັນ”

“พวกลินม้ากีไม่ค่อยมีปัญหาเขากินเพื่อทำงาน อันนี้ผมไม่รู้ว่าตอนอยู่บ้านเขาจะอาละวาดไหม”

หลังเข้าร่วมโครงการ

“ มองว่าปัญหาเยสพติดเป็นปัญหาใหญ่ทำให้หมกมุ่นต้องเพิ่มจำนวนยาเสพมากเรื่อยๆ ทำให้เกิดปัญหาอื่นมาตามๆ เนื่องจากการลักทรัพย์ ผู้ฟังพวกพี่ๆ ที่เขามาบรรยายอยู่ห้าดหินกอง พี่คณที่เขาริดคุก 8 ครั้ง ขโมยเงินพ่อแม่ญาติพี่น้อง เพื่อนบ้านมาซื้อยาบ้าผสมฟังแล้วสงสัยว่าเขาทำไปได้อย่างไร แล้วพี่คณอื่นๆ เล่าเรื่องผิดเห็นเขากับลิ้นแจ้ง เห็นแล้วก็เลยไม่ยกกองอย่างรู้ ตอนนี้ผมว่ามันก็มีพิษเหมือนๆ กัน การจะมีฤทธิ์มากหน่อยขนาดเล็กตามแล้วประสาทลิ้นหายไปเลยก็มี ลิ้นแจ้ง ผิดก็อย่างบอกให้เพื่อนมันฟังนะ สารมาน้อยแต่พอจะดึงมันเข้ามาร่วมกลุ่มนั้นก็มาไม่ได้ ”

บทบาทของกลุ่มเยาวชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด

เยาวชนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับพิษภัย และโภชนาดของยาเสพติดมากขึ้น โดยเรียนรู้จากการเล่าประสบการณ์ของผู้ที่เคยเสพยาเสพติด สำหรับผู้ที่เคยเสพยาเสพติดสามารถลด ละ พฤติกรรมการเสพยาเสพติดลงเนื่องจากเกรงใจ ละอายใจเมื่อมาร่วมกลุ่มกับผู้ที่ไม่เสพยาเสพติด และสามารถเลิกได้ในที่สุดเนื่องจากต้องการการยอมรับจากกลุ่ม และต้องการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับกลุ่มในสายตาของบุคคลภายนอก นอกจากนั้นแล้วเยาวชนยังสามารถใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ในการทำกิจกรรมของกลุ่มอีกด้วย

กิจกรรมที่เยาวชนได้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ได้แก่ การจัด
บอร์ดนิทรรศการให้ความรู้เรื่องโทษของสิ่งเสพติดและให้ผู้ที่มีประสบการณ์ในการใช้สารเสพติดมา¹
เล่าให้ฟัง ประพฤติปฏิบัติตัวเป็นตัวอย่างให้กับเยาวชนคนอื่น ไม่ไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ให้กำลังใจคน
ที่เสพติดยาเสพติดเพื่อให้เลิกเสพ และบอกกล่าวตักเตือนผู้ที่มีโอกาสเสี่ยงในการใช้หรือการลองเสพยา
เสพติด

ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการรวมกลุ่มและการขยายกลุ่มของเยาวชน

- 1) แบบเพื่อนชวนเพื่อน(ที่ผ่านมาการประสานงานกับส่วนต่างๆในชุมชนยังไม่ดีเท่าที่ควร)
 - 2) การประชาสัมพันธ์งานของกลุ่มยังไม่เพียงพอ
 - 3) น่าจะมีกองทุนอาชีพสำหรับเยาวชนในการกิจกรรม เนื่องกลุ่มเยาวชนมีปัญหาในเรื่องของค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปร่วมกิจกรรมต่างๆนักพื้นที่ และการทำกิจกรรมในพื้นที่

- 4) การรวมกลุ่มทำให้เยาวชนมีความคิดกรังขึ้น กล้าแสดงออก
- 5) กลุ่มเยาวชนยังขาดการประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐในท้องถิ่น ผู้นำ ผู้ปกครอง เครือญาติ ซึ่งน่าจะเริ่มต้นโดยอาศัยกลไกคุ้ม กลุ่มในชุมชน เริ่มจากการทำความเข้าใจสถานการณ์ปัญหา เพื่อให้เกิดการอนุนเสริมเยาวชน
- 6) เยาวชนมีข้อจำกัดในการรวมกลุ่มกัน เนื่องจากเยาวชนในพื้นที่มีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา การไปเรียนต่อ การออกไปทำงานต่างถิ่น รวมทั้งการมีครอบครัว จึงทำให้การจัดกิจกรรมพัฒนาไม่ต่อเนื่อง ด้องมีการเริ่มกระบวนการใหม่เรื่อยๆ ประกอบกับทัศนคติของผู้นำ ผู้ปกครอง ทัศนคติของชาวบ้านการแก้ไขปัญหาต่างๆ เป็นหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐ

2. กลไกการดำเนินงานตามมาตรการชุมชน เสื่อนไหสำคัญที่ทำให้มาตรการชุมชนได้รับการยอมรับจากชาวบ้าน หรือเยาวชนส่วนมากคือ บทบาทของคณะกรรมการรักษาภูมิระเบียนมาตรการชุมชน ที่ยังคงเป็นบนพื้นฐานของความสัมพันธ์เชิงเครือญาติ เพื่อไม่ให้เกิดความร้าวคลานในชุมชน ซึ่งส่วนมากก็เป็นญาติๆ กัน สะท้อนถึงความต้องการให้หมู่บ้านปลอดภัยและอยู่อย่างมีความสุข เป็นลักษณะของการใช้มาตรการชุมชนจัดการกับปัญหาหมู่บ้าน ไม่มุ่งเน้นเฉพาะเรื่องหนึ่งเรื่องใด ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นจริงของหมู่บ้านที่มีปัญหาหลายอย่างเกี่ยวเนื่องกัน

กระบวนการพัฒนามาตรการ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของบุคคลหลายฝ่าย ทั้งชาวบ้านในชุมชน ชาวบ้านที่อยู่ไกลเคียง ผู้นำทั้งระดับหมู่บ้าน ตำบล และอำเภอ กระบวนการพัฒนามาตรการชุมชนดังกล่าวสามารถกล่าวได้ว่า เป็นการสร้างกลไกเพื่อนำไปสู่การมีอำนาจควบคุม และทำให้มาตรการนี้มีความชอบธรรมที่จะบังคับใช้

แนวทางในการพัฒนากลไก ควรจะต้องขยายกลุ่มคณะกรรมการไปสู่กลุ่มเยาวชนมากขึ้น เพื่อเปิดโอกาสให้เยาวชนเข้ามามีบทบาทต่อชุมชนมากขึ้นดังเช่นเดิมกับในอดีต ซึ่งนอกจากจะเป็นการพัฒนาเยาวชนโดยตรงแล้ว ยังจะทำให้เยาวชนอุดมอยู่ในสายตาผู้ใหญ่หรืออยู่ในที่แจ้ง ซึ่งน่าจะง่ายต่อการสอดส่องคุ้มครองและเฝ้าระวัง และการกระตุ้นให้เยาวชนทำงานร่วมกับเครือข่ายเยาวชนระดับตำบล หรือ เยาวชนระหว่างหมู่บ้านมากขึ้น

3. กลไกกลุ่มสมัชชาต่อต้านยาเสพติด บทบาทของกลุ่มสมัชชาต่อต้านยาเสพติดในทัศนะของกลุ่มต่างๆ เห็นว่า กลุ่มสามารถว่ากล่าวตักเตือนคนในชุมชนได้ แต่ไม่มีอำนาจในการดำเนินการอย่างเด็ดขาด เช่น การจับกุม หรือการลงโทษ ประกอบกับความสัมพันธ์ของระบบเครือญาติในชุมชนยังเหนียวแน่นทำให้กลุ่มสมัชชาต่อต้านยาเสพติดทำหน้าที่ได้ไม่เต็มที่เท่าที่ควร ยังมีการปักป้องลูกหลานของตน

ءองจากการตรวจของเจ้าหน้าที่ หากมีการจับปรับ ก็อาจนำมาซึ่งความขัดแย้งในกลุ่มเครือญาติได้ เนื่องจากมีผลต่อกระบวนการทำงานของสมัชชา

การที่กลไกการดำเนินผ่านใช้กลุ่มสมัชชาต่อต้านยาเสพติดนี้ คือการปรับโครงสร้างภายในให้สอดรับกับความต้องการของคนในชุมชน แต่การดำเนินกิจกรรมที่ผ่านมาทั้ง 3 อย่างก็ยังไม่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในการแก้ปัญหาเรื่องยาเสพติดชัดเจนนัก จึงควรจะต้องพัฒนากลไกกลุ่มสมัชชาต่อต้านยาเสพติดให้สามารถดำเนินการแก้ปัญหาได้ชัดเจนขึ้น ดังนี้

1. ควรระดูให้สมาชิกกลุ่มสมัชชาต่อต้านยาเสพติด มีความชัดเจนในบทบาทและจริงจังในการทำงานในฐานะกลุ่มสมัชชาต่อต้านยาเสพติดมากขึ้น เพราะโดยโครงสร้างของกลุ่มสมัชชาต่อต้านยาเสพติดแม้ว่าจะปรับมาให้ตรงกับความต้องการของหมู่บ้านแล้ว แต่ด้วยเป็นโครงสร้างที่ทางรัฐกำหนดขึ้น ทำให้คนในหมู่บ้านยอมรับกลุ่มสมัชชาต่อต้านยาเสพติดและเชื่อมั่นว่าจะทำงานแก้ปัญหาได้ เนื่องจากองค์ประกอบบุคคลที่อยู่ในกลุ่มสมัชชาต่อต้านยาเสพติด เป็นผู้นำที่ชาวบ้านให้การยอมรับว่ามีความจริงจังในการทำงานเพื่อหมู่บ้านและมีพื้นฐานจากเครือญาติกัน
2. กลุ่มสมัชชาต่อต้านยาเสพติดควรมีวิธีการทำงานกับกลุ่เมยาวนชัดเจนขึ้น ที่เป็นอยู่ กลุ่มสมัชชาต่อต้านยาเสพติด ทำงานกับครอบครัวของเยาวชน โดยเฉพาะการว่ากล่าว ตักเตือนเมื่อพบเยาวชนมีพฤติกรรมเรื่องยาเสพติด จะเห็นได้ว่าเมื่อกลุ่มสมัชชาต่อต้านยาเสพติดจะมีอำนาจในการจับกุม แต่ก็ไม่ได้ใช้อำนาจดังกล่าวในการควบคุม แต่ยังคงใช้กลไกของระบบเครือญาติทำหน้าที่ในการควบคุมอยู่
3. กลุ่มสมัชชาต่อต้านยาเสพติดควรให้โอกาสกับกลุ่เมยาวนในหมู่บ้านได้ทำงานเพื่อส่วนรวม และผลักดันให้เกิดการรวมกลุ่มกัน เพื่อให้กลุ่มความคุณพุทธิกรรมกันเองเข่นในอดีต และการสนับสนุนกิจกรรมที่เยาวชนจะดำเนินการและร่วมมือให้เกิดขึ้นกิจกรรมเพื่อให้เยาวชนได้แสดงบทบาทเพื่อชุมชน ซึ่งจะทำให้เยาวชนได้รับการยอมรับจากชุมชน และสร้างความมั่นใจให้กับเยาวชนด้วย
- 4. การใช้กลไกคุ้มในการแก้ไขปัญหา** กลไกคุ้ม ทำงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์การป้องกัน เป็นหลัก ผลจากการทำงานของกลไกคุ้ม ทำให้สมาชิกได้รับรู้ปัญหาร่วมกัน ช่วยเหลือ สอดส่องคุ้มและบุตรหลานในคุ้ม ไม่ให้ไปยุ่งกับยาเสพติด เมื่อเห็นลูกหลานในครอบครัวมีพฤติกรรมก่อช่ำภัยกันเดือน การยอมรับของเยาวชนและของพ่อแม่ผู้ปกครองหลังจากที่ได้รับการตักเตือนเป็นปัจจัยสำคัญทำให้แก้ไขปัญหายาเสพติดได้สำเร็จ ประกอบกับมีนโยบายของรัฐบาลที่มุ่งทำสังคมกับยาเสพติด ตามคำสั่ง

สำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 29/2546 ในช่วงระยะเวลา 3 เดือน ทำให้เยาวชนมีการปรับปรุงตัวเอง มีพฤติกรรมดีขึ้น

ในส่วนของยุทธศาสตร์การสร้างความร่วมมือนี้ กลไกคุ้มขั้งไม่มีบทบาทสำคัญในการสร้างความร่วมมือในระดับหมู่บ้านหรือระหว่างกลุ่มต่างๆ ในชุมชน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเงื่อนไขความขัดแย้งภายในชุมชนที่เป็นข้อจำกัด

มีข้อที่น่าสังเกต คือ การทำงานของกลไกคุ้มนับว่า มีส่วนสะท้อนความพยายามในการแก้ปัญหาสภาพดิจิทัลของเยาวชนในระดับชุมชนเพรากรรมการคุ้มกี้จะออกกล่าว ตักเตือนลูกๆ ของสมาชิกโดยตรง และที่สำคัญกลไกดังกล่าวยังสะท้อนให้เห็นว่าชุมชนยอมรับสภาพความรุนแรงของปัญหาสภาพดิจิทัลที่ เป็นหน้าที่ที่ทุกคนจะต้องร่วมมือในการแก้ปัญหา เป็นการดึงปัญหาที่อยู่ในระดับบุคคลหรือครอบครัว ออกมาเป็นปัญหาของส่วนร่วม

กลุ่มเยาวชนที่เคยมีพฤติกรรมยุ่งเกี่ยวกับปัญหาสภาพดิจิทัล สะท้อนให้เห็นว่า มีความเกรง กลัว คณะกรรมการคุ้ม มีการระมัดระวังพฤติกรรมการใช้ยาสภาพดิจิทัล และการก่อความไม่สงบในหมู่บ้าน ทำให้ทุกคนเห็นว่าพฤติกรรมต่างๆ เหล่านี้ล้วน เยาวชนรุ่นกุ่มใหญ่ที่เคยมีประสบการณ์ในการใช้ยาสภาพดิจิทัลได้สร้างความเข้าใจให้กับกลุ่มผู้ใหญ่ว่า คนที่ติดยาเสพติด จะเลิกกันในวันสองวันไม่ได้ ต้องใช้เวลาอย่างให้ผู้ใหญ่เข้าใจธรรมชาติของนี้ด้วย เยาวชนกุ่มนี้หันไปคุ้มสุรานแทน ซึ่งกรรมการคุ้มกี้เตือนว่า ควรจะคุ้มให้น้อยลง ส่วนในกลุ่มเยาวชนที่เคยขับรถปรับแต่งทำสียังคง กีปรับแต่งรถใหม่ไม่ให้เสียงดังรบกวนชาวบ้าน

การร่วมมือร่วมใจของทุกฝ่ายสะท้อนให้เห็นถึงการยอมรับในการดำเนินการของกลไกคุ้มว่าจะ นำมาซึ่งการแก้ไขปัญหาสภาพดิจิทัลและปัญหาอื่นๆ ในหมู่บ้านได้ ซึ่งเงื่อนไขสำคัญที่ทำให้กลไกคุ้ม ทำงานได้นั้น คือ กรรมการคุ้มมาจากการบุคคลทั้งที่มีความตั้งใจที่จะทำงานแก้ปัญหา และบุคคลที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา การดึงบุคคลกลุ่มหลังเข้ามาร่วมงาน โดยให้บทบาทที่จะสอดส่องดูแล นับว่าเป็นยุทธวิธีที่จะใช้มาตรการของสังคมควบคุมพฤติกรรมของบุคคลกลุ่มดังกล่าวให้อยู่ในสายตา และเดียวกันก็ เป็นแรงจูงใจที่จะกระตุ้นให้บุคคลกลุ่มที่มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมต้องปรับพฤติกรรมตนเอง เพาะะตนเองอยู่ในสายตาของชาวบ้าน และอยู่ในฐานะที่ต้องเป็นผู้ควบคุมผู้อื่น นับว่าเป็นการใช้มาตรการทางสังคม อิกลักษณะหนึ่ง แม้ว่าจะยังไม่สามารถดำเนินการที่จะนำไปสู่การลดความรุนแรงของปัญหาสภาพดิจิทัลได้ทั้งหมด แต่ก็ทำให้ผู้ที่มีพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดลดพฤติกรรมลงได้บางส่วน

แนวทางในการพัฒนากลไกคุ้มให้เข้มแข็ง

- กลไกคุ้มสามารถควบคุมสถานการณ์ผู้ค้า ผู้ส่ง ในหมู่บ้านชุมชนได้ แต่ทั้งนี้ควรมีการพัฒนาให้เกิดการทำกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดผลที่ยั่งยืนต่อไป
- การทำงานร่วมกับกลุ่มเยาวชนค่อนข้างยาก มีเงื่อนไขและข้อจำกัดหลายๆ อย่าง เพราะฉะนั้นควรเริ่มต้นทำกิจกรรมในกลุ่มเยาวชนรุ่นเล็กก่อน เพราะเป็นกลุ่มที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านตลอด

6.4 บทเรียนจากภาคสนามและทิศทางการทำงานเพื่อแก้ปัญหานาฬิกดินชุมชน/กลุ่มเยาวชน

การเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย

การเข้าไปทำงานกับกลุ่มเป้าหมายทั้งเด็กดี(แกนนำ) และเด็กติดยาเมวิธีการที่แตกต่างกันซึ่งหลากหลายของการเข้าไปรู้จักกับกลุ่มเป้าหมายจะเลือกเข้าไปหาเยาวชนที่เรารู้จักกับกลุ่มเป้าหมายจะเลือกเข้าไปหาเยาวชนที่เรารู้จักและคุ้นเคยก่อนของแต่ละหมู่บ้านซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนที่เคยเข้าค่ายศึกษาข้อมูลและพัฒนาศักยภาพเยาวชนที่จังหวัดมหาสารคาม 2 รุ่น (เดือนเมษายน 2546) รุ่นละจำนวน 39 คน เป็นชายร้อยละ 87.2 หญิงร้อยละ 12.8 คน มีอายุระหว่าง 16-24 ปี และไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาเยาวชนถึงร้อยละ 64.5 กลุ่มเป้าหมายมีทั้งกลุ่มติดยาและไม่ติดยา เยาวชนชายส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด จากความสัมพันธ์ตรงนี้เป็นจุดสำคัญที่ทำให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ง่ายขึ้น หลังจากค่ายการเข้าหากลุ่มเป้าหมายก็โดยการเข้าไปเยี่ยมบ้านตามหาเยาวชนที่เรารู้จักเขาและเขารู้จักเรา ซึ่งจะไปเยี่ยมเยียนตามสารทุกข์สุขดินทำความรู้จักกับครอบครัวของขาดดายการเข้าไปหาบ่อยๆจนเกิดความไว้วางใจ คุ้นเคย จากนั้นก็สร้างกิจกรรมความสัมพันธ์ต่างๆ เช่น ทำอาหารกินร่วมกันพูดคุยกัน ไปอย่างไม่เป็นทางการ เยาวชนที่เราคุ้นเคยด้วยนี้จะไปชวนเพื่อนคนอื่นมาร่วมด้วยอาจจะเป็นทั้งเพื่อนที่ไปค่ายด้วยกันหรือไม่ไปก็ได้จะทำให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายนี้มากขึ้น การร่วมรับประทานอาหารหรือพูดคุยกันบ่อยๆจะทำให้ความสัมพันธ์ดีขึ้นและพ่อแม่ผู้ปกครองก็ให้ความไว้วางใจมากขึ้น เทคนิคที่สำคัญที่สุดของการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายคือบุคลิกภาพส่วนตัวของคนทำงาน เพราะการที่เราเข้าไปทำงานเรื่องยาเสพติดนี้จะเป็นเป้าสายตาของคนส่วนมากที่จะมองเราต่างๆๆไม่แน่อาจถูกมองเป็นสายตัวร้ายก็ได้ซึ่งอาจจะเป็นอัตรายกับตัวเราเอง ดังนั้นบุคลิกภาพ การพูดจา การแสดงความอ่อนน้อมเข้าหากันจึงเป็นสิ่งสำคัญมาก โดยเฉพาะพฤติกรรมต้องดี แสดงให้ผู้ปกครองเห็นและไว้วางใจเราให้ได้ว่าถ้าลูกเข้าพบกับเราทำกิจกรรมกับเราจะไม่มีเรื่องไม่ดีหรือเสียหายแต่อย่างไร เทคนิคอีกอย่างสำคัญมากคือต้องมือไม่อ่อนรู้จักสวัสดีอ่อนน้อมเข้าหาผู้ใหญ่ทุกครั้ง

ที่ไปเยี่ยมเยือนและจะใช้คำสรรพนามเรียกผู้ป่วยของของเยาวชนว่า “พ่อ” “แม่” “พ่อใหญ่แม่ใหญ่” เพราะจะทำให้ดูใกล้ชิดสนิทสนมกัน และผูกพันธ์กันมากขึ้นซึ่งได้ผลดีมาก เพราะชาวบ้านโดยทั่วไปของชาวอีสานก็มีอัชญาศัยและมนุษยสัมพันธ์ที่ดีอยู่แล้วเมื่อมีคนมาแสดงออกถึงความใกล้ชิดสัมพันธ์ก็ทำให้เกิดความไว้วางใจกันมากขึ้น ที่สำคัญมากที่สุดคือความจริงใจกับชาวบ้านโดยมีความสมำ่เสมอในความสัมพันธ์ ไม่ใช่ว่าพอต้องการข้อมูลหรือหากนเข้าร่วมกิจกรรมก็มาหามา

พูดคุย

พอห่วงผลประโยชน์ก็มาหามา เมื่อได้ประโยชน์แล้วจะโครงการไม่มีเงินเดือนแล้วก็แล้วกันไป ชาวบ้านก็มีความเนลิย válada ที่รับรู้สัมผัสได้กับความรู้สึกและการปฏิบัติของคนทำงานแต่อาจไม่แสดงออกทางคำพูด หากแต่จะไม่ได้การสะท้อนภาพความเป็นจริง ทัศนะและความรู้สึกจากใจของคนในชุมชน

นอกจากการไปมาหาสู่เยี่ยมเยียนเยาวชนมีการพบปะพูดคุยกันบ่อย มีการรับประทานอาหารร่วมกัน และการเข้าถึงและสัมพันธ์กับครอบครัวเยาวชนซึ่งเหล่านี้จะใช้ได้ผลดีสำหรับเยาวชนที่มีพฤติกรรมดีไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

การเข้าถึงกลุ่มเยาวชนที่มีพฤติกรรมแกร่งและพัวพันกับยาเสพติด

จากพฤติกรรมของเยาวชนกลุ่มนี้จะมีพฤติกรรมที่แตกต่างไปจากกลุ่มเด็กดีคือจะชอบทำกิจกรรมที่ดื่นเด่น ท้าทาย ห้าวหาญ และเป็นพฤติกรรมเชิงลบ เช่น การตีไก่ เล่นการพนัน แข่งรถ แต่งรถมองต่อร์ไซด์ เที่ยวนานบุญและดื่มเหล้าทะลางวิวาท การเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายนี้จึงค่อนข้างยาก และเป็นปัญหา แต่ผู้ทำงานก็มีเทคนิคในการเข้าหาคนกลุ่มนี้โดยการพยายามเข้าไปพูดคุยติดสินิพ เช่น การร่วมเดินหน้าเวทีหมอดำ การร่วมวงเหล้า และเล่นกีฬาฟุตบอล ซึ่งการร่วมกิจกรรมเหล่านี้กับเขาจะทำให้เกิดการไว้วางใจและเชื่อเรา รู้สึกว่าเราเป็นกลุ่มเดียวกับเขาซึ่งจะทำให้ได้ใจกันและพูดคุยกันได้ แต่กลุ่มเยาวชนเหล่านี้ซึ่งมีความสนใจในลักษณะกิจกรรมดังกล่าวจะไม่มาร่วมกับกลุ่มเยาวชนที่มีลักษณะกิจกรรมตรงข้ามกับเขา รูปแบบกิจกรรมที่เป็นทางการหรือโดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด แต่คนทำงานจะเข้าถึงเยาวชนเหล่านี้ในลักษณะบุคคลและกลุ่มย่อยและให้การยอมรับคนทำงาน รวมทั้งค่อยดูแลช่วยเหลือคนทำงานไม่ให้ถูกทำร้ายจากการทะเลวิวาทของเยาวชนกลุ่มนี้ เยาวชนลูกพี่ลูกนี้จะขอร้องเยาวชนคนอื่นๆว่า “ขอนน่องถูองพี่กูอง” “งานนี้ขอนะเป็นงานของโครงการ” เป็นต้น คนทำงานยังคิดไม่ออกว่าจะทำกิจกรรมอะไรกับเยาวชนกลุ่มนี้ที่เกิดจากความสมัครใจและการมีส่วนร่วมของเข้า แต่ก็สามารถดึงเยาวชนกลุ่มนี้บางส่วนมาร่วมกิจกรรมทุกครั้งแต่ก็ไม่สามารถดึงเยาวชนกลุ่มนี้มาร่วมกิจกรรมได้ครั้งละจำนวนนักได้

คนที่มีความสนใจจะทำงานกับเยาวชนในประเด็นยาเสพติดความมีลักษณะอย่างไร

1. น่าจะเป็นเยาวชนที่มีวัยใกล้เคียงกันเป็นอาสาสมัครในการทำงานกับเยาวชน และมีบุคลิกภาพ การพูดจา มีความอ่อนน้อมถ่อมตน สามารถรับฟังความเห็นจากคนที่มีลักษณะแตกต่างจากตนเองได้ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีเข้ากับคนอื่น ได้ดีจึงสามารถเข้ากับกลุ่มเป้าหมายได้ ขณะเดียวกันต้องมีพิเลี้ยงที่มีความเข้าใจอยู่เป็นที่ปรึกษาอย่างใกล้ชิด ข้อควรระวังการทำงานที่เกิดขึ้นจะต้องอยู่บนฐานคิดของเยาวชน ไม่ใช้ฐานคิดของพิเลี้ยงหรือผู้ใหญ่ ที่มีงานจะต้องมีความเสมอภาคทางความคิดใช้กระบวนการมีส่วนร่วมในการทำงาน เช่นกับเยาวชนในชุมชน รับฟังเสียงจากเยาวชนให้มาก ไม่ครอบงำความคิด มีจะน้ำน้ำในการใช้อาสาสมัครเยาวชนจะไม่เกิดผลในเชิงการมีส่วนร่วมกับกลุ่มเป้าหมายใดๆ อาสาสมัครเยาวชนจะทำงานทั้งกับทีมวิจัยและเยาวชนกลุ่มเป้าหมายซึ่งจะได้รับการพัฒนาเรียนรู้ไปพร้อมๆ กับกลุ่มเป้าหมาย
2. คนทำงานน่าจะมีใจรักที่จะทำงานกับเยาวชน และต้องเป็นผู้มีอุดมการณ์แนวคิดด้านการพัฒนาสังคม มีความน่าเชื่อถือ ถ้าเป็นอาสาสมัครเยาวชนต้องมีอายุมากกว่ากลุ่มเป้าหมายเดียวกันเล็กน้อย
3. มีลักษณะนิสัยที่คือเป็นแบบอย่างกับเยาวชนได้
4. ต้องเป็นผู้ที่มีน้ำใจ เสียสละอย่างมาก รักและห่วงใยน้องๆ เยาวชนมากๆ

6.5 บทเรียนเกี่ยวกับวิธีการทำงานของทีมวิจัย(ทำงานกับเรื่องมืด/ทำงานกับคนที่อยู่ในว่าอยู่/มุ่นมืด/ทำงานกับกลุ่มเยาวชนที่มีข้อจำกัดในการรวมตัว

1. บทบาท/ ผลกระทบทางนโยบายที่เกิดขึ้นกับคนทำงาน มันยากที่จะพูdreื่องยาเสพติดกับคนในชุมชน ชาวบ้านอาจจะไม่รู้สึกถึงความปลอดภัย เพราะเป็นประเด็น sensitive กับความปลอดภัยของเข้า คนทำงานเหมือนย่องเข้าไปในความมืด เราไม่รู้ว่าใครค้าคราเสพย์ กลุ่มเป้าหมายในพื้นที่เป็นเรื่องปิดลับเป็นอันตรายถึงชีวิต/ครอบครัว/ชุมชน ชาวบ้านคลางแคลงกับเราบางคนพูดว่า “ถ้าจะยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดทำไม่ได้ทำงานเฉพาะคนติดยา “ต่อมาจะหลังจึงคือลายเพราะทีมวิจัยมีกระบวนการทำงานความเข้าใจ กระบวนการให้การศึกษา/ข้อมูลกับชาวบ้าน
2. เนื่องจากที่ร้องรับการทำงานในเรื่องยาเสพติด เช่น ความสัมพันธ์ส่วนตัว เครดิตของคนทำงานกับชุมชน ประสบการณ์การทำงาน เป็นปัจจัยอีกต่อหนึ่งของการทำงาน

3. บทบาทของทีมวิจัย การกิจกรรมนี้ทำได้ไม่ดีเท่าที่ควรได้ใช้เวลาทำความเข้าใจและศึกษาข้อมูลมากเกินไป พื้นที่การทำงานเหมาะสมเป็นพื้นที่ที่มีปัญหาสมควรทำงานในพื้นที่นี้แต่พื้นที่การทำงานค่อนข้างมาก กว้าง และแต่ละหมู่บ้านมีความห่างไกลกันมาก การกิจการทำแผนยุทธศาสตร์ และแผนปฏิบัติการที่ทำในระดับตำบลและนำมายังเดือกหมู่บ้านทคลองคนวางแผนและคนปฏิบัติการในพื้นที่จริงไม่ใช่กลุ่มคนคนเดียวกันจึงทำให้ใช้เวลาในการเตรียมความพร้อมกลไกในพื้นที่ที่จะทำงานนานมาก ยุทธศาสตร์ตำบลมีความสอดคล้องในการทำงานแต่แผนปฏิบัติการที่วางแผนไว้มีหลายแผนไม่สอดคล้องกับกลไกในพื้นที่

ข้อเสนอแนะ : น่าจะลดขั้นตอนการวางแผนเชิงปฏิบัติการ ได้ยุทธศาสตร์แล้วนำยุทธศาสตร์มาวางแผนเชิงปฏิบัติการในพื้นที่ทดลอง

4. ปัญหาที่พบคือการมีช่องว่างทางความคิดและความเข้าใจระหว่างผู้ใหญ่และเยาวชนที่ไม่อาจสื่อสารกันได้ มีพ่อแม่ผู้ปกครองที่ทึ่งที่เป็นชาวบ้านธรรมชาติและเป็นผู้นำได้สะท้อนผ่านคำพูดที่แสดงถึงความห่วงใยเยาวชนแต่ไม่สามารถที่จะไปจัดการกับเยาวชนได้ ดังนี้

“เยาวชนว่ายาก ผู้ใหญ่พูดไม่ฟัง เพราะเขาไม่เชื่อพ่อแม่ฯ ไม่ได้เรียนหนังสือประจำปีอีก ควบคุมพฤติกรรมลูกไม่ได้ ลูกเชื่อประสบการณ์ท่องตลาดยอมรับว่าแน่นบ้าน พ่อแม่ไม่มีเวลาปล่อย俾ละ เลยเด็กน้อยมักกับกันดูดูภูนอยมันเปลี่ยนวิธีเล่นไปไกลเกินกว่าที่เราจะเหลียวเห็น การดูแลยากลำบาก ปัจจุบันคุณการเคลื่อนไหวไม่ได้”

“แต่ก่อนไม่มีการถ่ายทอดความคิด ทุกวันนี้ทุกคนมีสิทธิเรียนเท่าเทียมกันพอได้ไปเรียนมันไม่เป็นไปตามขั้นตอน เด็กน้อยหากได้เข้าไปเรียนไม่ได้รับรู้สังคมเมือง ถ้าไปเรียนกูดต้องมีเหมือนเข้าบ้าน แต่ก่อนไปโรงเรียนใกล้ๆพ่อแม่ความคุณดูแลกันง่ายเด็กนี้เลิกค่ามีกิจกรรมทางโรงเรียนเราไม่เห็น บางคนก็ได้แต่ตรวจสอบการทำงานของครุพัฒนาหรือไม่ควบคุมลูกไม่ได้ วัฒนธรรมเด็กบางส่วนก็พอใช้ได้บางกรณีลูกผู้นั้นอาจจะเป็นตืด/กระเทยจะเว่ร่ง่ายสอนง่าย ช่วยทำงานบ้านได้บางส่วน นั่งข้าวหุงปลา เก็บหม่อน เลี้ยงไก่ “

การทำงานของเยาวชนจะโดยเดียวไม่ได้จะต้องมีความร่วมมือ/มีที่ปรึกษาจากผู้นำชุมชนและตำบล ครุร่วมพัฒนา ใจเกิดภาพเหล่านี้ได้เชื่อคิด/ทัศนคติต่อการแก้ไขปัญหาเยาวชนของคนเหล่านี้ต้องมีพื้นฐานความคิดหรือจะต้องเปลี่ยนทัศนคติที่มีต่อบบทบาทของเยาวชนต้องให้คุณค่าต้องเชื่อมั่นกับกิจกรรมที่เยาวชนทำงานและให้โอกาสให้การสนับสนุนและรับผิดชอบให้เยาวชนออกแบบเพื่อชุมชน เพื่อสังคม และเป็นแกนนำในการแก้ไขปัญหาของกลุ่มคน ดังนั้นต้องมีกิจกรรมเสริมสร้างทัศนคติเหล่านี้กับครุ พัฒนา ผู้นำชุมชน

ถ้าจะต้องเสนอแนวคิดที่จะจัดการกับเด็ก ต้องจัดการกับพ่อแม่ เครือญาติ ต้องมีกิจกรรม เสริมสร้างความรู้/ความเข้าใจและทักษะที่ส่งเสริมเยาวชน เช่นทักษะในการเข้าใจลักษณะเฉพาะของวัยรุ่น จิตวิทยารุ่น โดยเน้นพัฒนาวัยรุ่นในบริบทของสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงสู่ความทันสมัยเพื่อให้รู้จักและรู้เท่าทันวัยรุ่น รวมทั้งกลุ่มผู้ปกครองจะต้องร่วมกันค้นหาวิธีการที่จะจัดการเยาวชนร่วมกัน อาจจะมีกลุ่มผู้ปกครองอยู่กันติดตามคุณและสนับสนุนเยาวชนให้เยาวชนออกมากำหนดเพื่อชุมชน เพื่อสังคม และเป็นแกนนำในการแก้ไขปัญหาของกลุ่มคน

5. ชุมชนแต่ละชุมชนแม้จะอยู่ใกล้กันหรืออยู่ในตำบลเดียวกัน มีฐานปัญหาและระดับความรุนแรงคล้ายกันก็ตามก็จะมีบริบทที่ต่างกัน แม้ว่าโครงการแก้ไขปัญหายาเสพติดของภาครัฐจะดำเนินการในชุมชนทุกชุมชนในลักษณะแบบแพนเดียวกัน(package) การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงมิได้อยู่ที่กลไกที่ภาครัฐสร้างขึ้นหรือ กิจกรรมที่ใส่เข้าไปในพื้นที่(implement)ที่ลงไว้ในพื้นที่ ในส่วนที่ลดความรุนแรงของยาเสพติดสามารถหยุดพฤติกรรมได้ชั่วคราว แต่ผลที่เกิดขึ้นในแต่ละชุมชนมีความแตกต่างกันมาก การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นอยู่กับปัจจัยภายในชุมชน ชุมชนมีวิธีการแก้ปัญหาของเขากลุ่มนี้อีกจิกรรมที่ลงไว้ในพื้นที่อาจสามารถรับกันได้มันขึ้นอยู่ว่าในชุมชนของเขามีกลไกอะไรมีสอดรับหรือไม่ คำตอบของการแก้ไขปัญหายาเสพติดในเยาวชนต้องใช้กลไกภายในชุมชน เป็นสำคัญ/เป็นฐาน บ่งชี้ให้เห็นว่ามันต้องเป็นคำตอบว่าการแก้ปัญหาต้องให้โอกาสชุมชนคิดเอง ทำเอง

6. ปัจจุบันชุมชนมีความเป็นปัจเจกมากขึ้นเรื่อยๆ มีความทันสมัย พลังของชุมชนมีความอ่อนแอลงเรื่อยๆ ส่งผลให้การทำงานเชิงลึกกับชุมชนมีความยาก ตื้บช้อน และไม่ต่อเนื่องประกอบกับโครงการสร้างใหม่เข้าไปทับช้อนมีลักษณะการทำงานตามกรอบที่ทางราชการกำหนด เช่น หน้าที่ของสมัชชาต่อต้านยาเสพติด ประชากมคุ้ม คือคือการรายงานข่าวให้ทางราชการ ตามนโยบาย จัดตั้งองค์กรขึ้นมาเพื่อรับรับการสนับสนุนงบประมาณจากรัฐบาล ถ้าเกิดปัญหาขึ้นในชุมชนจะเกิดความเคลื่อนไหวของชุมชนเกี่ยวกับการจัดการให้

7. ความพลวัต(dynamic) ของเยาวชน เนื่องจากนี่ที่เป็นข้อจำกัดของการทำงานโดย กลไกคุ้มกีด การที่เยาวชนของหมู่บ้าน มีความเป็นพลวัตสูง เพราะเยาวชนบางส่วนไปทำงานต่างถิ่น ไม่มีความสัมพันธ์กับชุมชน หรือเมื่อถูกชุมชนกดดันเรื่องพฤติกรรมการเสพยา ก็จะออกไปทำงานนอกชุมชนชั่วคราว ทำให้ไม่ทราบว่าอย่างยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดอยู่หรือไม่ แต่ก็พบว่า เมื่อกรรมการคุ้มทำหน้าที่ชัดเจนขึ้น ทำให้เยาวชนบางส่วนที่ยังอยู่ในหมู่บ้าน ได้เข้ามาร่วมกิจกรรมชุมชน เพื่อทราบความเคลื่อนไหวของหมู่บ้านเกี่ยวกับการจัดการปัญหา

8. กลุ่มเยาวชนรุ่นกลางเมื่อจบการศึกษาภาคบังคับหรือเรียนไม่จบเข้าสู่วัยแรงงานจะไม่ค่อยอยู่ในชุมชน จะไปรับจ้างนอกหมู่บ้านและในเมืองเป็นเหมือนกันหมดทุกหมู่บ้าน ลักษณะเช่นนี้จะกระทบกับการดำเนินกิจกรรมทำให้การทำงานไม่ต่อเนื่องต้องเริ่มใหม่เรื่อยๆ ไม่มีความต่อเนื่องทางความคิดและกิจกรรมการบริหารจัดการโครงการจะทำได้ยากมากจะกระทบในเรื่องแผน รวมทั้งผลลัพธ์ของโครงการไม่ต่อเนื่อง แต่ทว่ากลุ่มเยาวชนที่ออกไปทำงานข้างนอกเขาก็มีmovement ทางความคิดของเขานั้นกัน

9. เยาวชนในแต่ละชุมชนจะมีความแตกต่างกันในเรื่องวัยซึ่งจะมีการแสดงออกและพฤติกรรมที่ค่อนข้างหลากหลาย เช่น เยาวชนรุ่นใหญ่ รุ่นกลาง รุ่นเล็ก หรือ กลุ่มที่ทำงานและมีความสนใจเฉพาะกลุ่ม ซึ่งการทำการสำรวจในภาพรวมอาจมีความจำเป็นต้องใช้วิธีการนี้ในประเด็นยาเสพติด แต่ถ้าเป็นกิจกรรมที่จะไปพัฒนาศักยภาพเยาวชนในด้านอื่นๆ การทำการสำรวจเฉพาะกลุ่มที่สอดคล้องกับแต่ละกลุ่มและแต่ละรุ่น และการทำงานด้านลึก ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาเป็นโครงการวิจัยต่อไป เรื่องบทบาทครอบครัวสร้างเสริมสร้างพ่อแม่ให้มีองค์ความรู้ บทบาทต่อเยาวชนอย่างเหมาะสมให้สอดคล้องกับเยาวชนยุคใหม่

ภาคผนวกที่1

ข้อมูลพื้นฐานหมู่บ้านทดลองปฏิบัติการ

1. บ้านสว่าง หมู่ที่ 3
2. บ้านโนนสะอาด หมู่ที่ 6
3. บ้านโสกแต้ม หมู่ที่ 7-8

ภาคผนวกที่2

ข้อมูลพื้นฐานหมู่บ้านทดลองปฏิบัติการ

1. แผนกิจกรรมบ้านสว่าง หมู่ที่ 3
2. แผนกิจกรรมบ้านโนนสะอาด หมู่ที่ 6
3. แผนกิจกรรมบ้านโสกแต้ม หมู่ที่ 7-8

บ้านสว่าง

หมู่ที่ 3 ตำบลป่าหวานนั่ง อำเภอบ้านฝาง

ประวัติการก่อตั้งหมู่บ้าน

บ้านสว่างมีประวัติการก่อตั้งหมู่บ้านเมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2457 โดยการนำของนายจำปา พลตรี พร้อมกับชาวบ้านจำนวน 11 ครัวเรือน อพยพจากบ้านสาวะถี ตำบลสาวะถี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่นมาตั้งบ้านเรือนใหม่เนื่องจากในหมู่บ้านสาวะถีมีความคับแคบ บริเวณที่ตั้งหมู่บ้าน ในอดีตเป็นโคลน เป็นโขนโอล่งๆ ส่วนที่ จึงได้ตั้งชื่อหมู่บ้านว่า บ้านโคลนสว่าง ขึ้นกับตำบลสาวะถี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ที่ต้องขึ้นกับตำบลสาวะถี อำเภอเมืองเพราระสมัยนั้นยังไม่ตั้ง ตำบลป่าหวานนั่ง มีการเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านมาแล้ว 9 คน

อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ	ติดกับ หมู่บ้านหนองเชียงชูย ระยะห่างจากหมู่บ้านประมาณ 3 กิโลเมตร
ทิศตะวันออก	ติดกับ หมู่บ้านเพียงฟาน ตำบลสาวะถี อำเภอเมือง จ.ขอนแก่น ระยะห่างจากหมู่บ้านประมาณ 5 กิโลเมตร
ทิศตะวันตก	ติดกับ หมู่บ้านคำหัญยาแดง ตำบลโคลงงาน อำเภอบ้านฝาง ระยะห่างจากหมู่บ้านประมาณ 3 กิโลเมตร
ทิศใต้	ติดกับหมู่บ้านป่าหวาน ระยะห่างจากหมู่บ้านประมาณ 1 กิโลเมตร

1. สภาพทางกายภาพ

1) ขนาดของประชากร

บ้านสว่างมีจำนวนหลังคาเรือน 175 หลังคาเรือน นิประชากรทั้งสิ้น 757 คน แยกเป็นเพศชาย 368 คน เพศหญิง 367 คน

2) ลักษณะของที่ดินการใช้ประโยชน์ แบ่งออกได้ดังนี้

- บริเวณทิศเหนือเป็นทรายล้วนและดินโภן สีเหลือง สูดปลายลำหัวเย็นจิกมีความอุดมสมบูรณ์สูง ส่วนใหญ่ชาวบ้านจะใช้ปลูกข้าว และตลอดริมห้วยชาวบ้านจะใช้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

- บริเวณ ทิศตะวันออกเป็นแอ่งกะทะ ใช้ประโยชน์ในการทำไร่นา แต่ต้องไถยามดินซุ่มไม่อ่างน้ำดินจะเหงิงเกินไป และถ้าน้ำท่วมดินก็จะเหนียวติดตะขบรถໄก สูดินทรายล้วนไม่ได้ทางทิศตะวันตกเป็นดินทราย มีดินเหนียวปะปرا ใช้ทำไร่อ้อยและไร่นา

- ทิศใต้เป็นดินทรายล้วนส่วนใหญ่ ทำนา มีการปลูกหม่อนมังงะปะปะราย

3) แหล่งน้ำสาธารณะ

- ห้วยเอนจิก หรือห้วยเอนอ้า ไหลลงมาที่ฝายป่าบัว ต้นน้ำอยู่ที่ภูตกห้วยใหญ่ กัน เป็นท่านบ่อเพื่อใช้ประโยชน์ทำเป็นเกษตร ปลูกแตง ปลูกข้าวโพด และหาปลา
- ห้วยใหญ่ เป็นแหล่งประทานในเขตบ้านป่าหวานนั่ง ใช้ในการทำการเกษตร
- ฝายป่าบัว ได้รับการสนับสนุนจากกรมป่าไม้
- ฝายกอกเค็ง ได้รับการสนับสนุนจากกรมชลประทาน) ความลึกประมาณ 7-8 เมตร มีน้ำตลอด

4) ป่าธรรมชาติ

- ดอนป่าตา พื้นที่ 2 กว่าไร่ เป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมทางความเชื่อของชาวบ้าน จะไม่ตัดไม้ในป่านี้
- โคลกป่าชา มีพื้นที่ประมาณ 56 ไร่ ใช้ประโยชน์ ทางของป่าเล็กๆ น้อยๆ เช่น เก็บเห็ด เก็บผักหวาน หาฟืน แต่คนในหมู่บ้านส่วนจะหาฟืนในป่านี้ เพราะมีความเชื่อว่าจะผิด บ้านแพ้น ดังนั้นจึงเป็นชาวบ้านหมู่บ้านอื่นมาหาฟืนบริเวณนี้
- ภูสวนป่าโสกเต็ เป็นทำเลเลี้ยงสัตว์ ใช้ร่วมกันหลายหมู่บ้าน

5) การคมนาคมและสาธารณูปโภค

- การคมนาคมในหมู่บ้านใช้ได้ 2 เส้นทาง คือ ทางทิศใต้เดินทางผ่านทางบ้านป่าหวาน นั่งเข้าสู่ตัวอำเภอบ้านฝาง ทางทิศเหนือเดินทางผ่านบ้านหนองเชียงชัย และโสกเต็ เข้าเขตอำเภอคลองตัน ทั้งสองเส้นทางเป็นถนนลาดยาง
- ถนนในหมู่บ้าน ทางสายหลักในหมู่บ้านเป็นถนนคอนกรีต ทางสายรอง ในซอย จะเป็นถนนลูกรัง ถนนคอนกรีตบริเวณกลางบ้าน สร้างปี 2541 กว้าง 5 X175 เมตร หนา 0.15 เมตร โดย อบต.ป่าหวานนั่ง ใช้งบประมาณ 396,000 บาท ถนนคอนกรีต บริเวณ หน้าวัดบ้านสว่าง ถึงหน้าโรงเรียน ส่วนที่บริเวณกลางบ้าน สร้างปี 2546 กว้าง 4X102 เมตร หนา 0.15 เมตร โดย อบต.ป่าหวานนั่ง ใช้งบประมาณ 169,000 บาท
- น้ำประปา ชาวบ้านใช้น้ำประปาในการอุปโภค ประปาหมู่บ้านตั้งอยู่ วัดบ้านสว่าง โดยสร้างเมื่อปี 2530 เนื่องจาก เดิมที่ใช้การยกน้ำด้วย จึงได้ของบประมาณจากรัฐบาลสร้างน้ำประปาเพื่อใช้ในชุมชน โดย กรมทรัพยากรธรรมชาติได้อนุมัติงบประมาณ 100,000 บาท อัตราค่าน้ำหน่วยละ 3 บาท ชาวบ้านจะใช้จ่ายเป็นค่าน้ำเฉลี่ย ครัวเรือน ละ 30-40 บาท

- ไฟฟ้าเข้ามาเมื่อปี 2521 การเก็บค่าไฟ มีการรวมเงินกองทุนค่าไฟฟ้านองหมู่บ้าน เพื่อจ่ายให้กับเจ้าหน้าที่ไฟฟ้าของอำเภอทุก ๆ เดือน ประมาณเดือนละ 2,000-3,000 บาท
- โกรสีขาว ในหมู่บ้านมีโกรสีขาวขนาดเล็ก 3 แห่ง
- มีถังเก็บน้ำคุ้มละ 2 ถัง ได้มาจากโครงการเด็กยากจน หรือ โครงการแพลง ตั้งแต่ ปี 2522-2523
- ตู้โทรศัพท์สาธารณะ 1 แห่ง

ลำดับเวลาเหตุการณ์สำคัญ

- 2488 มีโรคฝิดตายเป็นโรคระบาดรุนแรงคนที่เป็นเกี้ยวไปอยู่หุ่ง เหลือแต่คนเท่าที่จะตายอยู่บ้าน อายุนานประมาณ 2-3 เดือนก็ตายกลับมา ถ้าตายเพราะสาเหตุนี้เรียกว่าเป็นลาดีกัว ถ้าไม่ตายก็เป็นหน้าลาย
- 2505-2506 ฝนแล้งไม่ได้กินก็ต้องหารับจ้างข้างนอก
- 2508 เริ่มตัดทาง มีรถโดยสารเดินทางเข้าออก พอมีถนนทำให้การเดินทางสะดวกขึ้น ไม่ค่อยมีคนเดิน จากที่เคยหานอนคุ้นๆ เปลี่ยนเป็นการรถน้ำแท่น
- 2520 เริ่มนีปัญหายาเสพติด ประเภท กัญชา ซึ่งเดิมที่ไม่ได้เป็นสิ่งผิดกฎหมาย
- 2521 เริ่มนีไฟฟ้าใช้ แต่ก่อนใช้น้ำมันเกียง กับน้ำมันก๊าซ
- 2526 -2527 ชาวบ้านที่ปลูกปอถูกໄลที่ออกจากป่าสงวน หลังจากถูกให้เป็นป่าสงวนแล้วบางคนก็ถูกจ้างให้ไปปลูกต้นไม้ให้เจ้าหน้าที่ในเขตป่าสงวนที่ตัวเองเข้าไปทำไร่
- 2530 สมัย ส.ส.ประสม มีการเดินขบวนเรียกร้องที่ดินป่าสงวน และเริ่มนีกฎหมายเรื่องกัญชา
- 2534 – 2535 เริ่มมีการเข้ามาแต่ไม่รุนแรง คนดูความไม่เอาระบุการศึกษา มียาบ้าบ้างช่วงนั้นแต่ไม่มาก
- 2540 ยาบ้าเริ่มเข้ามาในกลุ่มรถบุกคืน
- 2541 เคยมีนายจ้างรถแมคโครใช้คนในบ้านไปซื้อยาบ้า
- 2542 มีการขโมยการในร้านซ่อมรถไปคุม
- 2543 การเริ่มลดลง เนื่องจากตัวราชบุนชลัมพันธ์เข้ามาทำกิจกรรมในพื้นที่

2. สภาพเศรษฐกิจ

1) การถือครองที่ดิน

หมู่บ้านสว่าง มีที่ดินซึ่งรวมทั้งที่ดินทำการเกษตรอยู่ประมาณ 2,600 ไร่ ที่ดินส่วนใหญ่ชาวบ้านมีเอกสารสิทธิ์การถือครองที่ดิน

- เอกสารสิทธิ์ประเภท น.ส. 3 มีจำนวน 20 ครัวเรือน
- เป็นโฉนดที่ดินจำนวน 167 ครัวเรือน โดยเฉลี่ยมีการครอบครองที่ดินคนละ 10 กว่าไร่ ชาวบ้านที่ไม่มีที่ดินมีทั้งหมด 5 ครัวเรือน สาเหตุที่ทำให้ชาวบ้านไม่มีที่ดิน คือ เป็นคนยากจน ไม่มีมรดกตกทอด อพยพมาจากที่อื่น และขายที่ดินเพื่อรายเล่นการพนัน

2) การประกอบอาชีพ

อาชีพในภาคเกษตรกรรม

อาชีพการเกษตรของชาวบ้านส่วนที่สำคัญ ได้แก่

- อาชีพทำนาปลูกข้าวเป็นอาชีพหลัก ชาวบ้านปลูกเกือบทุกหลังคาเรือนแต่ไม่ใช้อาชีพที่สร้างรายได้ให้กับครัวเรือน
- การปลูกอ้อย นับว่าเป็นพืชเศรษฐกิจของชาวบ้าน ถึงแม้ว่าจะไม่ปลูกแบบทุกครัวเรือน เช่นเดียวกับทำนา แต่การปลูกอ้อยกลับเป็นอาชีพที่สร้างรายได้ มีเงินหมุนเวียนในหมู่บ้าน ปัจจุบันชาวบ้านหมู่บ้านส่วนใหญ่ปลูกอ้อยประมาณ 60 ครัวเรือน ในพื้นที่ประมาณ 200-300 ไร่ ซึ่งในหมู่บ้านมีผู้ได้โควต้าอ้อยทุกราย จาก 50 ตัน -1,000 ตัน ผลดีของโควต้าอ้อยคือ ไม่ต้องเสียค่าเบอร์เช็นต์ให้ผู้ที่เป็นเจ้าของโควต้า รัฐบาลประกันราคาอ้อยตันละ 550 บาท แต่น้ำไปขายจริงได้ตันละ 480 บาท ปัจจุบันการปลูกอ้อยคือ ต้นทุนสูง ราคាពลิติกต่ำ รายได้ไม่พอเพียงต่อการยังชีพ แต่เนื่องจากไม่มีอาชีพอื่นที่ทำรายได้ดีกว่านี้ ชาวบ้านจึงยังคงปลูกอ้อยอยู่
- การปลูกพืชชนิดอื่นๆ มีบ้างประปราย เช่น การปลูกข้าวโพด การปลูกหม่อนเพื่อเลี้ยงไก่ พืชผักสวนครัวสำหรับการบริโภค และมีการทำไร่นาสวนผสม 2 ราย
- อาชีพรับจ้างในภาคเกษตรกรรม ได้แก่
 - รับจ้างดำเนินเกี่ยวข้าว ในหมู่บ้านมีเกือบทุกหลังคาเรือน คือเมื่อเสร็จจากการดำเนินงานแล้วก็ไปรับจ้างดำเนินเกี่ยวข้าวนานอื่น บางที่ก็มีการว่าจ้างจากหมู่บ้านอื่นรายได้ประมาณวันละ 100 บาท แต่สำหรับคนที่รับจ้างอย่างเดียวโดยไม่ทำงานมี 5-6 ราย
 - รับจ้างตัดอ้อย ส่วนใหญ่จะรับจ้างในหมู่บ้านตนเอง หมู่บ้านใกล้เคียง และรับจ้างโรงงาน ส่วนที่ไปรับจ้างตัดอ้อยต่างจังหวัดปัจจุบันมีจำนวน 2 ครัวเรือน โดยจะไปตัดที่จังหวัดที่ไปรับจ้างได้แก่เมืองกาญจนบุรีและนครสวรรค์ รายได้สูงสุด 100-150 บาท
- อาชีพเลี้ยงสัตว์ ได้แก่
 - 1) วัว มีเลี้ยงวัวฝุ่งใหญ่ 2 ราย คือนายเปลี่ยน กำนมณี และนายสุพัฒน์ พันนา มีวัวฝุ่งละประมาณ 40-50 ตัว ส่วนใหญ่เลี้ยงไว้ออกลูกออกหนานพอเป็นกำไร ได้ขาย Yam

จำเป็น เช่น ซื้อข้าวของเครื่องใช้ ส่งเป็นค่าเรียนของบุตร-หลาน ราคารวัตัวละ 10,000-20,000 กว่าบาท การเลี้ยงจะปล่อยให้วาหากินเองบริเวณสวนป่าโสกแต่ซึ่งเป็นพื้นที่ป่าสงวนของทางราชการ เมื่อปี 2522-2523 โครงการเด็กยากจน ได้แจกวัสดุให้กับชาวบ้านบ้านสว่างจำนวนมาก แต่หลังจากที่โครงการได้ยกเลิกไป ชาวบ้านจึงได้ขายวัสดุเหล่านั้นเพื่อนำเงินมาใช้จันหมุด แล้ว

2) ความ ปัจจุบันชาวบ้านเลี้ยงรายประมาณ 5-6 คน คนละ 1 – 2 ตัว แต่ก่อนเลี้ยงรายแบบทุกบ้านแต่ประมาณปี 2536 มีรถไถเข้ามา สะดวกสบายกว่าการใช้ความ จึงขายความเพื่อซื้อรถ ได้ปัจจุบันความมีไว้เพื่อ ได้ดินปลูกอ้อย และเลี้ยงเพื่อนรักนก เมื่อก่อนรายตัวละ 2000-4000 บาท ปัจจุบันตัวละ 10,000 บาทขึ้นไป

3) ไก่ ส่วนใหญ่เลี้ยงไว้กิน มีขายบ้างภายในหมู่บ้านหรือหมู่บ้านใกล้เคียง แล้วแต่จะมีคนมากซื้อ ราคาขาย กิโลกรัมละ 60 บาท ประมาณปี 2536 เกษตรดำเนินได้นำไก่มาให้เยาวชนเลี้ยง แต่ไม่ได้ผล เนื่องจากเลี้ยงไม่จริงจัง และส่วนใหญ่ออกไปทำงานอย่างอื่นทำกำลุ่มเยาวชนเลี้ยง ไก่จึงสลายตัวไป

4) หมู มีคนเลี้ยงหมูไว้ขายอยู่ 2 ราย เลี้ยงรายละ 7-8 ตัว ถ้าตัวเล็กน้ำหนัก ไม่ถึง 100 กิโลกรัม ขายตัวละ ไม่เกิน 3,000 บาท ถ้าน้ำหนักเกิน 100 กิโลกรัมขึ้นไป ขายได้ตัวละ 3,000-4,000 บาท

5) เป็ด มีชาวบ้าน 2-3 ราย เลี้ยงเป็ดไว้จำนวน 9-10 ตัวเพื่อขายและกิน ส่วนใหญ่ขายตัวละ 150 บาท

อาชีพนอกภาคเกษตรกรรม

- อาชีพรับจ้างนอกภาคเกษตรกรรม ได้แก่ รับจ้างเย็บจักร, เย็บผ้า, เย็บรองเท้า ประมาณ 10 กว่าคน รับจ้างในโรงงานแหววน ประมาณ 10 กว่าคน ส่วนใหญ่เป็นผู้หญิงได้ค่าจ้างแรงงานวันละ 125 บาท จะไปรับจ้างหลังจากฤดูกาลเพาะปลูกและเก็บเกี่ยว
- อาชีพการค้าขาย เป็นการค้าขายของชำในหมู่บ้านจำนวน 5 หลังคาเรือน
- ทำงานต่างประเทศ โดยการติดต่อผ่านทางนายหน้าหรือกรมแรงงาน โดยต้องเสียค่าใช้จ่ายก่อนบินประมาณคนละ 200,000 บาท มีรายได้ไม่ต่ำกว่า 20,000 บาทต่อเดือน ปัจจุบันมีคนไปทำงานที่ประเทศใต้หวัน ในโรงงานประกอบอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ จำนวน 7 คน มีผู้หญิง 3 คน ผู้ชาย 4 คน โดยมีภารกิจการศึกษาและดับมัชymตอนต้น (ม.3) ขึ้นไป

ตารางเปรียบเทียบอาชีพในอดีตและปัจจุบัน

อาชีพในอดีต	อาชีพในปัจจุบัน
ทำนา	ทำนา
ปลูกปอ	ทำไร่อ้อย
เลี้ยงวัว	ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์
เลี้ยงควาย	เลี้ยงวัว
รับจ้างลอกปอ ดายหญ้า	เลี้ยงไก่ไข่ไว้ทำงาน
รับจ้างสร้างบ้าน	รับจ้างดำเนินการก่อสร้างบ้าน รับจ้างในโรงงานเย็บผ้า โรงงานรองเท้า รับจ้างต่างจังหวัด ค้าขาย
	รับจ้างสร้างบ้าน

ภาวะหนี้สิน

แหล่งเงินของชาวบ้านบ้านส่วนใหญ่มีดังนี้

- 1) ห.ก.ส. ชาวบ้านส่วนใหญ่เป็นหนี้แหล่งเงินกู้แหล่งนี้ ชาวบ้านจะกู้มาเพื่อทำการเกษตร เป็นส่วนใหญ่ และเพื่อส่งลูกเรียนบางส่วนในจำนวนน้อย โดยปกติการกู้คือ มีการรวมกลุ่มอย่างน้อยไม่ต่ำกว่า 15 คน หรือ เอาโอนตามคำประกันกับทางธนาคาร คำประกันได้ 5 ปี ต่อสัญญา 1 ชุด คิดดอกเบี้ยร้อยละ 12 บาทต่อปี ชาวบ้านมีหนี้สินกับ ห.ก.ส. ตั้งแต่ 10,000 บาท ถึง 100,000 บาท
- 2) สะกรล์ มีสมาชิกจำนวน 20 คน กู้เพื่อใช้ในการเกษตร เช่น ถ้าปลูกอ้อยจะกู้ได้ในวงเงินไม่เกิน 3,000 บาท
- 3) กองทุนเงินแสน ผู้ที่สามารถกู้เงินได้เป็นสมาชิกกลุ่มนอมไบชิงมีจำนวน 32 คน กู้ยืมเงินได้คนละ 3,000 กว่าบาท ส่งคืนปีละ 630 บาทต่อคน ระยะเวลาในการส่งคืน 5 ปี ไม่มีดอกเบี้ย แต่จะคิดค่าบริการเพิ่มคนละ 10 บาท ค่าบริการที่เก็บได้จะนำเข้ากองทุนของกลุ่ม
- 4) กองทุนเงินล้าน ชาวบ้านทุกคนมีสิทธิกู้เงินได้ โดยแต่ละครอบครัวจะกู้ได้ในวงเงิน 15,000 บาท ส่วนใหญ่กู้มาเพื่อทำการเกษตรและซื้อวัว

3. สภาพทางสังคม

ครอบครัวกับการเลี้ยงดูบุตรหลาน

เนื่องจากในอดีตพื้นฐานอาชีพของชาวบ้านคือการเกษตรกรรม ไม่มีการอพยพแรงงานออกจากรัฐท้องถิ่น ทำให้พ่อแม่ลูกได้อยู่ด้วยกันอย่างพร้อมหน้า เกิดการถ่ายทอดประสบการณ์จากพ่อแม่สู่ลูกด้วยการทำเกษตร ทำไร่ ทำนา ปลูกตานายจะนำประสบการณ์ในการดำเนินชีวิตตามวิถีของชุมชนมาอบรม สั่งสอน เนื่องจากในอดีตยังไม่นิยมให้ลูกหลานเรียนต่อหลังจากการศึกษาภาคบังคับ การได้อ่านตัวบทกันอย่างใกล้ชิด การไม่ได้เข้าชั้นเรียนก่อนออกชุมชน ประกอบกับ การใช้หลักธรรมใน การอบรมสั่งสอนลูก ทำให้ลูกหลานในอดีตว่าอนสอนง่าย เชื่อฟังพ่อแม่ผู้ปกครอง อีกทั้งในสมัยก่อนสื่อต่างๆ ยังไม่เข้าถึงชุมชนจังหวัดไม่มีการเรียนแบบพุทธิกรรมของเด็กในเมือง

ปัจจุบันฐานอาชีพของคนในหมู่บ้านชุมชนเปลี่ยนไป จากการเกษตรกรรมเปลี่ยนเป็นการรับจ้างในภาคอุตสาหกรรมในเขตเมือง ทุกคนต้องทำกิจกรรมแบ่งขั้นกับเวลา พ่อแม่ไม่ว่างใน การอบรมสั่งสอนเด็ก แต่จะใช้เงินและวัสดุสิ่งของทดแทนให้ ค่านิยมในการส่งลูกหลานเรียนต่อ มีมากขึ้นเนื่องจากคิดว่าการศึกษาจะช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของลูกให้ดีขึ้น ดังนั้นจึงส่งลูกเข้าไปเรียนในเมือง โดยไม่ได้มีการติดตามดูแลอย่างใกล้ชิด ทำให้เด็กได้รับค่านิยมของสังคมเมือง และนำมาใช้อย่างไร้การควบคุม ไม่ได้แยกแยะความถูกผิด ประกอบกับบางรายพ่อแม่ไปทำงานต่างจังหวัด ฝากลูกไว้ให้ปู่ย่าตายายดูแล ด้วยความห่วงของวัยทำให้ตามพุทธิกรรมของลูกหลานไม่ทัน ทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมา เช่น การขับรถเร็ว เสียงดัง การม้วนสูบดื่มเหล้า การใช้ยาเสพติด เป็นต้น

กลุ่มเครือญาติ

นามสกุล แต่เดิมนามสกุลเดียว แต่เนื่องจาก มีการแต่งงานกับคนในหมู่บ้านอื่น ทำให้มีการเปลี่ยนนามสกุล แต่ก็ยังเป็นเครือญาติกันอยู่ ตระกูลที่สำคัญและยังมีความสัมพันธ์กันอย่างเหนียวแน่นอยู่ ได้แก่ นำครอง, พลตรี, พรเมย, แสงศรีเรือง, เชื้อสาวะดี บางตระกูลเป็นตระกูลเก่าที่เริ่มมาตั้งบ้านเรือน เช่น ตระกูลพลตรี เป็นตระกูลที่ย้ายมาจากบ้านสาวะดี ตำบลสาวะดี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น กลุ่มตระกูลที่ค่อนข้างมีอิทธิพลในหมู่บ้าน ได้แก่ ตระกูลพิมพ์กุต เป็นตระกูลเก่าที่มีฐานะดี มีบ้านท่าหน้าที่ทางสังคม และมีความสัมพันธ์กับผู้นำในท้องถิ่น แต่มีสมาชิกของตระกูลมีจำนวนไม่มาก

ประชุมคุ้ม

บ้านสว่างแบ่งออกเป็นกลุ่มคุ้มเล็กๆ จำนวน 9 คุ้ม แต่ละคุ้มมีหัวหน้าคุ้มฝ่ายชายและฝ่ายหญิง เหรัญญิก และเลขานุการ ซึ่งรวมกันเป็นประชาคุ้มมีหน้าที่ดูแลความสงบเรียบร้อยในหมู่บ้าน ว่ากล่าวตักเตือนผู้ที่ความวุ่นวาย และผู้ที่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ถ้าหากเกินความสามารถของประชาคุ้มที่จะจัดการกับลูกคุ้มของตนเอง ได้จะจับกุมส่งเจ้าหน้าที่ตำรวจนำสั่งดำเนินการต่อไป

โดยแต่ละคุ้มจะมีกรรมการคุ้ม ประกอบด้วย หัวหน้าคุ้มเป็นประธาน มีรองหัวหน้า เหรัญญิก เลขาธุการ โดยให้มีหัวหน้าคุ้มทั้งชายและหญิง เพื่อ ให้คุ้มแลลูกคุ้มทั้งชายและหญิงได้ทั่วถึงกัน

กลุ่มแม่บ้าน

รวมกลุ่มผู้หญิงเริ่มแรก 30 คน เพื่อทำอาชีพตามการส่งเสริมของเกษตรตำบล เช่น ทำมะม่วงคงขาย และทำผ้าไหม

กลุ่มเยาวชน

เยาวชนบ้านสว่างมีการรวมกลุ่มกันตั้งแต่เริ่มก่อตั้งหมู่บ้าน เป็นการรวมกลุ่มกันตามธรรมชาติ เพื่อช่วยเหลืองานวัด งานบุญประเพลิงของหมู่บ้าน มีการเลือกตั้งหัวหน้า หรือประธานเป็นผู้นำ กลุ่ม ส่วนใหญ่แล้วจะเลือกหัวหน้าเป็นผู้ชาย ที่มีอายุ适ที่สุด และเคยบวชเรียนมาก่อน มีหน้าที่ในการควบคุมดูแล ว่ากล่าวตักเตือนเยาวชนคนหนุ่มสาวในหมู่บ้าน ซึ่งทุกคนให้การยอมรับและเชื่อฟังเป็นอย่างดี ภาระของหัวหน้าจะสืบสุดเมื่อแต่งงานมีครอบครัว ก็จะมีการเลือกตั้งกันใหม่ มักจะใช้ศาลวงศ์เป็นที่ทำการต่างๆของกลุ่ม

ในปี 2527 มีการตั้งกลุ่มอย่างเป็นทางการเพื่อรองรับการสนับสนุนจากโครงการเด็กสากล มีโครงการสร้างคณะกรรมการเช่นเดียวกับกรรมการคุ้ม คือ มีประธาน รองประธาน เลขาธุการ และเหรัญญิก โดยที่ประธานจะเป็นผู้เลือกกรรมการฝ่ายต่างๆ ตามความเหมาะสม กิจกรรมของกลุ่มที่ โครงการเด็กสากลให้การสนับสนุนคือ การตั้งกลุ่มเลี้ยงวัวควาย รายได้ที่มาจากการขายลูกวัวควาย จะนำมาทำสาธารณประโยชน์ให้กับวัด โรงเรียน และชุมชน

ตั้งแต่ปี 2530 มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในกลุ่มเยาวชนคนหนุ่มสาว เนื่องจากเยาวชนเข้าไปเรียนในเมืองมากขึ้น ไม่มีการรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมในหมู่บ้าน งานวัด หรืองานบุญประเพลิง การรวมกลุ่มทำกิจกรรมส่วนใหญ่อยู่ที่โรงเรียน และมักจะเป็นการรวมกลุ่มกันไปเที่ยวที่อื่น ขับรถเล่น ประธานหรือหัวหน้าเยาวชนไม่ค่อยมีบทบาทในการเป็นผู้นำ ไม่สามารถควบคุมดูแล ว่ากล่าวตักเตือนกลุ่มเยาวชนเมื่อทำผิด ทั้งนี้ยังเป็นตัวอย่างที่ไม่ดีให้กับรุ่นน้องอีกด้วย โดยการสภาพยาเสพติด ในช่วงนี้ถือเป็นช่วงที่กลุ่มเยาวชนของบ้านสว่างล้มลาย

ปี 2539 มีการจัดตั้งกลุ่มเกษตรเยาวชนขึ้น โดยการสนับสนุนจากเกษตรอำเภอ เข้ามาส่งเสริมให้เยาวชนเลี้ยงไก่ หัวหน้ากลุ่ม มักจะ shack แต่ละตัวของตนเองเข้ามาเป็นสมาชิก กลุ่ม ทำให้กลุ่มถูกมองว่าไม่มีความจริงจัง จริงใจ ประกอบกับเยาวชนส่วนใหญ่ต้องเรียนหนังสือทำให้กิจกรรมกลุ่มไม่ยั่งยืน ปัจจุบันไม่มีการรวมตัวกันอย่างชัดเจน

กลุ่มประปา เกิดปี 2536 เพื่อระดมเงินมาใช้ในการสร้างประปา เป็นสมาชิกกลุ่มทุกครัวเรือน

กลุ่มไหม เริ่มปี 2527-2528 โดยต้องมีสวนมอญ 1-3 ไร่ มีคอก มีโรงเลี้ยง อบรมอย่างน้อย 10 วันที่ ปักธงชัย ส่งเสริมโดยเกษตรอำเภอ มีทุนสนับสนุนเป็นอุปกรณ์ โรงเลี้ยง ไม่

ค่ายมีเงินเป็นการสนับสนุน จนกระทั่งปี 2532-2546 บริษัทใหม่ไทย จำกัด คำสั่ง จ.มูกคากหาร ได้นำไปใช้ใหม่มาให้เลี้ยงให้บริษัทโดยรับซื้อฝักหลอกกิโลกรัมละ 80 บาท ส่วน ฝักที่ไม่ดีก็นำมา สาวเพื่อห่อใส่

กลุ่มปูย เริ่มตั้งกลุ่มประมาณปี 2529-2530 มีสมาชิกครั้งแรก 14 คน รวมตัวกันเพื่อ การ นำปูยมาใช้ก่อน โดยจ่ายเงินทีหลัง ซึ่งมีเงื่อนไขว่าจะต้องฝากเงินกับกลุ่momทรัพย์หมู่บ้าน 10-50 บาทต่อเดือน

กลุ่momทรัพย์ เป็นกลุ่มที่จัดตั้งขึ้นเพื่อให้ชาวบ้านรู้จักการออม โดยการสนับสนุนของ พัฒนาชุมชน

กลุ่มดอกสะเดา เป็นกลุ่มที่จัดตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมการออมกำลังกาย เริ่มจัดตั้งปี 2545 ตาม นโยบายของกระทรวงสาธารณสุขอำเภอผ่านสาธารณสุขอำเภอ มีสมาชิกจำนวน 50 คน

กลุ่มองทุนต่างๆ ได้แก่ กองทุน กขคจ. กองทุนสังเคราะห์หมู่บ้าน กองทุนเงินแสตน กอง ทุนหมู่บ้านล้านบาท

การศึกษา

ระดับประถมศึกษา มีโรงเรียนในหมู่บ้าน คือ โรงเรียนสว่างศรีวัฒนา มีนักเรียนจำนวน 90 คน เปิดสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 หลังจากจบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แล้ว ถ้า หากนักเรียนคนไหนเรียนดีเด่นจะจะมีทุนสนับสนุนการศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษา

ระดับมัธยมศึกษา นักเรียนจะเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนป่าหวานวิทยาสารรพ. และ โรงเรียน สาระศิวิทยาน

หลังจากเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นแล้วนักเรียนบางคนเลือกศึกษาต่อในสายอาชีพ โดยจะสมัครเข้าเรียนต่อที่วิทยาลัยสายอาชีวะศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น นักเรียนนักศึกษา กลุ่มนี้เข้าไปอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการใช้ยาเสพติด

สุขภาพ

- มีปัญหาไข้เลือดออกโดยเฉพาะเดือนพฤษภาคม - มิถุนายน ซึ่งเป็นช่วงหน้าฝน ปี 2545 มีประมาณ 5-6 คน หน่วยงานที่รับผิดชอบ มีกรมอนามัยตำบล อบต. สาธารณสุขอำเภอ โรงพยาบาลบ้านฝาง
- ปัญหาโรคเบาหวาน ซึ่งมีจำนวนมาก

นอกจากการแพทย์แผนปัจจุบันแล้ว ชาวบ้านยังรักษาอาการเจ็บป่วยด้วยภูมิปัญญา
ดั้งเดิมที่มีมาตั้งแต่อดีตอยู่ ได้แก่ หมอรากไม้ หมอจ้ำ หมอนวดหมอเอ็น หมอแคน หมอ
ญสัวด และการสะเดาะเคราะห์

4. วัฒนธรรมประเพณีและความเชื่อ

หลักบ้าน ข้อปฏิบัติ

- ศาลากลางบ้านมีการอาดอกไม้ไว้ประจำวันศุล
- 8 ค่ำ 15 ค่ำ ให้อาดอกไม้ไปบูชาบ้านละ 5 คู่ (ขันธ์ 5) ให้พ่อทองใส

พิมพ์กต เป็นคนทำ เริ่มทำตอนช่วงที่คนตายเยอะ ๆ เพราะเมื่อก่อนเคยทำผิด เป็นไข้ตายป่วย ๆ (ช่วง 10 ปีก่อน) พอมีหลักบ้านก็มีการพยายามลดลง

ข้อผิดบ้านในวันศุล

1. ฝ่าวรainบ้าน
2. ไม่เอาฟืนเข้าบ้าน
3. ไม่ให้อาถรานเข้าบ้าน
4. ไม่ให้สีขาว
5. ไม่ให้โคนา

ถ้าทำผิดบ้านต้องอาดอกไม้ไปขอขอมา

เคยมีการตายหลาย ๆ คนติดกัน เพราะตอนนั้นเคยทำผิดกฎที่ห้ามนำคนที่ตายถินอื่นเข้าบ้าน แต่ให้อาไปเข้าวัด

ในวันอังคารเขาไม่ให้อาศาพเคลื่อนที่ เพราะว่ามันร้อน มันหมายกอง (มันจะตายหลาย คน) ทุกคนในบ้านมีความเชื่อเหล่านี้หมด วันดับ วัน 15 ค่ำ ก็ไม่ให้อาศาพออกไปเกินในวันนั้น สมมติถ้าตายในวันนั้นก็ให้อาศาพออกไป

บุญประเพณี

เดือน 3 บุญข้าวจี่

เดือน 4 บุญพระเวส

เดือน 5 ตรุษสงกรานต์

เดือน 6 หรือเดือน 7 บุญบั้งไฟ

เดือน 8 บุญเข้าพรรษา

เดือน 11 บุญออกพรรษา

เดือน 12 บุญเข้าเปลือก

บ้านโนนสะอาด
หมู่ที่ 6 ต.ป่าหวายนั่ง อ.บ้านฝาง จ.ขอนแก่น

1. สภาพทางกายภาพ

ประวัติหมู่บ้าน

บ้านโนนสะอาดเป็นหมู่บ้านที่ขยายตัวออกจากบ้านหนองเชียงชัย ตำบลป่าหวายนั่ง อำเภอบ้านฝาง เดิมที่บ้านโนนสะอาดจะถูกเรียกว่าคุ้มน้อย เพราะแต่ก่อนเป็นหมู่บ้านเดียวกับบ้านหนองเชียงชัยแต่ว่าระยะทางห่างจากคุ้มน้อยไปสมじังมีการแยกหมู่บ้านออกมา เริ่มแรกในการตั้งถิ่นฐานของหมู่บ้าน ประมาณปี พ.ศ. 2471 ได้เลือกทำเลที่ตั้งหมู่บ้านในบริเวณโคลกป่ากุง, ป่าหวายและป่าจิกซึ่งเป็นที่ตั้งหมู่บ้านในปัจจุบันโดยเห็นว่าเป็นโคลกที่สะอาดสวยงาม และอยู่ใกล้กับที่นาของกลุ่มคนที่อพยพมาจากตั้งบ้านเรือน กลุ่มคนที่อพยพมาจากตั้งบ้านเรือน คือ กลุ่มตระกูล แสงลา โดยการนำของนายมา แสงลา กับพี่ชาย นายสามารถ แสงลา พร้อมทั้งลูกหลาน อีกประมาณ 10 คน เรือน หลังจากนั้นมีผู้คนอพยพเข้าไปตั้งบ้านเรือนเรื่อยๆ บางคนทำพิเศษหนึ่งจากที่อื่น ทำให้หมู่บ้านยังคงมีสภาพเดิมที่เดิมอยู่ในหมู่บ้านอยู่ ตั้งหมู่บ้านได้ 3 ปีได้มีการตั้งผู้ใหญ่หมู่บ้านโดยใช้วิธีการซื้อขายเป็นจากบ้านต้นแบบ ผู้ใหญ่หมู่บ้านคนแรกคือ นายแก้ว ปานาลาด

ที่ตั้งอาณาเขต

- ทิศเหนือติดพื้นที่อาณาเขตหมู่บ้านโสกແຕ้ หมู่ที่ 7 และ 8 ต.ป่าหวายนั่ง อ.บ้านฝาง จ.ขอนแก่น
- ทิศตะวันตก ติดพื้นที่ที่อพยพเข้ามา
- ทิศตะวันออกติดหมู่บ้านหนองเชียงชัยหมู่ที่ 4, 5 และ 9 ต.ป่าหวายนั่ง อ.บ้านฝาง จ.ขอนแก่น
- ทิศใต้ ติดหมู่บ้านสว่างหมู่ที่ 3 ต.ป่าหวายนั่ง อ.บ้านฝาง จ.ขอนแก่น

ขนาดของประชากร

บ้านโนนสะอาดมีทั้งหมด 145 หลังคาเรือน มีประชากรทั้งสิ้น 1,084 คน แยกเป็นเพศชายจำนวน 517 คน เพศหญิงจำนวน 567 คน

2. ลักษณะทางชีวภาพ

ทรัพยากรในชุมชน

แหล่งน้ำ

- 1) ห้วยโกส้ม อยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของหมู่บ้าน เป็นห้วยน้ำธรรมชาติ ไหลลงมาจากที่อพยพเข้ามา ผ่านเขตหมู่บ้านໄปหมู่บ้านโสกແຕ้ มีเนื้อที่ประมาณ 10 ไร่เป็น

- แหล่งน้ำธรรมชาติที่มีน้ำตลอดทั้งปีมีการนำน้ำไปใช้ในการเกษตรในช่วงหน้าแล้ง เช่นการปลูกแตงกวา, การปลูกมะเขือเทศขายเมล็ด, การปลูกพริก และการหาปลา
- 2) หัวยอeleng peg อยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของหมู่บ้าน แหลมจากที่ออกเข้าภูมิภาค ผ่านหมู่บ้านเข้าหนองเชียงชัยในหมู่ 5 และไหลไปยังหมู่บ้านโสกແຕ່ มีเนื้อที่ประมาณ 5 ไร่ หน้าแล้งน้ำจะลดลงและคงเหลืออยู่ในช่วงที่ไม่สามารถจราจรได้ ให้ได้เฉพาะฤดูฝน การใช้ประโยชน์ส่วนมากเป็นชาวบ้านบ้านหนองเชียงชัย เนื่องจากมีพื้นที่ทำเกษตรติดกับหัวยอ การใช้ประโยชน์ใช้เพื่อทำการเกษตร
 - 3) ฝายกอกเม็ก อยู่ทางทิศตะวันตกของหมู่บ้าน แหลมจากที่ออกเข้าภูมิภาค ผ่านหมู่บ้านไป หมู่บ้านโสกແຕ່ มีเนื้อที่ประมาณ 5 ไร่ หน้าแล้งไม่มีน้ำ ใช้ประโยชน์ทางการเกษตร ไม่ได้
 - 4) หนองโป่ง อยู่ทางทิศเหนือของหมู่บ้าน มีเนื้อที่ประมาณ 5 ไร่ ใช้เป็นแหล่งน้ำที่ทำนา ประปาของหมู่บ้าน ห้ามมีการลงจับปลาหากผ่าฟืนมีการปรับ 3,000 บาท
 - 5) คลองหัวยามากเบี้ย อยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือต่อจากฝายกอกเม็ก ไหลไปหมู่บ้าน โสกແຕ່แหล่งน้ำที่มีในหมู่บ้านจะไหลลงสู่ลำน้ำพองโดยผ่านหมู่บ้านโนนสะอาด ไป บ้านโสกແຕ່และไหลผ่านหมู่บ้านต่าง ๆ ไปเรื่อย จนถึงลำน้ำพอง หน้าแล้งน้ำไม่แห้ง สามารถนำมาใช้ในการเกษตรปลูกพืชในหน้าแล้งได้ เช่นการปลูกแตง, ปลูกพริก, ปลูกมะเขือเทศมีการทำปลา, หาดักไม่มีข้อห้ามในการใช้ประโยชน์

ป่าไม้

- 1) ดอนตาปู่ อยู่ติดกับหัวยอeleng peg เนื้อที่ประมาณ 1 ไร่ ปัจจุบันอยู่ในเขตการปกครองทับทิปป่าสงวนจากทางราชการ ปัจจุบันยังมีความเชื่อและเครื่องบรรณาธิคุณอยู่โดยยังมีการบันและแก้บนโดยตามธรรมเนียมที่มีอยู่ในหมู่บ้านเป็นผู้สืบทอดมาตั้งแต่古以來 หน้าแล้งน้ำจะแห้งและไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้
- 2) ป่าโคกกลาง ติดกับฝายกอกเม็ก เนื้อที่ประมาณ 15 ไร่ สภาพพื้นดิน เป็นดินลูกรัง
- 3) ป่าชุมชนโสกແຕ່ สาวยี เนื้อที่โดยประมาณ 35 ไร่ 1 งาน 20 วา

3. สภาพเศรษฐกิจ

การประกอบอาชีพ

เดิมชาวบ้านหมู่บ้านโนนสะอาด ประกอบอาชีพทำไร่ทำนาเป็นหลัก ฐานอาชีพเดิมตั้งแต่ การก่อตั้งหมู่บ้านคือ การปลูกปอ ทำการปลูกหลังจากสิ้นสุดเทศบาลสองกรานต์, ปลูกมันสำปะหลัง, ปลูกข้าวไร่, รับจ้างเลื่อยไม้ และเผาถ่าน

การเปลี่ยนแปลงฐานอาชีพ

เนื่องจากพื้นที่ทำการเพาะปลูกเดิมใช้พื้นที่ป่าที่อยู่ติดกับหมู่บ้านบนเทือกเขาภูพานคำสวนป่าโสเกเต้ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีการเพาะปลูกมาตั้งแต่มีการตั้งหมู่บ้าน ต่อมาประมาณปี พ.ศ. 2530 ได้มีการประกาศพื้นที่ป่าสงวนทับพื้นที่ทำกินของชาวบ้านและกำนัน ให้ออกสารมาให้ชาวบ้านเช่นนั้น ยินยอมว่าจะได้พื้นที่ครอบครองทำกินอย่างถูกต้องแต่ชาวบ้านไม่ได้ออกสารลิขิตในพื้นที่ทำกิน และถูกบังอุกจากที่ทำกินเดิม พื้นที่บริเวณป่าโสเกเต้ในปัจจุบันเดิมเป็นพื้นที่ของชาวบ้านที่ได้ทำการปลูกพืชทำมาหากิน ปัจจุบันกรมป่าไม้ยึดเป็นพื้นที่ปลูกป่าจากการสัญเสียพื้นที่ทำกินทำให้ชาวบ้านในหมู่บ้าน ปรับเปลี่ยนวิถีการทำมาหากิน โดยยึดอาชีพรับจ้างทั้งในหมู่บ้านหนองเชียงชุม(คุ้มใหญ่) และมีการอพยพโยกย้ายไปรับจ้างในต่างจังหวัด ซึ่งรวมแล้วเกินครึ่งของจำนวนประชากรในหมู่บ้านที่มีการอพยพแรงงาน ซึ่งทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนอาชีพใหม่คือ

1. อาชีพรับจ้าง

- แรงงานเกี่ยวกับอ้อย ซึ่งเข้ามาส่งเสริมในพื้นที่ตำบลประมาณ ปี พ.ศ. 2535 โดยการสนับสนุนส่งเสริมของโรงงานน้ำตาลขอนแก่น อ.น้ำพอง และปี พ.ศ. 2540 ได้มีโรงงานน้ำตาลมิตรภูเวียง อ.หนองเรือ เข้ามาส่งเสริมการปลูกอ้อยเพิ่มขึ้น ทำให้ชาวบ้านเกิดการลดพื้นที่ทำนาในคนที่ยังเหลือพื้นที่ทำการเกษตรสำหรับคนที่ไม่มีพื้นที่ในการทำการเกษตรจะมีการไปรับจ้างทำอ้อยในจังหวัดกาญจนบุรี, สุพรรณบุรี, นครสวรรค์ บางคนที่ไม่มีการไปทำงานต่างจังหวัดจะมีการรับจ้างในพื้นที่ เช่นการปลูก, การตัด, การดายหญ้า, การขึ้นอ้อย

- กรรมกร โรงงาน โรงงานไม้และเหล็กในเขต กรุงเทพมหานคร โรงงานทำรองเท้า, ลานมัน, อู่ซ่อมรถ ในจังหวัดชลบุรี โรงงานทำ瓦斯ถัง อะไหล่รถจักรยานยนต์ เครื่องไฟฟ้า ในเขตกลางพลี สมุทรปราการ และบางส่วนได้ไปรับจ้างทำงานในโรงงานที่ตั้งอยู่ในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น
- ลูกจ้างการเกษตร ไร่กาแฟ เก็บผลกาแฟในเขต จ.ชุมพร
- กรรมกรก่อสร้าง ในต่างจังหวัด

2. อาชีพปลูกอ้อย ในหมู่บ้านมีจำนวนน้อยเนื่องจากไม่มีที่ดินเป็นของตัวเอง
3. อาชีพการเกษตรที่ทำอยู่ในพื้นที่หมู่บ้าน

- ปลูกมะเขือเทศ มีบริษัทเข้ามาส่งเสริมประมาณปี พ.ศ. 2540 คือ 1. บริษัท SEAL เมล็ดพันธุ์จำกัด 2. บริษัท.....จำกัด โดยส่งเสริมให้ปลูกแล้วเอาแต่เมล็ด จะรับซื้อเมล็ดพันธุ์เพื่อส่งออกนอกในราคากิโลกรัมละ 3,000 บาท และ 10,000 บาท ตามคุณภาพผลผลิตมีการใช้สารเคมีในการเพาะปลูกเป็นจำนวนมากทั้งสารเคมีที่บำรุงและสารเคมีที่ใช้กำจัดศัตรูพืช ส่งผลให้เกิดผลกระทบกับชาวบ้านที่ปลูกคือ เป็นผู้เสื่อมตามตัวและมีอาการ

คัน พอเมและคำ (เห็นมีคนเป็นโรคเอดส์) มีปัญหาในระบบทางเดินหายใจ จากการสอบ
ถ้า อยากรักษาชีพนี้แต่ไม่มีอาชีพใหม่ที่สร้างรายได้เข้ามาทดแทน

- ปลูกแตงกวา นำผลขายแต่ราคาแพง ไม่ดีเท่าไหร่จึงไม่นิยมปลูกมาก
- ปลูกพริก

ระบบการคุณภาพที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงอาชีพ

ระบบคุณภาพที่ไหนที่มีการปลูกอ้อยจะมีการร่วมมือระหว่างทางโรงงานอ้อยกับ
เจ้าของไร่ในการพัฒนาเส้นทางคุณภาพตนสั่ง โดยทางโรงงานสนับสนุนเครื่องจักรในการก่อ^{สร้างเส้นทาง}

อาชีพของชาวบ้านชุมชนโนนสะอาด

(ที่เชื่อมโยงกับยาเสพติด)

1) ทำนา เป็นอาชีพดั้งเดิมของหมู่บ้านส่วนมาก ในหมู่บ้านจะมีพื้นที่ในการทำการเกษตร
น้อยมาก ส่วนมากมีการทำนาไว้แต่เฉพาะกินเท่านั้นจะไม่ขาย การใช้งานในการทำนา จะให้เกิด^{การใช้ยาเพื่อบรรเทาความปวดเมื่อย} ในอดีตมีการใช้ยาอี,พารา,ยาห้มใจเบอร์ 5 เพื่อช่วยลดอาการ
เมื่อยล้าจากการทำงาน ปัจจุบันมีการใช้สารเสพติดประเภทยาขัน ยาบ้า เริ่มจากการไถ่หัว่ำ คำ,
เกี่ยว แต่เป็นเฉพาะบุคคล

2) ปลูกอ้อย จากอดีตที่มีการเข้ามาของเกษตรอุตสาหกรรมอ้อยปี 2537 โดยการนำของ
นาย บุญเจียม ภูมิคินเหว่ อเป็นคนแรกที่ปลูกออกในหมู่บ้านทำให้มีการขยายตัว ของการปลูก
อ้อยจากปี 2527 เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน การเกษตรอ้อยมีการใช้แรงงานหนักทำให้มีการนำยาเสพติด^{เข้ามาใช้เพื่อช่วยในการทำงาน} ให้ได้ปริมาณของเนื้องานเพิ่มมากขึ้น ตั้งแต่ปลูก,ตัดขนขี้นรดใน
ระยะแรกของการเข้ามาของอ้อยมีการใช้ยาอี,ยาห้มใจ,ยาบ้า หากไม่ได้ใช้ยาในการกระตุ้นจะทำให้
ทำงานได้น้อย อารมณ์หงุดหงิด การเข้ามาของยาบ้าจะหลังมาจากกลุ่มแรงงานเอง,คนขับรถ
อ้อย,บางส่วนจะมีการร้องขอจากแรงงานอ้อยให้เข้าของอ้อยนำมาให้ (มีการใช้กาแฟผสมเหล้าช่วย
ในการลีหายาไม่ได้) การขึ้นอ้อยจะเป็นเฉพาะกลุ่มที่รู้กันคือ หากกลุ่มไหนที่ใช้สารกระตุ้น จะมี
การใช้ทึ้งกลุ่ม เพราะจะรู้จักหัวการส่งรับอ้อยขึ้นรถ หากกลุ่มไหนไม่ใช้ ก็จะไม่ใช้ทึ้งกลุ่มอ้อย
 เพราะในการใช้ยาจะมีการแบ่งหารกันเองภายในกลุ่ม อ้อยรายใหญ่ นายเจียม นายนิคม รายย่อย
5 ครอบครัว ปลูกปอ

3) ปลูกมัน บุดมัน ในอดีตมีการใช้ยาอี,ห้มใจ,ยาขัน มีการใช้ผสมน้ำกับแรงงานในการ
บุดมัน (คุ้มนัน,กำจัดวัชพืชหลน้ำ)

4) ไต้กันแก้ (หาดใหญ่) ในอดีตปี 2526-2528 มีการจับตุ๊กแกมาขายของคนในชุมชนมีการ
หาโดยรวมกลุ่มไปในเวลากลางคืน รวมกลุ่มกันไปหาในภูเขาใกล้หมู่บ้าน (ภูพานคำ) และเขต
จังหวัดใกล้เคียง เช่น อำเภอโน้โสม จังหวัดอุตรดิตถ์ จังหวัดสุรินทร์ กลุ่มที่มารับซื้อจากจังหวัด

ขอนแก่น บ้านหนองตาไก่ บ้านดง บ้านนา อำเภออุบลรัตน์ กลุ่มที่รับชื่อจะซื้อเฉพาะตัวที่ สมบูรณ์ หางไม่ตกไม่ขาด ตัวเล็กตัวกลาง, ขนาดกลาง 3 ตัว 10 บาท , ขนาดใหญ่ตัวละ 10 บาท มีการใช้ยากระตุนไม่ให้ง่วงเพราะต้องทำงานในตอนกลางคืนและทำงานโดยไม่เห็นน้อย เช่นยาอี ทัมใจ กาแฟ ยาบ้า ปัจจุบันมีการหาบ้างเล็กน้อย

5) เลือยไม้ ปี2524-2527 มีการตัดไม้เปลี่ยนปี ของคนในชุมชนมาก โดยตัดรับจ้างคิดค่าแรง 2.50บาท แล้วแต่ความสามารถของแต่ละคนในช่วงระยะเวลาหนึ่นมีการใช้ยาอี เม็ดละ 1 บาท และยาทัมใจเบอร์ 5 หลังจากปี พ.ศ 2527 เป็นต้นมา มีการเข้ามาริหารของสวนป่าโสกแต่ ทำให้อาชีพเลือยไม้ต้องหยุดการตัดเปลี่ยนปี แต่ยังมีการลักลอบตัดอยู่บ้าง แต่ไม่มากเหมือนในอดีต

6) เพาถ่าน เป็นอาชีพที่มีมาตั้งเดิมเนื่องจากเป็นหมู่บ้านที่อยู่ใกล้กับภูเขา (ภูพานคำ) ปี 2529-2530 มีการผ่าถ่านเป็นจำนวนมาก เนื่องจากมีความต้องการมาก ของนายทุนจากจังหวัด ขอนแก่นเพื่อป้อนเข้าโรงงานน้ำปลาทู, โรงงานน้ำปลา, โรงงานผลิตอาหารรายนต์ ปัจจุบันมีการเพาอยู่บ้างแต่เมื่อจำนวนน้อย เนื่องจากมีการเข้มงวดจากการเจ้าหน้าที่ป่าไม้

7) รับจ้าง nokpakkagetr ปี2544 ออกไปทำงานโรงงานมาก ปัจจุบันมีการออกไปทำงานทั้งในต่างจังหวัดและในจังหวัด การออกไปทำงานนอกชุมชนมีส่วนที่นำยาเสพติดเข้ามาสู่ชุมชนเป็นการนำมายังช่วงที่มีการกลับมาเยี่ยมบ้านในช่วงเทศกาลต่างๆ

รายได้ของหมู่บ้าน

รายได้โดยเฉลี่ย 10,000 บาท ต่อหลังคาเรือน ต่อปี

ภาวะหนี้สิน

ชาวบ้านบ้านโนนสะอาดเป็นหนี้ทุกหลังคาเรือน แหล่งกู้ยืมของชาวบ้าน ได้แก่

- 1) หนี้ ร ก ส. โดยประมาณการเป็นหนี้ 60,000 บาทต่อครอบครัวในกรณีที่ไม่มีหลักทรัพย์ค้ำประกัน หากมีหลักทรัพย์ค้ำประกันจะมากกว่า 60,000 บาท ขึ้นไป
- 2) หนี้กองทุน 1 ล้านบาท จำนวน 91 หลังคาเรือน หลังคาละไม่เกิน 20,000 บาท
- 3) หนี้กองทุน กขคจ.(โครงการแก้ไขปัญหาความยากจน) 136 หลังคาเรือน เป็นคนที่มีรายได้เฉลี่ยต่ำกว่า 15,000 บาท ต่อปี
- 4) หนี้สหกรณ์การเกษตร อ.บ้านฝาง เป็นหนี้จำนวน 10 ครอบครัว ครอบครัวละ 50,000-60,000 บาท

ตารางเปรียบเทียบอาชีพของชาวบ้านบ้านโนนสะอาด ข้อมูลปี พ.ศ.2524-2546

อดีต ปี 2524-2539	ปัจจุบัน ปี 2540-2546
เลือยไม้	ปลูกอ้อย
เผาถ่าน	ทำงาน
ปลูกมัน	ปลูกมะเขือเทศ(ขายเมล็ด)
ปลูกปอ	หาตຸກແກ
ปลูกอ้อย	รับจำนำ
ปลูกมะเขือเทศ	ปลูกพริก(ขายเมล็ด)
ทำงาน	ปลูกแตง(ขายเมล็ด,ขายผล)
หาตຸກແກ(ໄຕ້ກັບແກ້)	ค้าขาย
รับจำนำ	

4. สภาพสังคม และวัฒนธรรม

บทบาทของครอบครัวในการอบรมเด็กดูบุตรหลาน

ในอดีตพ่อแม่จะเป็นผู้เลี้ยงดูบุตรเอง เป็นการเลี้ยงดูแบบวิถีธรรมชาติ เด็กจะได้สัมผัสและคุ้นเคยกับธรรมชาติตั้งแต่เด็กๆ เมื่อพ่อแม่ออกไปทำไร่ทำงานก็มักจะนำเด็กไปด้วย ทำให้มีการสัมผัส คลุกคลีกับอย่างใกล้ชิด หลังจากเสร็จภาระกิจการงานแล้ว ทุกคนจะร่วมรับประทานอาหารเย็นพร้อมกัน พ่อแม่ปูย่าตายายก็จะใช้เวลาในระหว่างรับประทานอาหารนี้เองในการอบรมสั่งสอนลูกหลานให้เป็นคน เป็นคนดี รู้จักช่วยเหลือแบ่งเบาภาระครอบครัวตามแต่วัยของตนจะทำได้ และรู้จักช่วยเหลืองานบุญประจำตามคุณกาล

ปัจจุบัน เนื่องจากสภาวะทางเศรษฐกิจ พ่อแม่ต้องออกไปทำงานต่างถิ่น เพื่อหารายได้มาจุนเจือครอบครัวและเป็นค่าใช้จ่ายในการศึกษาเล่าเรียนของลูก ทำให้ไม่มีเวลาในการอบรมเด็กดูบุตรด้วยตนเอง ผู้ที่เข้ามารับภาระตรงนี้ ก็คือ ปูย่าตายาย เด็กที่จบการศึกษาภาคบังคับแล้วบางส่วนที่มีฐานะครอบครัวยากจน พ่อแม่จะให้เด็กไปทำงานต่างจังหวัด ทำให้พ่อแม่ลูก ไม่ได้อยู่ด้วยกันอย่างพร้อมหน้า โอกาสในการให้การอบรมสั่งสอนหรือให้คำปรึกษาค่อนข้างมีน้อย เมื่อเด็กมีปัญหาที่ไม่สามารถปรึกษาใครได้ อาจหาทางออกโดยการพึ่งพาญาติพี่น้อง

จากบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ทำให้ครอบครัวไม่มีเวลาในการอบรม เลี้ยงดูบุตรหลานของตนเองมากเท่าสมัยก่อน เนื่องจากผู้ปกครองมีโอกาสได้สัมผัสได้ดูแลเด็กมีน้อยอยู่แล้ว และเด็กเองเข้ามารับการศึกษาในเมือง ได้รับอิทธิพลทางด้านความคิด ความเชื่อ ทำให้เด็กไม่เชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ ผู้ใหญ่ในครอบครัวทำที่ควร

กลุ่มนามสกุลในหมู่บ้าน

กลุ่มแสงลา เป็นกลุ่มนามสกุลที่มีจำนวนมากที่สุดในหมู่บ้านและเป็นกลุ่มนามสกุลหลักที่อยู่คู่ม้ากับการตั้งหมู่บ้าน เดิมเป็นคนที่มีพื้นเพมาจากบ้านแจ้ง อำเภอโกรสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม คนในกลุ่มนามสกุลแสงลาโดยส่วนมากมีความสัมพันธ์ทางเครือญาติกับกลุ่มนามสกุลวิลัยราษฎร อุปัวนตี ลานบุตร ทำให้ความเป็นพื้นเมืองทางสายสัมพันธ์มีมากเกิน ครึ่งหมู่บ้าน

กลุ่มตระกูลในหมู่บ้าน ในนี้จะมีการอพยพมาจากการอาชญากรรม อำเภอโกรสุมและอำเภอปรือจังหวัดมหาสารคามเป็นหลัก เดิมในชุมชนโดยรวมจะมีการแต่งงานกันระหว่างกลุ่มตระกูลต่างๆ ที่มีในหมู่บ้าน วนเวียนอยู่ไม่กี่ตระกูล ระยะหลังมีการเข้ามาปะปนของตระกูลนามสกุลอื่นที่มาเป็นลูกเชย และลูกสะไภ้

คณะกรรมการและกลุ่มต่างๆ ในหมู่บ้าน

1) คณะกรรมการหมู่บ้าน เป็นกรรมการชุดใหญ่ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อช่วยเหลืองานราชการตามหนังสือสั่งการจากอำเภอ คณะกรรมการประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้านเป็นประธาน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน เป็นรองประธาน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (อ.บ.ต.) กรรมการฝ่ายต่างๆ ประธานประชาคมคุณ และหัวหน้าหัวหน้าคุณ ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 คุณ กรรมการชุดนี้มีอำนาจในการปกครองหมู่บ้าน โดยมีผู้อวุโสเป็นกลุ่มที่ปรึกษา

2) คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ดำเนินการเรื่องกองทุนหมู่บ้านละ 1,000,000 บาท เป็นหลัก มีหน้าที่ในการ ตั้งกฎระเบียบการกู้ยืม การปล่อยเงินกู้ และการติดตามผล มีประธานองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งเป็นสมาชิก อบต. เป็นประธานคณะกรรมการ

3) กลุ่ม อสม. เป็นตัวแทนของสถานีอนามัยในการรณรงค์ และเฝ้าระวังเรื่องสุขภาพ

4) กลุ่ม กบจ. (กลุ่มเงิน โครงการแก้ไขปัญหาความยากจน).

5) กลุ่มตัดเย็บเสื้อผ้า

6) กลุ่มปั้ยต่างๆ เช่น ปั้ยสตรี ปั้ย กนช. กลุ่มปั้ย อบต. กลุ่มปั้ย อสม.

7) กลุ่มเยาวชน

ในอดีตเยาวชนมีการรวมตัวกันอย่างธรรมชาติ เรียกว่า กลุ่มคนหนุ่มสาว ใช้วัดเป็นสถานที่ในการพบปะ ประชุมหารือกัน ในการทำกิจกรรมต่าง มีการเลือกหัวหน้ากลุ่ม ซึ่งส่วนใหญ่จะเลือกคนโสดมีอายุโสดที่สุด เคยบวชพระมาก่อน และเป็นคนที่สามารถควบคุมกลุ่มหนุ่มสาวได้ ได้รับการยอมรับจากกลุ่มหนุ่มสาวในหมู่บ้าน เมื่อหัวหน้ากลุ่มแต่งงานก็จะมีการคัดเลือกคนใหม่เข้ามาแทน การรวมตัวกันของหนุ่มสาวในอดีตค่อนข้างหนีบวนแน่น เนื่องจากหลังจบการศึกษาแล้วไม่ได้ไปทำงานต่างถิ่น ทุกคนทำงาน ทำการเกษตรอยู่ในหมู่บ้านของตนเอง เมื่อมีงานหมู่บ้าน งานวัด หรือเทศบาลต่างๆ จะมีบทบาทสำคัญในการช่วยงาน เป็นกำลังสำคัญของหมู่บ้าน

ปัจจุบันกลุ่มหนุ่มสาวถูกเรียกว่ากลุ่มเยาวชน นอกรากชื่อเรียกที่เปลี่ยนแปลงไปแล้ว พฤติกรรมของกลุ่มนี้เปลี่ยนแปลงไปด้วย บทบาทของกลุ่มเยาวชนในหมู่บ้านลดลงมากจากอดีต เนื่องจากสภาพสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมเปลี่ยนแปลงไป

ปัจจัยที่ทำให้กลุ่มเยาวชนเกิดการเปลี่ยนแปลงได้แก่

- 1) สภาพเศรษฐกิจ ทำให้ต้องเปลี่ยนฐานอาชีพจากเกษตรกรรมเป็นอาชีพนอกเกษตรกรรม มีการอพยพแรงงานหนุ่มสาวไปประกอบอาชีพต่างถิ่น
- 2) ค่านิยมในการศึกษาต่อ พ่อแม่เชื่อว่าเมื่อลูกได้เรียนในระดับที่สูงขึ้นไปจะมีงานทำที่สามารถกว่าการทำการเกษตร หรือรับจ้างแบบตอน ทำให้มีค่านิยมในการส่งลูกเข้าไปเรียนต่อในเมือง เวลาหรือโอกาสที่อยู่ในชุมชนลดลง ทั้งยังไปรับอาชีวัฒนธรรมความคิด ความเชื่อ แบบใหม่ๆ เข้ามาด้วย

ทั้ง 2 ปัจจัยนี้เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความคิด ความเชื่อ ของเด็กเยาวชนในหมู่บ้าน ความเคราะห์ในวัฒนธรรมประเพณี ความคิด ความเชื่อ ที่มีมาแต่สมัยปู่ย่าตายาด มีวัฒนธรรมการแต่งกาย การใช้เทคโนโลยีทันสมัย หรือวัฒนธรรมล้วงของต่างๆ รวมทั้งยาเสพติด เข้ามาแทนที่

นอกจากนี้แล้วการรวมกลุ่มกัน จากเดิมใช้กลไกหมู่บ้าน ผ่านงานต่างๆ ของหมู่บ้าน เช่น บุญประเพณี การพัฒนาหมู่บ้าน การทำสาธารณประโยชน์ การควบคุมพฤติกรรมของกลุ่มเยาวชน ในปัจจุบันมีการรวมตัวกันรูปแบบใหม่ กลุ่มเยาวชนไม่มีบทบาททางสังคม วัฒนธรรมประเพณี เป็นการรวมกลุ่มแบบหลวม เลพะเพื่อนสนิท หรือ กลุ่มมีความสนใจ ความต้องการเหมือนกัน เช่น กลุ่มเล่นดนตรี กลุ่มเล่นกีฬา กลุ่มคุณธรรม กลุ่มเด็กและกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

จากพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้เยาวชน บางครั้งทำให้กลุ่มผู้ใหญ่มองว่าเป็นกลุ่มที่ ทำให้เกิดปัญหาในชุมชน ไม่ทำกิจกรรมที่เป็นสาธารณประโยชน์แก่ชุมชน เช่นเดิม มีการม้วนสูบดื่มเหล้า ขับรถเสียงดัง ไม่ได้ขอความร่วมมือให้เยาวชนทำกิจกรรมใดๆ เนื่องจากเยาวชนต้องเรียนหนังสือ

การศึกษา

ส่วนใหญ่ชาวบ้านบ้านโน้นจะอดสามารถอ่านออกเขียนได้ จงการศึกษาในระดับประถมศึกษาเป็นส่วนใหญ่ ลูกหลานเยาวชนในปัจจุบัน ได้เข้าเรียนในระดับต่างๆ ดังนี้

การศึกษาภาคบังคับ คือตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนต้นเข้าเรียนร่วมกับโรงเรียนบ้านหนองเชียงชัย หลังจบการศึกษาภาคบังคับแล้วมีบางส่วนศึกษาต่อ บางส่วนออกไปทำงาน ส่วนที่ศึกษาต่อจะเข้าเรียนในสถาบันต่างๆ ที่อยู่ในตัวจังหวัด

จะเห็นว่าสถาบันการศึกษาที่เยาวชนเข้าเรียนหลังจากการศึกษาภาคบังคับแล้ว เป็นสถาบันการศึกษาที่อยู่ในตัวจังหวัด บางคนต้องอยู่หอพัก บางคนเดินทางไป-กลับ ทำภาระทางสภาร

แวดล้อมและสังคมเมืองทำให้เยาวชนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เช่น การแต่งกาย การขับรถ ทักษะ นักติดความคิด ความเชื่อ รวมถึงพฤติกรรมการใช้ยาเสพติดในบางรายด้วย

สุขภาพ

สถานพยาบาลที่ชาวบ้านบ้านโนนสะอาดไปใช้บริการ ได้แก่ สถานีอนามัยตำบลหนองเชียงชู สถานีอนามัยบ้านโคงงาน โรงพยาบาลอำเภอบ้านฝาง โรงพยาบาลอำเภอคลรัตน์ โรงพยาบาลศรีนครินทร์

นอกจากการรักษาพยาบาลชาวบ้านแล้ว สถานบริการด้านสุขภาพ คือ สถานีอนามัยร่วมกับทางอำเภอบ้านฝางในนามของหน่วยบริการเคลื่อนที่ หรือชุดปฏิบัติการตำบล เข้าไปดำเนินกิจกรรมด้านสุขภาพในหมู่บ้าน เช่น การอบรมชุมชนเข้มแข็ง การตรวจปัสสาวะ

วัฒนธรรม ประเพณี และความเชื่อ

ประเพณีและเทศกาลที่สำคัญ

- ปีใหม่ เดือนมกราคม
- ส่งgranต์ เดือนเมษายน
- บุญบั้งไฟ เดือนมิถุนายน
- เข้าพรรษาเดือนกรกฎาคม
- ออกรพรรษาเดือนตุลาคม

ในช่วงเทศกาลและประเพณีที่สำคัญขึ้นต้น ชาวบ้านที่ไปทำงานต่างจังหวัด จะกลับมาร่วมทำบุญประเพณี และกลับมาเยี่ยมพ่อแม่ ลูกหลาน เพื่อนฝูงในบารายจะนำยาเสพติดกลับมาในช่วงนี้ด้วยเฉพาะเทศกาลปีใหม่ และสงกรานต์

ความเชื่อ

ความเชื่อที่ยังคงเหลืออยู่ในหมู่บ้าน ได้แก่

ความเชื่อที่เกี่ยวกับวิถีชีวิต

- ความเชื่อเรื่องดอนปู่ตา มีการบนบานศาลกล่าว โดยการทำพิธีการผ่านตาเจี้า
- เรื่องการทำบุญยอดน้ำที่เขตตำบลโคงงาน อำเภอบ้านฝาง

ความเชื่อกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

ภูมิปัญญาในชุมชนด้านต่าง ๆ

การจัดสถาน

การแสดงพื้นบ้าน (หมอดำ)

หนอนวดแผนโบราณ

หมอยารมณ์

หมอยาสมุนไพร

ปัญหาความขัดแย้งภายในชุมชน

ความสัมพันธ์ในแต่ละกลุ่มตระกูลที่ผ่านมาจากการดึงดูดมีความขัดแย้ง หลังจากที่มีการสนับสนุนงานพัฒนาจากองค์กรนานาชาติเพื่อร่วมกันพัฒนา หรือในชื่อที่ชาวบ้านเรียกเป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไปว่า เด็กสากล ในปี พ.ศ. 2527 ช่วงระยะที่มีการสนับสนุนของเด็กสากลก็ปรากฏว่ามีปัญหาความขัดแย้งอยู่บ้าง มีการฟ้องร้องดำเนินคดีกับกลุ่มนบุคคลที่ทำให้เกิดความเสียหายกับเงินกองทุนของเด็กสากล หลังจากที่องค์กรนานาชาติได้ถอนตัวออกจากชุมชนกองทุนต่างๆ ได้สูญหายไปหมด คนในชุมชนเกิดความขัดแย้งเพิ่มขึ้นแบ่งเป็นกลุ่มอย่างชัดเจนระหว่างกลุ่มที่ต้องการพัฒนา กับกลุ่มที่ต้องการแสวงหาผลประโยชน์จากกองทุนที่เข้ามาโดยการไม่ส่งทุนที่ต้องหมุนเวียนการทุจริตในการบริหารกลุ่มกองทุนต่างๆ นอกรากความขัดแย้งในเรื่องกองทุนของเด็กสากลยังมีปัญหาอื่นคือ ช่วงระยะปี พ.ศ.2538-2542 ที่มีการระบาดของยาเสพติดประเภทยาบ้ากกลุ่มที่เป็นผู้ค้าในชุมชนได้มีการขัดแย้งในการแบ่งผลประโยชน์ หลังจากที่มีการปราบปรามจากทางราชการทำให้ยาเสพติดลดลง กลุ่มที่เคยเป็นผู้ค้ายาเสพติดและมีรายได้ส่วนเกินกับยาเสพติดได้เข้ามามีบทบาทในการเป็นฝ่ายปกครองในชุมชนและฝ่ายบริหารในอบต. ทำให้เกิดการแบ่งความสัมพันธ์ในประสานในการทำงานให้ชุมชน ประกอบกับการเกิดการแบ่งแยกวัดในชุมชน ซึ่งในหนึ่งบ้านมีวัดอยู่ 2 วัด คือวัดบ้านกับวัดป่ามีการเข้าวัดของคริสต์นิกาย วัดไม่สามารถเป็นศูนย์รวมทางด้านจิตใจของชุมชน การรวมตัวของคนในชุมชนจะเป็นการรวมในเรื่องผลประโยชน์เป็นหลัก ในส่วนของครุฑ์อยู่ในชุมชนนี้ มีปัญหาขัดแย้งกับกลุ่มที่เคยทำงานร่วมกับเด็กสากลเรื่องการทุจริตเงินกองทุนทำให้ไม่มีบทบาทอะไรในชุมชน

จากการศึกษาพบว่าชุมชนไม่มีความสามัคคีมีการแบ่งเป็นกลุ่มตามความสัมพันธ์ทางเครือญาติ ผู้นำชุมชนผู้ใหญ่บ้านไม่ถูกกับอบต. มีการร้องเรียนกับต่อต่อเวลา ครุฑ์ไม่ถูกกับคนในชุมชนที่เป็นคนทำงานเด็กสากลมาก่อน วัดทั้ง 2 วัดแบ่งความนับถือตามเครือญาติ วัดที่อยู่ในชุมชนไม่ค่อยถูกกับคนในชุมชน เพราะหลวงพ่อเป็นพระที่พูดตรงๆ ทำให้ไม่ค่อยมีคนเข้าวัด แต่เวลาที่มีการแผ่นดินไหวรับทำบุญก็ยังได้รับความร่วมมือกับคนในชุมชน

บ้านโสกແຕ່ หมู่ที่ 7, 8 ตำบลป่าหวยนั่ง อําเภอบ้านฝาง

ประวัติหมู่บ้านโสกແຕ່

ในปี 2439 นายขุนศรี และนายต่อง เกื้อสาวดี ได้อพยพพาลูกหลานหลายครอบครัวมา จากหมู่บ้านเจี้ยว ต.สาวดี อ.เมือง จ.ขอนแก่น เพื่อหนีไข้ทรพิษ(โรคฟิตาด) มาสร้างบ้านเรือนใน บริเวณบ้านโสกແຕ່ปัจจุบัน โดยนายต่อง หรือพرانต่อง ออกค่าสัตว์ แล้วเห็นทำเลพื้นที่เหมาะสมแก่ การตั้งหมู่บ้าน จึงเลือกบริเวณดังกล่าวเป็นที่ตั้งหมู่บ้านแห่งใหม่ สาเหตุตั้งชื่อหมู่บ้านว่าบ้านโสก ແຕ່ เพราะในบริเวณหมู่บ้านมีต้นແຕ່ขึ้นเป็นจำนวนมาก

ปี 2443 ทางราชการ ได้ออกมาตั้งผู้ใหญ่บ้านเป็นครั้งแรก โดยนายบัว สิงห์สูโต ได้รับเลือก ให้เป็นผู้ใหญ่บ้านคนแรกของบ้านโสกແຕ່ ในปัจจุบันบ้านโสกແຕ່ถูกแยกเป็น 2 หมู่ คือ หมู่ที่ 7 และ หมู่ที่ 8 นายศรีเนลา นาพลับ เป็นผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 7 ตั้งแต่ปี 2546-ปัจจุบัน ส่วนหมู่ที่ 8 ผู้ใหญ่บ้าน คนปัจจุบัน คือ นายสำราวย แสงศรีเมือง เป็นผู้ใหญ่บ้านตั้งแต่ปี 2541-2546 จากข้อมูลการคำร่าง ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน ทำให้ทราบว่ามีการสืบทอดการคำร่างตำแหน่งตามสายตระกูลด้วย ตั้งแต่อีต จนถึงปัจจุบัน สมาชิกจากตระกูลวิลัยปานถูกเลือกให้ดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านถึง 5 คน ด้วยกัน

ที่ตั้งอาณาเขต

ทิศเหนือ	มีอาณาเขตติดกับบ้านโคงสูง ตำบลโคงสูง อําเภอบุรพัตน์ จังหวัดขอนแก่น
ทิศตะวันออก	มีอาณาเขตติดกับบ้านหนองกุงน้อย ตำบลบ้านค้อ อําเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
ทิศตะวันตก	มีอาณาเขตติดกับเทือกเขาภูพาน
ทิศใต้	มีอาณาเขตติดกับบ้านหนองเชียงชัย ตำบลป่าหวยนั่ง อําเภอบ้านฝาง

1. สภาพทางกายภาพ

ขนาดของประชากร

จำนวนประชากร หมู่ที่ 7 มีประชากร 787 คน หมู่ที่ 8 มีประชากร 905 คน รวมจำนวน 1,692 คน จำนวนหลังคาเรือน หมู่ที่ 7 มีจำนวน 177 หลังคาเรือน หมู่ที่ 8 มีจำนวน 185 หลังคาเรือน รวม 362 หลังคาเรือน

แหล่งน้ำ

1) ลำห้วยยาง มากจากเทือกเขาภูพาน ทางทิศตะวันตกของหมู่บ้าน ผ่านบ้านโสกແಡ້ແລ້ວ ไหลไปลงลำน้ำพอง มีน้ำตลอดปี ชาวบ้านใช้ในการทำการเกษตรและหาปลา

2) ลำห้วยศรีธรรมมา ใหม่มาจากการเทือกเขาภูพานແລ້ວมาร่วมกับลำห้วยยางที่ผ่านพื้นที่บ้านโสกແດ້ ปัจจุบันมีการขุดทำฝายกันลำน้ำ มีน้ำตลอดปี ชาวบ้านใช้ในการทำการเกษตรและหาปลาเช่นกัน

3) สะพานองโสกແຕ້ อยู่ทางทิศใต้ของหมู่บ้านติดกับอาณาเขตของโรงเรียน มีการทำฝายกันแบ่งเป็น 2 ส่วน ส่วนบนกันท่าน้ำประปาหมู่บ้าน มีพื้นที่ประมาณ 20 ไร่ ห้ามลงจับปลา ห้ามลง เช่น วัวควาย ฝาฝืนปรับ 500 บาท โดยเฉลี่ยน้ำลึกประมาณ 4 เมตร ส่วนล่างมีเนื้อที่ประมาณ 15 ไร่ ลึกประมาณ 4 เมตร มีการให้ลงจับปลาในช่วงเดือนมีนาคม

4) ฝายตาโหล อยู่ทางทิศตะวันออกของหมู่บ้าน อยู่ในบริเวณโคลคตาโหลที่ทำเลหมู่บ้านมีความลึกประมาณ 3 เมตร หากเป็นช่วงฤดูฝนจะลึกประมาณ 6 เมตร สามารถใช้ในการเกษตรปลูกพืชในช่วงฤดูแล้งได้

5) สะพานอกกิจ อยู่ทางทิศตะวันตกของหมู่บ้านลึก 3 เมตร มีอาณาเขตเนื้อที่ประมาณ 37 ไร่ มีการใช้ประโยชน์ในการอุปโภคบริโภคทำการเกษตร

ทรัพยากรป่าไม้

1) ป่าดงมัน อยู่ทางทิศตะวันตกของหมู่บ้าน เป็นพื้นที่ทำเล ติดเทือกเขาภูพานเขตป่าสงวน มีเนื้อที่โดยประมาณ 480 ไร่ มีการใช้ประโยชน์โดยเก็บของป่า หาพื้น และเลี้ยงสัตว์

2) โคลคตาโหล อยู่ทางทิศตะวันออกของหมู่บ้านมีอาณาเขตโดยประมาณ 400 ไร่ ภายในบริเวณโคลคตาโหลจะมีวัดป่า และฝายโหล การใช้ประโยชน์นอกจากจะมีการทำพื้น เลี้ยงสัตว์ และหางของป่าแล้ว จะเห็นว่าโคลคตาโหลยังเป็นศาสนสถาน และมีแหล่งน้ำสำหรับทำการเกษตรในบริเวณใกล้เคียงด้วย

สาธารณูปโภค

1) ประปาหมู่บ้าน ตั้งอยู่ที่โรงเรียนบ้านโสกແຕ້ สร้างเมื่อปี 2539 โดยกรมทรัพยากรธรรมี มีการถังหม้อและไครทุกๆ 1 ปี เพราะน้ำผิวดินจับตะกอน อัตราค่าน้ำหน่วยละ 5 บาท ชาวบ้านจะจ่ายทั้งค่าน้ำและค่าซ่อมแซม โดยเป็นค่าน้ำเฉลี่ย ครัวเรือนละ 50-100 บาท

2) ไฟฟ้าเข้ามาเมื่อปี 2521 การเก็บค่าไฟ หมู่บ้านจะมีกองทุนค่าประปาซึ่งเก็บจากคนในหมู่บ้าน เหลือจากการหักค่าสาธารณูปโภค ค่าคลอรีน จ่ายค่าไฟซึ่งทางอำเภอจะส่งเจ้าหน้าที่มาเก็บเงินโดยชาวบ้านหมู่ 7,8 จะจ่ายค่าไฟรวมกัน จำนวน 2,000-5,000 บาท

3) โทรศัพท์สาธารณะเข้ามาติดตั้งในหมู่บ้านเมื่อปี 2542

4) ถนนสร้างปี 2531-2532 โดย รพช.ร่วมกับชาวบ้านสร้าง เป็นถนนอิฐบล็อกตัวหนอน มีการปรับปรุงเมื่อปี 2536 โดย รพช. เนื่องจากถนนเกิดการชำรุด

ลำดับเวลาเหตุการณ์สำคัญในหมู่บ้าน

- 2526 เริ่มนิคมไปทำงานรับจ้างในเมือง เพื่อความจน
2533 มีไฟฟ้าใช้
2537 ชาวบ้านเริ่มทำไร่อ้อย
2538-2539 เริ่มนิการปลูกมะเขือ มีโรงงานปลูกแตงปลูกพริกขายเม็ด เช่น บริษัทเอ็มพี บริษัทสาгал บริษัทซิม อาชีพปลูกมะเขือทำรายได้ตั้ง 20,000-30,000 บาท
มีถนนตัดผ่านหมู่บ้าน
2539 ราคามันสำปะหลังเริ่มตก ชาวบ้านหันมาทำไร่อ้อย
2540 ผู้ใหญ่บ้านหนูที่ 8 ถูกกลอนยิง
มีสถานการณ์ยาบ้าเข้ามายากับพวกรักด้อຍ มีวิธีการเดพโดยใช้กระดาษเงินในช่องบุหรี่มวนกลม ๆ แล้วเอาไฟลงข้างใต้ เอาหลอดตัวหนึ่งไปสูดคน แบ่งคนละชาเดพเสร็จแล้วก็ขอน้อຍขึ้นรถ
โรงงานเย็บรองเท้า เย็บผ้าเข้ามา
การแพร่ระบาดของกัญชาซึ่งมีมาก เพราะไม่มีเงินซื้อยาบ้าเพราะราคาแพง
2541-2542 ยาบ้าแพร่ระบาดเป็นจำนวนมาก มีเด็กๆ โนยผ้าไหนามาขายตามบ้าน
2542 เริ่มนิการตั้งหัวหน้าคุ้ม มีบุบาทหน้าที่หากีบเงินบุญ ทำหน้าที่เรียกเงินช่วยเหลือผู้ใหญ่บ้าน
2543 ยาบ้าระบาดรุนแรง สำรวจมาตามจับ แต่ก็หาหลักฐานไม่ได้ ผู้เดพบางคนก็หลบหนีไป ผู้เดพจะรู้ว่าใครขายก็จะมีการตามซื้อกับคนไหน แต่จะไม่ขายอย่างโจรเงี้ยง ต้องเป็นคนที่รู้จัก และเคยซื้อยาบ้ากันเท่านั้น ส่วนใหญ่จะนำไปเดพเล่นเพื่อความสนุกสนาน ไม่ได้นำไปใช้สำหรับทำงานรับจ้างแต่อย่างใด บางคนเป็นวัยรุ่น บางคนมีครอบครัวแล้ว
2544 มีตำรวจเข้ามาสอดส่องพฤติกรรมของคนในหมู่บ้าน คนที่เดพหยุดเดพ แต่ยังไม่ได้เลิกเด็ขาด มีการคืบนำสาบานแต่่ว่าสถานการณ์ยาเดพติดในหมู่บ้านไม่ได้หมดไป เพียงแต่มีคนเดพยาบ้าเบาบางลง
2545 มีคนถูกแขวนคอ 1 คนมาจากบ้านอื่น
2546 มีคนถูกแขวนคอ 2 คน ผู้ชายผู้หญิงคู่กัน หลังจากมีการแขวน 2 ศพแล้ว มีอีกศพหนึ่งมาแขวนไว้แต่ไม่มีครสารใจ เป็นผู้หญิงอายุ 30 กว่าปี มีคนได้ยินเสียงร้องขอ

ความช่วยเหลือแต่ไม่มีครรชนใจ เวลาผ่านไปหลายวัน ศพส่งกลับเหมือน ผู้ใหญ่
บ้านจึงแจ้งไปทางเจ้าหน้าที่ตำรวจ
เด็กเยาวชนหมู่ที่ 8 ถูกจับข้อหาอย่างเกี่ยวกับยาเสพติดจำนวน 3 คน ทุกคนมีปัญหา
ในครอบครัว แต่เป็นคนมีฐานะพอสมควร บางคนเป็นญาติของเจ้าหน้าที่ตำรวจ
ในช่วงนี้ไม่มีคนกล้าเสพยาเสพติด เพราะการดำเนินนโยบายของภาครัฐ

2. สภาพทางเศรษฐกิจ

การอื้อครองที่ดิน

บ้านโสกแಡเมปืนที่ซึ่งรวมทั้งที่ดินทำการเกษตรโดยประมาณ 2,000 ไร่ ที่ดินส่วนใหญ่ชาวบ้านมีเอกสารสิทธิ์ การอื้อครองที่ดิน ประเภทที่ดินที่เป็นเอกสารสิทธิ์ น.ส. 3 มี 10 ครัวเรือน นอกนั้นที่ดินเป็นโฉนด

ชาวบ้านที่มีที่ดินมากที่สุด มีที่ดินประมาณ 400 ไร่ แต่ได้แบ่งให้บุตร-หลาน คนละ 40-50 ไร่ ซึ่งในขณะที่คนส่วนใหญ่มีที่ดินเฉลี่ยคนละ 50-100 ไร่

ชาวบ้านที่ไม่มีที่ดินมีทั้งหมด 9 ครัวเรือน สาเหตุที่ทำให้ชาวบ้านไม่มีที่ดิน คือ ย้ายมาจากการแหน่งอื่น ขายไปเพื่อความยากจน เล่นการพนัน ชาวบ้านกลุ่มนี้จะเช่าที่ดินคนอื่นทำ การเกษตร จะจ่ายค่าเช่าโดยการแบ่งผลผลิตที่ได้กับเจ้าของที่ดินคนละครึ่ง เจ้าของที่ดินจะเป็นผู้ออกออกค่าใช้จ่ายเรื่องปุ๋ยให้ด้วย

การประกอบอาชีพ

ชาวบ้านบ้านโสกแಡมีการประกอบอาชีพหลากหลาย โดยแบ่งออกตามลักษณะการประกอบอาชีพได้ดังนี้

อาชีพภาคเกษตรกรรม

ชาวบ้านที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมจะทำการเพาะปลูกพืชตามฤดูกาล และมีการจ้างงานในการเพาะปลูกพืชแต่ละชนิด ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) ข้าว ชาวบ้านปลูกข้าวเป็นพืชหลัก โดยปลูกข้าวเหนียวร้อยละ 98 พันธุ์ กษ.6 เป็นส่วนใหญ่ และมีการปลูกข้าวเจ้าพันธุ์หอมมะลิร้อยละ 2 พื้นที่ปลูกข้าวเป็นอาหารบริโภครอบหมู่บ้าน ขั้นตอนการปลูกข้าว จะตกคล้าประมาณเดือน มิถุนายน ซึ่งในช่วงนี้จะมีการรับจ้างดำเนินงานละ 100 บาท ถ้าดำเนินไป 150 บาท ถ้าดำเนินไป นอกจากนี้พบว่าชาวนามีรถไถเดินตามทุกวันเรื่อง รวมคิดค่าจ้างไถชุดและไถราดแบบเหมาร่วมวันละ 400 บาท รถนาดข้าวในหมู่บ้านมี 1 คัน โดยคิดค่าบริการเป็น การจ้างรถสอบข้าวคือ นวดข้าว 100 กระสอบให้เจ้าของรถนาดข้าว 4 กระสอบ ส่วนในเรื่องปุ๋ย ชาวบ้านใช้ปุ๋ย มากโดยเฉพาะในบริเวณ ใช้ปุ๋ย ตราช้าบิน ตราหัววัวคัน ไถ 3-4 ถุงต่อ 5-6 ไร่ ซึ่งปุ๋ยสูตรที่ใช้ได้แก่ สูตร 16-16-8 และ 16-8-8 ใช้เพื่อเร่งการเติบโต ในช่วง

ปักดำใหม่ ๆ และช่วงก่อนข้าวจะตั้งห้อง 1 เดือน ราคาถุงละ 370 บาท ตลาดปูยที่ชาวบ้านซื้อมากคือ ตลาด อตก. ปัญหาข้าวที่สำคัญ ได้แก่ ข้าวไม่มีเมล็ด เมล็ดลีบ ข้างแล้งครองวง

ผลผลิตและการตลาด ผลผลิตข้าวในพื้นที่เดินที่เป็นดินร่วนปนทราย ผลผลิตข้าวได้ประมาณ 40 ถั่งต่อ 1 ไร่ และในพื้นที่ที่เป็นดินทราย ผลผลิตข้าวไม่ค่อยได้ ซึ่งตลาดที่ชาวบ้านนำข้าวไปขายส่วนใหญ่ก็คือ อตก. ค่าขนส่งกระสอบละ 5 บาท

2) อ้อย การปลูกอ้อยเริ่มขึ้นเมื่อ ปี พ.ศ. 2536-3537 เนื่องจากการปลูกปอและมันแต่ขาดทุนเพราะราคามันและปอตกต่ำ ในปัจจุบันชาวบ้านหมู่บ้านโสกແຕ່ปลูกอ้อยอยู่ประมาณร้อยละ 80 ซึ่งส่วนใหญ่ชาวบ้านมีพื้นที่ปลูกอ้อยบริเวณ ทิศตะวันตกและทิศตะวันออก ซึ่งในหมู่บ้านมีผู้ได้โควตาอ้อย ทุกราย ผลดีของโควตาอ้อย ก็คือ ทำให้ผู้มีโควตาได้รับเงินเต็มเม็ดเต็มหน่วย ค่าจ้างแรงงานปลูกอ้อย คิดวันละ 120 บาท จ้างคนอ้อยขึ้นรถตันละ 50 บาท และจ้างม้าหarnya ด้วยกันเมื่อคิโซน การปลูกอ้อยจะปลูก 2 รอบ ก็คือ ปลูกอ้อยเดือน พฤษภาคม- พฤษภาคม และปลูกช่วง 2 เดือนมิถุนายน - กรกฎาคม ตลาดอ้อยจะนำไปขายที่ อ.หนองเรือ และ โรงพยาบาล ราคาประมาณตันละ 480 บาท ค่าขนส่งไปขายตันละ 120 บาท ปัญหาการปลูกอ้อย ก็คือ ต้นทุนในการผลิตสูง ราคาอ้อยตกต่ำ

สาเหตุที่มีการปลูกอ้อยมากเพราะอยู่ไก่กับแหล่งรับซื้อประกอบกับเป็นพืชเศรษฐกิจที่มีการรับประทานจากทางรัฐบาล การปลูกอ้อยเป็นส่วนทำให้มีการลดปริมาณการปลูกข้าว และทำให้มีการใช้ยาเสาร์ดิประเทยาบ้านในแรงงานอ้อยด้วย สาเหตุเพราะการทำไร่อ้อยเป็นงานที่ต้องใช้แรงงานคนเป็นหลักในการทำ เริ่มตั้งแต่การเตรียมพื้นที่การปลูกการด้ายหลัก การตัดการขึ้นอ้อย การขนส่งที่ต้องเร่งทำงานก่อนที่ทาง โรงงานรับซื้อจะทำการปิดหิน ทำให้มีการแพร่ระบาดของยาบ้าเข้าสู่แรงงานในการทำอ้อย โดยการนำของคนขับรถอ้อยหรือเจ้าของอ้อยจากโรงงานสู่แรงงานอ้อยและคนในชุมชน

3) ปอ มีชาวบ้านบางส่วนเท่านั้นที่ปลูกพืชชนิดนี้ ปอจะได้ขายกิโลกรัมละ 1 บาท ชาวบ้านจะนำไปขายให้กับโรงงานผลิตกระดาษที่ อำเภอหนอง

4) มันสำปะหลัง ขายกิโลกรัมละ 1 บาท ในช่วยที่ราคำสูง และขายกิโลกรัมละ 50 สตางค์ เมื่อราคามันตกต่ำ ตลาดอ้อยที่ อำเภอหนอง ขายให้กับโรงงาน ตามแต่โรงไฟฟ้าจะให้เงินมากเงินน้อย

ในอดีตเป็นพืชเศรษฐกิจที่มีการปลูกมากแต่ราคากลับมาปี 2546 คนในชุมชนเริ่มน้ำเสียในการหันกลับมาปลูกมันสาเหตุเพราะการปลูกอ้อยมีต้นทุนที่สูงในขณะที่การปลูกมันมีต้นทุนต่ำ และราคากองมันได้เพิ่มสูงขึ้นเพราะมีคนปลูกน้อยโดยการปลูกมันจะทำการปลูกควบกับการปลูกอ้อยแต่พื้นที่น้อยกว่า เพราะมันไม่มีการประกันราคากาจากทางรัฐบาล

5) การปลูกมะเขือ,เทศพริก,แคนตาลูป เป็นอาชีพใหม่ที่เข้ามาสู่ชุมชนโดยการนำเข้ามาของบริษัทเมล็ดพันธุ์ เป็นอาชีพที่สร้างรายได้ที่ดีแต่มีผลกระทบจากการใช้สารเคมีที่ต้องใช้ในการควบคุมศุภภาพผลผลิต

6) มะละกอ,ผักสวนครัว ปลูกบริเวณ ตามไร่ป่าيانา ปลูกเพื่อกิน

7) เกษตรแบบพอเพียง มีอยู่ 3-4 รายปลูกมันฝรั่ง มะนาว มะพัน กัญชาก คนทำดองมีบ่อสระอยู่ก่อนหน้านี้ บางรายปลูกไว้เพื่อกิน จนกระทั่งเหลือกิน แต่ยังไม่มีตลาดไว้เพื่อขาย เอาใส่รอดมากข่ายตามบ้าน ได้ 400-500 บาทต่อปี

8) ปลูกหม่อนเลี้ยงไนม เป็นอาชีพเดิมในอดีตแต่ในปัจจุบันมีการเข้ามาส่งเสริมทำเป็นกลุ่มนิยมการเข้ามารับซื้อของบริษัท เป็นการทำส่งขายสีน้ำเงินเป็นอาชีพที่ทำรายได้ให้กับกลุ่มแม่บ้านได้ตลอดทั้งปี

การเลี้ยงสัตว์

1) วัว มีประมาณ 80 ครัวเรือน 200 ตัว เลี้ยงคนละ 20-25 ตัว เลี้ยงไว้เพื่อกำไร,ขายส่วนใหญ่ตัวละ 15,000-20,000 บาทตัวและเสนอขาย เลี้ยงไว้เฉพาะทำเลเลี้ยงสัตว์ บริเวณตีนเขาสกแต่

2) ควาย เฉพาะหมู่ 8 มี 4 ราย มีความทั้งหมดประมาณ 40 ตัว ประมาณปี 2536 ขายความชำรุดได้ ขายในราคา 10,000-20,000 บาท

3) ไก่ ส่วนใหญ่เลี้ยงไว้กิน

4) หมู มีเลี้ยงอยู่ 2 ราย ไก่ตัวๆ โรงสีเนื่องจากใช้งบประมาณมาก ในการเลี้ยงหมู

อาชีพนอกภาคการเกษตร

1) อาชีพรับจ้างทั่วไป ได้แก่ รับจ้างตัดเย็บเสื้อผ้า,เย็บรองเท้า โรงงานบ้านทุ่ม ได้ค่าแรงวันละ 125 บาทเป็นอย่างต่ำ มีการทำงานในโรงงานที่อยู่ใกล้กับชุมชน ได้แก่ โรงงานกระดาษเป็นอาชีพที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับยาเสพติดมีการเลี้ยงชีวิตรากจากมีการฆ่าตัดตอน 1 รายเป็นเครื่องปฏิบัติในบ้านสกแต่ และมีบางส่วนที่ไปทำงานที่โรงงานทำรองเท้าที่บ้านทุ่ม ขอนแก่น งานโรงงานที่กรุงเทพและอยุธยา มีการไปทำงานที่ต่างประเทศ 1 ราย (ได้หัว)

อาชีพรับจ้างในหมู่บ้าน ได้แก่ การตัดเย็บเสื้อผ้า 3 ราย รับจ้างสร้างบ้าน 3-4 ราย

2) อาชีพค้าขาย

โดยส่วนมากกลุ่มคนที่ไปค้าขายในกรุงเทพและ บขส.ขอนแก่นจะเป็นกลุ่มที่ไปขายลาบ, ก้อย อาหารตามสั่ง โดยเฉพาะใน บขส.ขอนแก่นเป็นที่รู้จักของคนทั่วไปมีการขายเป็น 2 ช่วงคือกลางวันและกลางคืน มีการผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนในกลุ่มส่วนมากจะเป็นเครื่องปฏิบัติพื้นเมือง อีกกลุ่มที่มีอาชีพค้าขายคือกลุ่มขายสินค้าตามตลาดนัด การค้าขายในหมู่บ้านเป็นการขายของชำ ทำตลอดทั้งปี

3) นายชื่อยวัว ควย เป็นอาชีพที่ทำมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันเป็นการซื้อขายวัว ควยที่เน้นการซื้อขายไปเพื่อทำกำไรในระยะสั้น เป็นอาชีพที่ต้องเดินทางไปตามแหล่งตลาดนัด ที่จัดขึ้นในจังหวัดและต่างจังหวัด มีการพบประผู้คนมากมายและเป็นอาชีพหนึ่งที่มีส่วนในการนำยาเสพติดเข้าสู่ชุมชน

ภาระหนี้สิน

แหล่งเงินกู้ของชาวบ้านบ้านโสกແຕ່

1) ช.ก.ส. ชาวบ้านร้อยละ 70 เป็นหนี้ ช.ก.ส. ชาวบ้านจะกู้มมาเพื่อการเกษตร ส่วนใหญ่มีหนี้ในวงเงิน 50,000-60,000 บาทโดยกิจกรรมการกู้คือ คำประกันได้ 5 ปี ต่อสัญญา 1 ชุด คิดดอกเบี้ยร้อยละ 11 บาท ต่อปี ชาวบ้านมีหนี้สินกับช.ก.ส. ตั้งแต่ 15,000 บาท ถึง 20,000 บาท

2) ษหกรณ์ ชาวบ้านมีหนี้สินกับสหกรณร้อยละ 20

3) กองทุนเงินแสตน ถูกใจจำนวนน้อย 800-900 บาท เพื่อค่าเทอมลูก ไม่มีดอกเบี้ย ต้องชำระคืนภายใน 5 ปี

4) กองทุนเงินล้าน ให้กู้ในวงเงินไม่เกิน 15,000 บาท ส่วนใหญ่กู้เพื่อซื้อวัสดุอาหาร ส่งคืนปีต่อปี

ตารางเปรียบเทียบอาชีพในอดีตและปัจจุบัน

อาชีพเดิม	อาชีพใหม่ในปัจจุบัน
ตัดไม้, เลือยไม้	ทำนา
ปลูกฝ้าย	ทำไร่อ้อย
ปลูกปอ	ปลูกมะเขือเทศขายเมล็ด
ปลูกมัน	ปลูกพริกขายเมล็ด
ปลูกอ้อย	ปลูกแตง
นายชื่อยอ้อย (นายทุนอ้อย)	ปลูกแคนตาลูปขายเมล็ด
นายชื่อยวัวควย	ค้าขายอาหาร, ลาบ ก้อย ในกรุงเทพและในบขส.
ปลูกหม่อนเลียงใหม่	ขอนแก่น
ทำนา	รับราชการ
รับจำทั่วไป	ค้าขายเร่ตามงานตลาดนัด
	ทำงานโรงงานในกรุงเทพและโรงงานในขอนแก่น
	ปลูกมัน
	นายชื่อยวัว ควย
	นายชื่อยอ้อย
	รับจำทั่วไป

3. สังคมวัฒนธรรมชุมชน

ครอบครัวกับการเลี้ยงดูบุตร

การเลี้ยงดูลูกหลานในอดีตไม่ถือเป็นองค์การที่ทำให้ในหมู่บ้านชุมชนไม่ต้องซื้อขาย เด็กเล็กพ่อแม่จะเลี้ยงดูเองจนถึงวัยเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาเนื่องจากไม่มีการปิดสอนในระดับอนุบาล เวลาออกไปทำงานในไร่ในนาจะพาลูกไปเล่นอยู่บ้านเดิม กิจกรรมกับที่ตนเองทำงานอยู่ เมื่อลูกถึงวัยต้องเข้าโรงเรียน ลูกยังมีหน้าที่ช่วยเหลือพ่อแม่ทำงานที่สามารถทำได้ด้วย เช่น ต้อนรับ ความอุ่น ไปหาคนเมืองในตอนเช้า และตอนเย็นหลังเลิกเรียนกลับไปต้อนกลับบ้าน พ่อแม่มักจะใช้เวลาในช่วงรับประทานอาหารเย็นพูดคุยอบรมสั่งสอนบุตรหลาน พร้อมทั้งแบ่งหน้าที่รับผิดชอบสำหรับวันรุ่งขึ้นให้ลูกแต่ละคนปูย่า ตายาย พ่อแม่และพี่ๆ สามารถกว่ากันถ้าเดือนลูกหลานหรือน้องให้อัญญาที่ดี

ในปัจจุบันพ่อแม่มีเวลาค่อนข้างน้อยในการอบรมเด็กดูแล เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป พ่อแม่ต้องมีภาระในการหารายได้เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในครอบครัวที่เพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ บางคนต้องพยายามเพื่อไปรับจ้างต่างจังหวัด ทำให้ไม่ได้อยู่กันอย่างพร้อมหน้าทั้งครอบครัว ภาระหน้าที่ในการเลี้ยงดูบุตรจึงเป็นของปูย่า ตายาย ซึ่งมีอายุมากแล้ว ประกอบกับค่านิยมในการส่งลูกเรียนมากขึ้น ตั้งแต่ในวัยเด็กส่งลูกเข้าไปเรียนในเมืองแล้ว เพราะมีความเชื่อว่าโรงเรียนในหมู่บ้านไม่มีคุณภาพเท่าโรงเรียนในเมือง และเมื่อจบการศึกษาภาคบังคับแล้ว นิยมส่งลูกเรียนในระดับที่สูงขึ้น ดังนั้นจากการที่พ่อแม่ไม่ได้อยู่กับเด็ก และเด็กมักจะเข้าเรียนในระดับที่สูงขึ้น การอบรมสั่งสอนเด็กส่วนใหญ่ จึงเป็นหน้าที่ของสถาบันการศึกษามากกว่าสถาบันครอบครัว

กลุ่มตระกูลในหมู่บ้าน

กลุ่มตระกูลในบ้าน โสกແຕ່ที่เข้ามาตั้งบ้านเรือนในระยะแรก ได้แก่

1) ตระกูลแสงศรีเรือง ข้าราชการบ้านเจ้า บ้านหนองปลิง ต. สาวถี ในปัจจุบัน สาเหตุที่เข้ามาอยู่ในบ้าน โสกແຕ່ เพราะหนีจากโกรคนาด ใช้ฝีดาษ กลุ่มคนที่มากลุ่มแรกคือ นายดึง, นายชิง แสงศรีเรือง เข้ามาอยู่ประมาณ 70 กว่าปี มาแล้วถือได้ว่าเป็นกลุ่มตระกูลที่มีความสัมพันธ์เครือญาติจำนวนมาก ในหมู่บ้าน

2) ตระกูลหงษ์คำเมือง กลุ่มตระกูลนี้มาจากการบ้านเจือง บ้านเมืองเพียง เลยทางไร่พรมนิมิตรออกไปทางอ.เชียงยืน คนที่มาคนแรกคือ นายก้า หงษ์คำเมือง มาในตอนแรกมาเป็นผู้อุปฐาก หลวงพ่อพิลา ซึ่งเป็นผู้มาก่อตั้งวัดบ้าน โสกແຕ່ หลังจากนั้นจึงได้มีการซักชวนเครือญาติจากบ้านเจือง บ้านเมืองเพียงเข้ามาตั้งบ้านเรือนที่บ้าน โสกແຕ່ กลุ่มตระกูลหงษ์คำเมืองได้อพยพมาอยู่ โสกແຕ່ ประมาณ 85 ปีก้าว

3) ตระกูลทอง โพธิ์ อพยพมาจากบ้าน โพธิ์ อ.หนองพอก จ.ร้อยเอ็ด สาเหตุที่อพยพ เพราะหนีความแห้งแล้งอดอยาก กลุ่มแรกที่เข้ามาคือ นายเนา ทอง โพธิ์ เข้ามาอยู่ประมาณ 60-70 ปี มาแล้ว

4) ตระกูลอ่อนสุวรรณ อพยพมาจากบ้านหิน โจร อ.พล จ.ขอนแก่น กลุ่มแรกที่มาคือ นายเก้า นาข เป้า ส่องพื้นห้อง สาเหตุที่อพยพมา เพราะหนีความอดอยากแห้งแล้ง เพราะที่อยู่เดิม แล้งหลังติดต่อกัน 7 ปี 7 เดือน กลุ่มตระกูลนี้อพยพมาหลังสุดจากทั้ง 3 ตระกูลที่กล่าวมาข้างต้นมา อยู่ได้ 40 กว่าปีมาแล้ว แต่เป็นกลุ่มตระกูลใหญ่สุด ในช่วงระยะเวลาตั้งหมู่บ้านในช่วงต้นๆ กลุ่มตระกูลในปัจจุบัน (หมู่ 7)

กลุ่มตระกูลที่มีจำนวนมากและมีความสัมพันธ์กันอย่างเหนียวแน่น ในปัจจุบัน

1) ตระกูลแสงศรีเรือง เป็นกลุ่มที่มีเครือญาติจำนวนมากที่สุด

2) กลุ่มตระกูลวิลัยราษฎร์และวิลัยปาน จากการศึกษาพบว่า มีความสัมพันธ์ทางเครือญาติเดียว กันซึ่งคาดว่าเกิดจากความผิดพลาดจากการสะกดตัวอักษรในอดีตทำให้เกิดการเขียนนามสกุลที่แตกต่างกันกลุ่มนี้อพยพมาจากบ้านเชิงเมืองเพียงทางไปอำเภอเชียงยืน

3) ตระกูลพื้นแสน อพยพมาจากบ้านเจี้ยว, บ้านหนองปลิง ต.สาระถี สาเหตุเพราะเห็นว่าบ้าน โสกแต่ต้องสมบูรณ์ จึงอพยพเข้ามาอยู่ เป็นกลุ่มตระกูลที่มีจำนวนมากอันดับ 3

4) อ่อนสุวรรณ เป็นกลุ่มเครือญาติที่มีมากเป็นอันดับ 4 ในหมู่บ้าน

คณะกรรมการหมู่บ้าน

โครงสร้างบ้าน โสกแต่หมู่ที่ 7 ปี 2546

ผู้ใหญ่บ้าน

ผู้ช่วยผู้ใหญ่

ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน

ผู้ช่วยฝ่ายรักษาความสงบ

ผู้ช่วยฝ่ายรักษาความสงบ

สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล

สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล

หน้าหน้าประชามหมู่บ้าน

ประชามหมู่บ้าน

โครงสร้างประชามหมู่บ้าน

1. คุ้มฟ้าแสง

2. ตะวันส่องแสง

3. ตะวันลับฟ้า

4.สีชมพู

5.ฟ้าสีท้อง

กรรมการฝ่ายวัด

กลุ่มเยาวชน

เยาวชนบ้านโสกແຕ່ນີກາຣຽມກຸ່ມກັນເປັນຮູບເປັນວ່າ ປະມານປີ 2510 ໂດຍເຮີຍກວ່າ ກຸ່ມ
ໜຸ່ມສາວື່ງເດີມຍິ່ງ ໄນກ່າວແຍກໜຸ່ມ (ນ.7, ນ.8) ມີກາຣເລືອກຫວ່ານ້ຳກຸ່ມ ຊຶ່ງສ່ວນໃຫຍ່ຈະເລືອກຜູ້ໃຫຍ່ທີ່
ບວຊເຮີນນາກອ່ອນ ແລະມີໂຄຮສ້າງຄະກຽມກາຣປະກອບດ້ວຍ ປະຫານ ຮອງປະຫານ ທາຍຫຼື້ອໝູງ
2 ດົນ ແລະຫວ່ານ້າໜຸ່ມສາວໃນແຕ່ລະຄຸ້ມ 2 ດົນ ທາຍແລະໝູງ ວະຂອງປະຫານແລະຄະກຽມກາຣຈະ
ສິ້ນສຸດເມື່ອແຕ່ງຈານມີຄຣອບຄຣວ ບທນາທອງກຸ່ມໜຸ່ມສາວໃນອົດີຕ ອື່ອ ກາຣໜ່າງຈານສາຫະລະ
ປະໂຍ່ຈົນໃນໜຸ່ມບ້ານ ເຊັ່ນ ກາຣພັດນາໜຸ່ມບ້ານ ກາຣໜ່າງຈານໃນບຸນຸປະເພີ ກາຣຮົມເຈີນຖຸນເພື່ອຊື້ອ
ຂອງໃຫ້ກັບວັດ ກາຣເລີນກີ່ພາ ແລະກາຣຄວບຄຸມພຸດີກຽມ

ໃນປີ 2538 ກຸ່ມເຍາວັນໄດ້ຮັບນບປະມານສັນສຸນຈາກຫ່ວຍຈານຮາຊາກ ຈຳນວນ 10,000
ນາທ ແຕ່ຜູ້ໃຫຍ່ບ້ານໄມ່ໄຫ້ນໍາເຈີນຈຳນວນດັ່ງກ່າວມາໃຫ້ເຍາວັນທຳປະໂຍ່ຈົນໄດ້ ຂະນີເຈີນຈຳນວນດັ່ງ
ກ່າວລູກຝາກໄວ້ໃນຮາຄາຮ່ານໜຸ່ມບ້ານ

ປີ 2539 ບທນາທອງກຸ່ມເຍາວັນລດດັງ ເນື່ອຈາກມີກາຣເຂົ້າສີກົມາຫລັ້ງຈາກຈບກາຣສີກົມາກາຄ
ບັນຄັນ ທຳໃຫ້ເຍາວັນຕ້ອງແຍກຢ້າຍກັນໄປ

ປັຈງບັນຜູ້ນໍາໜຸ່ມບ້ານ ໄດ້ແຕ່ງຕັ້ງຫວ່ານ້ຳກຸ່ມເຍາວັນຄົນໃໝ່ໃຫ້ໂດຍເລືອກຈາກຄົນ ໂສດທີ່ອາວຸໂສ
ນາກທີ່ສຸດ ແຕ່ໄມ່ໄດ້ມີບທນາທໃນກາຣດຳເນີນກິຈກຽມໃນໜຸ່ມບ້ານເຊັ່ນເດີມ ກາຣດູແລ ຄວບຄຸມພຸດີກຽມ
ຂອງຄົນໜຸ່ມໄມ່ສາມາດທຳໄດ້ ຈາກບົບທາງສັງຄນ ແລະວັດນະຮຣທີ່ເປີ່ຍັນແປ່ງໄປທຳໃຫ້ເຍາວັນມີ
ກາຣປັບປີ່ຍັນພຸດີກຽມຈາກອົດີຕັ້ງນີ້ ມີກາຣສີກົມາຕ່ອນອກໜຸ່ມ ຮັບວັດນະຮຣມໃໝ່ເຂົ້າມາສ່າງພລ
ຕ່ອກທັນຄົດ ຄວບຄຸມ ຄວາມເຊື່ອ ພຸດີກຽມປີ່ຍັນໄປ ໄນມີກາຣຽມກຸ່ມກັນທຳສາຫະລະປະໂຍ່ຈົນ
ແຕ່ຮຽມກຸ່ມກັນໃນເຮື່ອກາຣເລີນກີ່ພາ ດນຕຣີ ຮົວທັງນ້ຳສຸມສຸຮາ ຍາເສພດີ ກາຣຽມກຸ່ມໄນ້ເປັນໄປຕາມ
ຮຣມ໌ຫາຕີ ແຕ່ຈັດຕັ້ງຂຶ້ນມາເພື່ອຮອງຮັບກາຣສັນສຸນນບປະມານຈາກຫ່ວຍຈານຕ່າງໆ ທຳໃຫ້ຄວາມ
ເຫັນຢ່າແນ່ນ ຄວາມຢັ້ງຢືນຂອງກຸ່ມໄນ້ມີ

ກຸ່ມອື່ນໆທີ່ມີໃນໜຸ່ມບ້ານ

1.ຮາຄາຮ່ານໜຸ່ມບ້ານ

2.ກຸ່ມສຸນໄພຮແມ່ບ້ານ

3.ກຸ່ມທອຜ້າໄໝນ

4.ກຸ່ມເລື້ຍງໄໝນ

5.ກຸ່ມປູ້ປະເພານ

6. กลุ่มมาปนกิจหมู่บ้าน
7. กลุ่มกองทุนเยาวชน ปัจจุบันมีเงินกองทุนแต่ยังไม่ได้ดำเนินกิจกรรม
8. กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน 1 ล้านบาท
9. กลุ่มเงินกชคจ 280,000 บาท

4. วัฒนธรรม ประเพณีและความเชื่อ

บุญประเพณี

เดือน 3 บุญข้าวจี่

เดือน 4 บุญพระเวส

เดือน 5 ตรุษสงกรานต์

เดือน 6 หรือเดือน 7 บุญบังไฟ

เดือน 8 บุญเข้าพรรษา

เดือน 11 บุญออกพรรษา

เดือน 12 บุญข้าวเปลือก

ในเทศบาลงานบุญบังไฟ จะเป็นงานบุญประเพณีที่ชาวบ้านจะมาร่วมตัวกันเพื่อทำบุญ และทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน คนที่อยู่ในหมู่บ้านก็จะหยุดงาน คนที่ไปทำงานต่างถิ่นก็จะกลับมาร่วมงานนี้ ถือว่าเป็นบุญประเพณีที่สำคัญมาก จัดทำขึ้นเพื่อเป็นพิธีขอฝน ซึ่งเกี่ยวกับวิถีชีวิตของชาวไร่ ชาวนาที่ต้องอาศัยน้ำฝนในการเกษตรและการอุปโภค บริโภค ในบุญบังไฟนี้จะมีการจัดขบวนแห่บังไฟແเบ່ງเป็นกลุ่ม โดยในขบวนจะประกอบด้วย คณะกลองยาว คณะฟ้อนรำ หวานพญาคาด พญาແຄน ผาಡ Deng Naeng Ior และเครื่องเสียงที่เปิดเสียงดังกระหึ่มสร้างความสนุกสนาน นอกจากจะมีพิธีกรรม กิจกรรมต่างๆตามความเชื่อแล้ว ยังมีการละเล่น และกิจกรรมที่ผิดกฎหมายอย่างเฝงอยู่ในงานนี้ด้วย ได้แก่ การเล่นการพนันและการใช้ยาเสพติด การเล่นการพนันที่เป็นที่นิยมกันมาก คือ การเล่นพนันบังไฟ การพนันไก่ชน ทั้งนี้ เพราะโอกาสที่ชาวบ้านจะมาร่วมตัวกันมากๆ หาได้ยาก ดังนั้นกลุ่มนักเล่นการพนันจึงใช้โอกาสนี้เล่นการพนันกันด้วย สำหรับยาเสพติด จะมีการแอบไปเสพยาบ้าในไร่อ้อย หรืออบนบ้าน เพื่อไม่ให้คนอื่นเห็น คนที่นำยาบ้าเข้ามาได้แก่คนที่ไปทำงานในกรุงเทพฯ และอยู่ในชุมชนที่มีเช่นกัน ในช่วงงานเทศบาลกรรมการหมู่บ้าน หรือชาวบ้านคนอื่นๆ มักจะสนใจและให้ความสำคัญกับกิจกรรมบุญประเพณีเป็นสำคัญ ไม่ค่อยมีเวลาสอดส่องพฤติกรรมการใช้ยาเสพติดตามปกติ

ความเชื่อในชุมชน

ในหมู่บ้านโสกແຕ່ມีความเชื่อในเรื่องของศาสนา มีการตั้งหอพระพุทธ ตั้งในช่วงที่มีการตั้งหมู่บ้าน โดยพ่อใหญ่ธรรมพุทธ วิลัยปาน ซึ่งเป็นหมอดรรรมที่การพของคนในชุมชนในขณะนี้เป็นผู้ที่ปักเป้าความเดือดร้อนของคนในชุมชนตั้งหอพระพุทธเพื่อเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของคนในชุมชนโดยอาจธรรมเป็นหลัก(ธรรมของพระพุทธศาสนา)มีการรักษาอาการเจ็บไข้ได้ป่วยเป็นนา การเดินทางไกลไปที่ต่างๆ และปัญหาอื่นๆ โดยการบนบานกับหอพระพุทธ ในช่วงเทศกาลสงกรานต์จะมีการ สรงน้ำ ตักบาตร ทุกหลังคารี่อนจะนำอาดอกไม้ขันธ์ 5 มกราคมให้ และนำอาบาน้ำที่ได้ทำพิธีไปบูชาที่ครัวเรือนเพื่อความอยู่เย็นเป็นสุข ปัจจุบันหอพระพุทธตั้งอยู่ในเขตหมู่ 7 มีผู้ดูแลรักษาเวลาวันพระจะมีคนนำดอกไม้มามาราเวะ เวลาจะบนบานศาลกล่าวต้องให้ผู้ดูแลเป็นผู้พามากล่าว และแก็บนด้วยผลไม้พร้อมกับขันธ์ 5(ขันธ์ 5 ประกอบด้วย เทียน 5 คู่ ดอกไม้ 5 คู่ เงิน 5 บาท) หากผู้ดูแลตายจะต้องเลือกกันขึ้นมาองโดยชาวบ้าน

ข้อห้ามของหมู่บ้าน

1. ในวันพระห้ามขนฟืนเข้าหมู่บ้าน ห้ามใช้แรงงานสัตว์ในการโถนา และห้ามสีข้าว
 2. หากมีคนตายในหมู่บ้านห้ามหานหาฟืน
- หากมีการฝ่าฝืนปรับ 12 บาท พร้อมขันธ์ 5 และขันธ์ 8 โดยผู้รักษาหอพระพุทธเป็นคนปรับ

ข้อผิดบ้านในวันศุกร์

1. ม่าวัวในบ้าน
2. ไม่เอาฟืนเข้าบ้าน
3. ไม่ให้อาถรานเข้าบ้าน
4. ไม่ให้สีข้าว
5. ไม่ให้โถนา

กฎหมายหมู่บ้าน

ในปัจจุบันไม่ค่อยมีการใช้กฎหมายต่างๆที่มีอยู่ในหมู่บ้าน ที่ยังมีการใช้อยู่คือหมอลำซึ่งการสู่ขวัญ และการใช้สมุนไพรเล็กๆน้อยๆ โดยส่วนมากจะเป็นการพึงพาจากภายนอกชุมชนเป็นหลัก บุคคลที่เป็นกฎหมายในชุมชนมีดังนี้คือ